Dr.BEN CARSON & CECIL MURPHEY

Mâini înzestrate

Casa de Editură
Viață și Sănătate

Tehnoredactare: George Toncu

Corectura: Lavinia Goran

Coperta: Dragoș Drumaș

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale
Mâini înzestrate / Ben Carson & Cecil Murphey
– București, 2003
ISBN – 973-9484-92-1

Dedic această carte
mamei mele,
***Sonia Carson**,*
care şi-a sacrificat viaţa
pentru ca eu şi fratele meu
să avem o şansă de reuşită.

Cuprins

Introducere

de Candy Carson

– Sânge! Mai aduceți sânge!

Comanda rupse tăcerea care domnea în sala de operație. În ciuda celor cincizeci de unități de sânge deja administrate, hemoragia persista.

– Am terminat sângele izogrup, a venit temutul răspuns.

O tăcere apăsătoare se așternu peste sală. Se epuizase și ultimul gram de sânge Rh negativ de grupă AB 4 din rezervele Spitalului Johns Hopkins. Dacă nu primeau sânge, cei doi gemeni de șapte luni născuți cu capetele lipite pierdeau unica lor șansă de a începe o viață normală.

Mama gemenilor, Theresa Binder, consultase toate cercurile medicale, dar nu reușise să găsească decât o singură echipă dispusă să accepte condiția operației – aceea de a salva amândoi copiii. Toți chirurgii i-au spus că operația nu se putea face decât cu prețul vieții unuia dintre cei doi băieți. Să accepte ca unul dintre micuții ei să moară? Nu, Theresa nici nu voia să audă! La numai șapte luni avea fiecare „personalitatea” lui, deși capetele le erau lipite – în timp ce unul se juca, celălalt mânca sau dormea.

După luni întregi de căutare, Theresa a aflat de echipa spitalului Johns Hopkins.

Înțelegând cât de gravă era situația, mulți dintre cei șaptezeci de membri ai echipei s-au oferit să doneze sânge.

Migăloasa operație dura deja de șaptesprezece ore; până acum, totul mersese ca pe roate: anestezia – un procedeu complex, având în vedere că vasele de sânge ale celor doi comunicau – se instalase în numai câteva ore; nici pregătirea pentru devierea cardiovasculară

nu depășise limita de timp prevăzută (se vede că cele 5 luni de planificări și „repetiții generale” își meritaseră efortul), și nici secționarea țesuturilor până la locul în care cei doi erau lipiți nu produsese mari greutăți tinerilor (dar încercaților) neurochirurgi. Problema era însă că, în urma procedurilor de deviere, sângele își pierduse proprietatea de a se coagula și, ca urmare, toată suprafața capetelor sângera din plin.

Din fericire, centrul orășenesc de colectare a sângelui a livrat în scurt timp cantitatea de sânge necesară pentru ca operația să poată continua. Recurgând la toate strategiile posibile și la toată îndemânarea lor, neurochirurgii au reușit după câteva ore să oprească hemoragia. Operația își reluă cursul. Cei doi gemeni siamezi, Patrick și Benjamin, erau pentru prima oară în viața lor... liberi!

Medicul primar neurochirurg care a coordonat și a conceput operația nu e altul decât puștiul care altădată colinda mahalalele orașului Detroit.

CAPITOLUL 1

„Cu bine, tăticule!”

– Tata n-o să mai stea cu noi.

– De ce? am întrebat din nou printre suspine.

Nu puteam suporta acea hotărâre din cuvintele mamei.

– Eu îl iubesc pe tati, am adăugat printre hohote de plâns.

– Și el te iubește, Bennie..., dar, vezi tu, trebuie să plece... Trebuie să plece de tot.

– Dar de ce? De ce *trebuie*? Eu vreau să stea cu noi.

– Mă tem că nu prea are de ales.

– Eu sunt de vină, nu-i așa? Eu l-am supărat.

– Nu, Bennie, nu-i asta. Tata te iubește.

Am izbucnit în plâns.

– Atunci fă-l să se întoarcă!

– Nu pot! Nu mai pot face nimic!

Mă strânse la piept cu brațele ei puternice, încercând să mă liniștească. Suspinele îmi trecură încet, încet și lacrimile mi se uscară pe obraji, dar imediat ce-și slăbi îmbrățișarea, întrebările năvăliră mai supărătoare ca înainte.

– Tatăl tău a...

Se opri. Chiar așa copil cum eram, mi-am dat seama că își căuta cuvintele ca să-mi explice ceva ce eu de fapt nu voiam să înțeleg.

– Bennie, tatăl tău a făcut ceva rău. Ceva foarte, foarte rău...

Mi-am șters ochii cu dosul palmelor.

– Atunci spune-i că-l ierți, numai să nu plece!

– Nu e vorba numai de iertare, Bennie...

– Dar eu vreau să stea aici cu noi, să fim toți împreună: voi doi, Curtis și cu mine...

Mama încercă încă o dată să-mi explice de ce trebuia să plece tata, dar la opt ani, cât aveam eu pe atunci, explicațiile ei mă lăsară rece. Nici în ziua de azi n-aș putea spune în ce măsură am înțeles ce se petrecea. Cert e că și ceea ce înțelegeam, refuzam să accept. Parcă s-a rupt ceva în mine când am auzit-o pe mama spunând că tata nu se va mai întoarce niciodată. Îl iubeam așa de mult!

Se purta foarte atent cu noi. E drept că era mai mult plecat, dar când stătea acasă mă lua în brațe și se juca cu mine cât voiam... Multă răbdare trebuie să fi avut! Cel mai mult îmi plăcea să mă joc cu venele de pe dosul palmelor lui mari. Le apăsam și așteptam să văd cum se îngroașă. „Uite, iar au apărut!" Râdeam, căznindu-mă cu toată puterea mâinilor mele de copil să-i țin venele apăsate. El stătea liniștit și mă lăsa să mă joc cât voiam. Nu spunea nimic, numai câteodată mă tachina spunându-mi: „Mușchi de broscuță!" Apăsam atunci și mai înverșunat, dar, nereușind s-o scot la capăt, de la o vreme mă plictiseam și-mi căutam altă ocupație.

Deși mama îmi spusese că ar fi făcut „ceva rău", nu mă puteam împăca deloc cu ideea că tata era „rău". Se purta întotdeauna frumos cu mine și cu fratele meu, Curtis. Ne făcea cadouri fără vreun motiv special. Spunea doar: „M-am gândit că ți-ar face plăcere", și o licărire fugară îi lumina ochii negri.

Seara, când se apropia ora să vină de la lucru, nu-i mai dădeam pace mamei și mă uitam nerăbdător la ceas. Alergam afară și stăteam privind până îl vedeam venind pe străduță. „Taaatiii!", țipam fugindu-i în întâmpinare. Mă lua pe sus până în casă.

Când a plecat el, s-a terminat cu toate. Pentru sufletul meu de copil, viitorul părea o întindere fără margini și fără speranță. Nu puteam concepe viața fără tata și nu știam, nici eu, nici Curtis, care avea 10 ani, dacă aveam să-l mai vedem vreodată.

* * *

Nu mai țin minte cât am plâns și cât am continuat cu întrebările în ziua în care a plecat tata, dar știu că a fost cea mai tristă zi din

viața mea. De la o vreme, lacrimile au încetat, nu însă și întrebările. Săptămâni de-a rândul am asaltat-o pe mama cu toate argumentele posibile sperând s-o pot îndupleca să-l ierte – „Cum ne vom descurca noi fără tata?” sau „De ce nu vrei să mai stea cu noi? Nu mai face, îți promit eu... Întreabă-l și pe el, dacă nu crezi!”

Degeaba. Ei stabiliseră totul între ei, înainte de a ne comunica verdictul, mie și lui Curtis.

– Toate mamele locuiesc împreună cu soții și copiii lor, mă încăpățânam eu.

– Da, Bennie, dar, vezi tu, lucrurile nu sunt întotdeauna așa cum ar trebui să fie.

– Tot nu văd de ce.

Mă gândeam la tot ce făcuse tata pentru noi. De exemplu, aproape în fiecare duminică ne lua pe mine și pe Curtis la plimbare cu mașina. Făceam vizite cunoscuților, dar de fiecare dată opream și la o familie anume. Tata vorbea cu cei mari, iar noi, copiii, ne jucam. Abia mai târziu aveam să aflu adevărul: tata avea o altă „soție” cu copii, despre care noi nu știam nimic.

Nu știu cum a aflat mama despre viața lui duplicitară, pentru că nu a ridicat niciodată problema de față cu mine sau Curtis. Singurul lucru pe care i l-aș reproșa acum, ca adult, este că prea s-a zbătut să acopere adevărul numai pentru ca noi să nu aflăm cât de gravă era situația. Niciodată n-a lăsat să se vadă cât de mult suferea. Așa considera ea că e mai bine pentru noi. Abia după mulți ani am înțeles ce voia să spună uneori cu „droguri și femei”.

Dar, chiar înainte ca mama să afle de cealaltă familie, mi-am dat seama că ceva se întâmplase între ea și tata. Ei nu se certau niciodată, în schimb el pleca; în ultimul timp, pleca tot mai des și pentru tot mai mult timp, iar noi, copiii, nu înțelegeam de ce.

Când am auzit-o pe mama spunând: „Tatăl tău nu se mai întoarce!”, parcă s-a rupt ceva în mine.

Nu i-am spus niciodată mamei, dar în fiecare seară, înainte de culcare, mă rugam: „Doamne, ajută-i pe tata și pe mama să se împace!” Eram sigur că Dumnezeu îi putea ajuta să se împace, ca

să fim din nou o familie fericită. Nu suportam să-i știu despărțiți și nu-mi imaginam viitorul fără tata.

Tata însă nu s-a mai întors. Au trecut zile, au trecut săptămâni, și am văzut că viața merge înainte și fără el. Eram săraci și îmi dădeam seama că mama își făcea griji, deși nu se plângea niciodată. Cu timpul, (aveam vreo 11 ani), am înțeles că eram mai fericiți numai noi trei, fără tata. Aveam cel puțin liniște. Nu mai trebuia să stăm speriați în cameră și să îndurăm acele tăceri mormântale care cuprindeau casa când mama și tata nu mai vorbeau unul cu altul. Am încetat atunci să mă mai rog pentru ei în felul în care o făcusem până în acel moment.

– Nu-i așa că e mai bine că s-au despărțit? l-am întrebat odată pe Curtis.

– Da, cred că da, mi-a răspuns el.

Era exact ca mama: nu-mi spunea niciodată ce simțea. Vedea însă și el că era mai bine decât înainte.

Totuși, gândindu-mă la zilele de după plecarea tatei, nu-mi amintesc să fi izbucnit în accese de furie sau altceva de genul acesta. Mama spune că amândoi eram de nemângâiat și nu mă îndoiesc că plecarea lui a însemnat o schimbare teribilă pentru noi. Poate de aceea nu-mi mai amintesc exact ce anume s-a întâmplat înainte de acea zi. Am găsit probabil că cel mai bun mijloc de a mă consola este uitarea.

* * *

– Bennie dragă, știi că n-avem bani de așa ceva!

Nu exagerez dacă spun că am auzit aceste cuvinte de sute de ori, în lunile de după plecarea tatei – din păcate erau foarte adevărate.

Dacă ceream jucării sau dulciuri, cum eram obișnuiți, vedeam cum fața mamei se întrista dintr-o dată. Nu putea să ni le cumpere. De la o vreme am încetat să mai cer. Ce rost avea, dacă tot nu primeam? De câteva ori i-am surprins privirile pline de indignare,

dar imediat își regăsea calmul și ne spunea că tata ne iubește, dar nu-i dădea nici un ban pentru noi.

Îmi amintesc vag că a încercat de câteva ori să obțină pensie alimentară, prin proces. Imediat după proces tata începea să trimită regulat bani – pentru un timp, e drept – dar suma nu era niciodată întreagă, pentru că de fiecare dată găsea câte-o scuză de genul: „De data asta nu pot să vi-i dau pe toți, dar recuperez data viitoare. Promit!” Desigur că nu recupera niciodată și mama a renunțat de la o vreme la gândul de a obține vreun ajutor de la el.

Faptul că nu ne dădea bani ne făcea viața și mai grea, dar în naivitatea mea copilărească nu i-o luam în nume de rău. Nu înțelegeam totuși cum ne putea iubi, iar pe de altă parte nu ne dădea bani de mâncare.

Unul dintre motivele pentru care nu-i purtam pică era acela că mama nu-l vorbea niciodată de rău – cel puțin, nu de față cu noi.

Mai important însă mi se pare faptul că mama a reușit să ne inspire încredere în noua noastră familie redusă dintr-o dată la trei membri. Îmi era dor și de tata, e drept, dar mă simțeam bine numai cu mama și cu fratele meu, pentru că așa eram într-adevăr fericiți.

Mama, femeie aproape fără nici o educație, crescută în mijlocul greutăților, într-o familie numeroasă, a făcut minuni din viața ei și a noastră. Parcă o aud și acum spunând: „Lasă, Bennie, o să vezi că totul va fi bine!” chiar în momentele în care părea că nu mai exista nici o cale de ieșire; și nu erau deloc doar vorbe goale. Le rostea cu toată convingerea și tocmai această convingere ne dădea un sentiment de siguranță.

Tăria ei de caracter se trăgea pe de o parte dintr-o credință profundă în Dumnezeu, și pe de altă parte dintr-o uimitoare capacitate de a ne inspira încredere mie, și lui Curtis. Eram conștienți că nu aveam bani și că viitorul nu prevestea nimic bun, dar nu ne făceam griji că nu vom avea ce mânca sau unde sta.

Crescând fără tată, o împovăram pe mama cu o dublă răspundere. Nu-mi aduc însă aminte să fi auzit-o vreodată plângându-se, ci dimpotrivă, se străduia din răsputeri să fie mereu

stăpână pe situație. Într-un fel o înțeleg foarte bine. Iar dacă trebuia să stea ore întregi la lucru și să ne lase singuri, nu ne supăram, pentru că știam că o face pentru noi. Spiritul acesta de sacrificiu și dăruire de sine a lăsat o impresie profundă asupra mea.

Abraham Lincoln a spus odată: „Tot ce sunt sau sper să devin, îi datorez mamei”. Poate că n-aș folosi exact aceleași cuvinte, dar nu pot trece cu vederea faptul că ea, Sonya Carson, a avut o influență covârșitoare asupra mea. N-aș putea, așadar, vorbi despre succesele mele fără să încep prin a vorbi despre mama. Povestea vieții mele începe cu ea...

CAPITOLUL 2

O povară grea

– De ce tocmai băiatul meu?... N-or să îndrăznească ei așa ceva!

Mama privea absentă hârtia pe care i-o întinsese Curtis.

– Până aici, domnilor!

Curtis nu a trebuit să-i citească decât câteva cuvinte, pentru ca ea să-și dea seama de intențiile inspectorului.

– Și ce-ai să faci acum? am întrebat surprins.

Știam că, dacă direcția școlii hotăra într-o problemă anume, nu era chip să mai schimbi ceva.

– Mă duc mâine dimineață la școală și rezolv eu problema, spuse mama.

Tonul vocii nu lăsa loc îndoielii. Curtis, cu doi ani mai mare decât mine, tocmai intrase în ciclul gimnazial când inspectorul a hotărât să-l transfere la o școală profesională. În ultimul an făcuse progrese uriașe și notele dovedeau că-și reparase insuccesele de la început; școala în cauză era însă frecventată în majoritate de albi, și mama era sigură că hotărârea inspectorului era dictată de prejudecata că negrii nu erau în stare să facă o facultate.

Desigur că n-am fost de față la întrevederea lor, dar mi-aduc aminte foarte bine ce ne-a povestit mama în acea seară:

– I-am spus clar inspectoarei: „Fiul meu va intra la facultate. Nu vreau s-aud de nici o școală profesională!”

Și-a pus apoi mâna pe capul lui Curtis și a adăugat:

– Curtis ești la cursurile pregătitoare pentru facultate.

Acest incident ilustrează cât se poate de bine caracterul ei puternic – nu era omul care să accepte resemnat ordine, ci avea

planuri foarte clare în ceea ce ne privea. Era o femeie atractivă înaltă și subțire, genul de om muncitor și ambițios care nu se mulțumește cu jumătăți de măsură, ci face totul la modul absolut. Avea o inteligență ascuțită și-și făcea imediat o imagine de ansamblu asupra unei situații, fără să se piardă în amănunte. În plus, avea și o intuiție uimitoare care îi spunea imediat cum să acționeze. Cred că această calitate o definea cel mai bine.

Ambiția, hotărârea și personalitatea ei puternică au avut o influență hotărâtoare asupra mea. N-aș vrea să vă faceți impresia că am avut o mamă perfectă; de multe ori, mi se părea că-mi caută nod în papură și mă tratează fără pic de milă. Era de neclintit în convingerile ei și n-ar fi lăsat de la ea nimic. Nu eram întotdeauna încântat s-o aud spunând: „Trebuie să reușești! Doar nu te-ai născut să fii un ratat!” O altă replică favorită a ei era: „Roagă-L pe Dumnezeu și te va ajuta”. Copii fiind, nu eram prea încântați de sfaturile ei. La rândul ei, avea mult de furcă cu neascultarea și încăpățânarea noastră, dar nu se dădea bătută.

Încurajările ei ne-au adus cu timpul convingerea că putem reuși orice ne-am propune. Încrederea ei o întărea pe a noastră. Parcă o aud și acum spunându-mi peste umăr: „Bennie, poți reuși. Să nu te-ndoiești nici un moment!”

Mama n-avea decât trei clase primare, dar ea conducea totul în casă. Ea era cea care-l împingea de la spate pe tata să facă una și alta. Numai datorită spiritul ei econom au reușit să strângă niște bani și să cumpere prima noastră casă. Îmi permit să cred că, dacă ar fi depins de ea, n-am fi avut niciodată probleme financiare. Probabil că pe atunci nu bănuia nici pe departe în ce sărăcie aveam să ajungem peste câțiva ani.

Tata era exact la polul opus – tipul atletic, înalt de 1,88 m, obișnuia să spună: „Tre’ să fii întotdeauna un băiat gigea. Îmbracă-te cum îți place.” Punea mare preț pe haine și avere și era foarte sociabil. „Poartă-te întotdeauna frumos cu oamenii”, obișnuia el să spună. „E foarte important. Dacă ești amabil, și ei te vor trata la fel.” Amintindu-mi acum cuvintele lui, îmi dau seama că pentru el

conta foarte mult părerea celorlalți. În ciuda greutăților pe care ni le-a făcut, îl consider „un om de treabă”.

Cred că cel mai mult i-ar fi plăcut să ne vadă îmbrăcându-ne sofisticat și făcând pe grozavii – în primul rând față de fete – un stil de viață cu care mă tem că n-am fi ajuns prea departe. Îi sunt recunoscător mamei, în multe privințe, că ne-a scos din acel mediu.

În ce privește capacitatea intelectuală, tata înțelegea greu problemele mai dificile, pentru că se pierdea în amănunte și pierdea imaginea de ansamblu. Probabil că aceasta era marea diferență dintre el și mama. În rest, amândoi se trăgeau din familii numeroase: mama avusese 23 de frați, iar tata 13. Când s-au căsătorit, tata avea 28 de ani, iar mama 13. După mulți ani, ne-a mărturisit că măritișul fusese o încercare disperată de a scăpa din situația mizeră de acasă.

La scurt timp după căsătorie, s-au mutat și ei – la fel ca majoritatea muncitorilor în perioada anilor ’50 – din Chatanooga, Tennesse, în Detroit. Cei din sud, din regiunile rurale, migrau în nord, unde sperau să-și găsească de lucru în fabrici. Și tata și-a găsit o slujbă la firma Cadillac; din câte știu, acesta i-a fost primul și ultimul loc de muncă. Aici a lucrat până în anii ’70 când a ieșit la pensie.

În afară de aceasta, era și pastor la o bisericuță baptistă. Îmi amintesc o singură ocazie când m-a luat cu el la o predică. Nu era genul evangheliștilor înfocați. Vorbea mai degrabă calm și nu ridica tonul decât foarte rar. Nu vorbea prea cursiv, dar își dădea toată silința. Parcă-l văd cum stătea în fața noastră în acea duminică, înalt și bine făcut, cu razele soarelui reflectându-se în crucea mare de metal care îi atârna pe piept.

* * *

– M-am gândit să le fac o vizită rudelor, așa că voi lipsi câteva zile, am auzit-o pe mama spunând la câteva luni după plecarea tatei.

– Ne iei și pe noi? am întrebat cu sufletul la gură.

– Nu, merg singură, spuse ea cu o voce scăzută. Voi nu puteți lipsi de la școală.

Înainte de a mă putea împotrivi, îmi spuse că ne lasă în grija vecinilor.

– Ne-am înțeles deja și puteți dormi și mânca la ei până mă întorc.

Poate că ar fi trebuit să mă întreb de ce pleca, dar n-am făcut-o. Îmi surâdea ideea de a sta la altcineva, pentru că asta presupunea niște privilegii în plus și mâncare mai bună, ca să nu mai vorbim de perspectiva jocurilor strașnice cu copiii vecinilor.

Acesta a fost doar începutul și, în lunile care au urmat, faza s-a reluat în repetate rânduri; de fiecare dată ne spunea că trebuie să plece și că vecinii vor avea grijă de noi. Văzând-o cum calcula totul cu grijă, ne simțeam liberi și fără probleme. În plus, aveam încredere că se va întoarce.

Deși pare ciudat, faptul acesta dovedește totuși cât de siguri ne simțeam acasă. Abia mult mai târziu am aflat unde mergea de fapt mama, când pretindea că-și vizitează rudele. Când nu mai putea face față situației, se interna într-o clinică de psihiatrie. Divorțul o cufundase într-o stare teribilă de depresie și confuzie; cred că numai puterea ei interioară a ajutat-o să-și dea seama că avea nevoie de ajutorul specialiștilor și că trebuia să apeleze la ei. De fiecare dată stătea în spital două-trei săptămâni. Noi, copiii, nu știam absolut nimic de tratament. Așa a vrut ea.

Stresul a mai cedat cu timpul, dar prietenii și vecinii tot nu o considerau complet vindecată. Mama n-a vrut ca noi să aflăm cât de mult o afectaseră evenimentele din familie și de aceea nu ne-a spus nimic, însă pentru vecini tratamentul ei într-un spital de boli mintale era un subiect de bârfă inepuizabil, cu atât mai mult, cu cât avea și un divorț „la dosar”.

În mentalitatea vremii, acestea erau două stigmate cât se poate de nefavorabile. Ca și cum n-ar fi fost destul că trebuia să ne poarte nouă de grijă, era nevoită să se împace cu ideea că era părăsită de toți prietenii tocmai acum, când avea mai mare nevoie de ei.

Pentru că mamei nu i-a plăcut niciodată să vorbească despre divorțul ei, oamenii bănuiau ce era mai rău și scoteau tot felul de zvonuri pe seama ei.

– Am ajuns la concluzia, mi-a spus ea odată, că cel mai înțelept lucru ar fi să-mi văd de treaba mea și să nu mă mai sinchisesc de ce zice unul sau altul.

Ușor de spus, dar, când te gândești prin câte chinuri a trebuit să treacă singură, îți dai seama cât de greu trebuie să-i fi fost.

În cele din urmă, nemaiavând resurse financiare la care să apeleze, mama și-a dat seama că nu mai putea acoperi cheltuielile modeste ale casei. Casa îi revenise în urma divorțului. În final, după ce încercase zadarnic timp de câteva luni să adune ceva bani, a închiriat-o, a strâns lucrușoarele și am plecat. A fost una dintre puținele ocazii în care l-am revăzut pe tata. A venit să ne ducă cu mașina la Boston, unde locuia o soră mai mare de-a mamei, care fusese de acord să ne primească în gazdă. Ne-am mutat, așadar, în locuința familiei ei.

Jean Avery și soțul ei locuiau singuri. Copiii erau deja mari, fiecare la casa lui, așa că noi ne bucuram de toată afecțiunea celor doi. În scurt timp, au devenit ca niște părinți pentru mine și Curtis, care aveam atâta nevoie de afecțiune și simpatie.

Mama a continuat tratamentul timp de un an după ce ne-am mutat noi în Boston. „Voiajele” durau acum trei-patru săptămâni. Deși îi duceam dorul, unchiul William și mătușa Jean ne tratau cu atâta atenție, încât ne împăcam repede cu lipsa ei. Ne asigurau că „mama e bine” și, după ce primeau vreo scrisoare sau vreun telefon, ne spuneau: „Acuși vine, peste câteva zile”. Trebuie să recunosc că se descurcau de minune, iar noi n-aveam nici cea mai mică bănuială.

CAPITOLUL 3

La opt ani

– Șobolaaaaniiii! am țipat cât mă ținea gura. Curtis, hai repede! Uite unul acolo!

Și am arătat cu oroare înspre niște tufe din spatele blocului.

– Uite ce mari sunt! am adăugat eu îngrozit. Mai ceva ca o pisică!

– Hai, lasă, că nu sunt chiar așa de mari, zise Curtis care încerca să pară mai matur și mai echilibrat, dar oricum trebuie să recunosc că arată oribil.

Fiind crescuți în Detroit, nu eram absolut deloc pregătiți pentru viața într-un apartament bostonez. Prin camere, gândacii mărșăluiau nestingheriți și era imposibil să scapi de ei. Obsesia mea erau însă șobolanii care mișunau peste tot: prin spatele blocurilor, prin tufe sau prin grămezile de gunoi. Iarna, se strecurau până în subsolul blocului.

– Eu nu cobor acolo singur pentru nimic în lume, țipam de fiecare dată.

Îmi treceau fiori pe șira spinării numai când mă gândeam.

Câteodată, vedeai șerpi ieșind de prin tufe și încolăcindu-se de-a lungul potecilor. Mi-aduc aminte că odată un șarpe uriaș s-a furișat în pivnița blocului și cineva l-a omorât. Zile la rând, șerpii au fost singurul subiect de discuție pentru noi, copiii.

– Cică un șarpe a intrat acum un an într-un bloc și a omorât patru copii, povestea unul.

– Te sugrumă și-apoi te înghite, se precipita altul.

– Da' de unde! râdea primul. Te mușcă sau te-nțeapă și gata, s-a zis cu tine.

Urmau și alte povești cu șerpi ucigași. Bineînțeles că nu le credeam, dar prin simplul fapt că le ascultam, eram speriat și obsedat tot timpul să nu calc pe vreun șarpe.

Noi, copiii, eram mai toată ziua pe-afară, așa că ne-am obișnuit repede cu imaginea sticlei sparte, a gunoiului, a caselor dărăpănate și a mașinii poliției făcând raiduri prin cartier. După câteva săptămâni, totul ni se părea cât se poate de firesc. Nici unul dintre noi n-a spus vreodată ceva de genul: „Un om normal nu trăiește în asemenea condiții”. Cred că spiritul de unitate din familia noastră, întărit de unchiul William și de mătușa Jean, m-a împiedicat să mă preocup prea mult de nivelul de trai din Boston.

Mama lucra mereu. Neobosită, ca de obicei. Rareori se întâmpla să aibă câteva clipe libere pentru noi, dar clipele acelea răscumpărau tot restul. Începuse să lucreze pe la familii mai înstărite, îngrijind copii sau făcând menajul.

– Pari obosită, i-am spus într-o seară.

Se întorsese târziu de la lucru, era întuneric, iar cei la care lucrase fuseseră zgârciți la plată. Se rezemă de spătarul scaunului, în holul strâmt.

– Mersi de compliment! spuse încet, în timp ce își scotea pantofii.

Zâmbetul ei mă îngrijoră.

– Ce v-a predat azi la școală? adăugă cu voce la fel de înceată.

Indiferent cât de obosită ar fi fost, nu uita să ne întrebe de școală, asta dacă eram încă treji când se întorcea de la lucru. Grija aceasta pentru educația noastră mi-a lăsat impresia că școala era pentru ea ceva deosebit de important.

Aveam opt ani când ne-am mutat în Boston, dar eram mult mai matur decât alți copii de vârsta mea. Odată m-am surprins spunându-mi: „Ce mai viață la opt ani! N-ai nici o grijă, toți se ocupă de tine, nu trebuie decât să te joci și să te zbengui cât ai chef”, pentru ca apoi tot eu să continuu: „Ei, dar nici asta n-o să țină la infinit... Să mă distrez cât mai pot!”

Cu excepția divorțului părinților, vârsta de opt ani a fost cea mai frumoasă perioadă a copilăriei mele; în primul rând, atunci am trăit cel mai fericit Crăciun din viața mea. Colindam magazinele împreună cu fratele meu, Curtis, în căutare de cadouri, unchiul și mătușa ne asaltau cu o mulțime de daruri, ca să nu mai vorbim de mama care, pentru a ne face să mai uităm de tata, ne-a cumpărat mult mai multe jucării decât în alți ani. Jucăria mea preferată era o mașinuță Buick cu anul de fabricație 1959, dar, după ce am primit

o trusă de chimie pentru experiențe, Buick-ul a trecut pe locul al doilea. Niciodată până atunci și nici mai târziu n-am avut o jucărie care să mă captiveze în așa măsură; petreceam ore întregi cu instrucțiunile în față, făcând experiențe. Coloram hârtia de turnesol în roșu sau albastru, făceam cele mai curioase amestecuri și priveam fascinat cum substanța din eprubetă făcea bule sau își schimba culoarea. Mă prăpădeam de râs dacă apartamentul se umplea de un miros de ouă clocite sau... și mai rău.

Tot la vârsta de opt ani am avut și prima mea experiență religioasă. Eram adventiști de ziua a șaptea. În acea sâmbătă memorabilă, pastorul Ford, un povestitor înnăscut, și-a ilustrat predica dinainte de masă printr-o întâmplare. Într-o țară îndepărtată, un medic misionar și soția lui erau la un moment dat urmăriți de niște tâlhari. Aveau de învins multe obstacole: străbăteau păduri, se cățărau pe stânci, dar nu se dădeau bătuți. În cele din urmă, epuizați și cu răsuflarea tăiată, s-au trezit în fața unei prăpastii. Erau prinși în cursă. Deodată au observat o deschizătură în stâncă. Era destul de mare ca să ascundă în ea doi oameni. Când banditii au ajuns la marginea prăpastiei, n-au găsit nici urmă de misionari, de parcă-i înghițise pământul. S-au întors cătrăniți, înjurând și bombănind tot drumul.

Ascultam povestirea cu sufletul la gură, de parcă eu aș fi fost cel urmărit. Inima îmi bătea să-mi spargă pieptul de atâta încordare, teamă și disperare. Abia după ce bandiții s-au îndepărtat, am răsuflat și eu ușurat. Scăpasem cu viață!

În încheiere, pastorul Ford a îmbrățișat într-o privire toată sala și a spus:

– Cei doi erau în siguranță, ascunși în crăpătura stâncii. Dumnezeu i-a ferit de primejdie.

După predică, am cântat „Stânca mântuirii” și pastorul ne-a vorbit despre nevoia omului de a alerga la „Stâncă”, de a găsi liniște și siguranță în Isus Hristos.

– Dacă ne punem toată încrederea în Dumnezeu, a spus el, rotindu-și privirea peste sală, El ne va apăra.

Ascultându-l, mă gândeam la cei doi misionari. Într-atât mă identificasem cu ei, încât la sfârșit mi-am spus: „Este exact ce mi-aș dori: să mă ascund într-o astfel de stâncă!”

Cu toate că n-aveam decât opt ani, hotărârea mi se părea cât se poate de firească. Mă gândeam că alți copii de vârsta mea erau deja botezați și, prin urmare, membri în toată regula. La gândul acesta, m-am hotărât. Apelul pe care pastorul Ford obișnuia să-l facă de fiecare dată la sfârșitul predicii, îndemnându-și ascultătorii să-și predea viața lui Isus, ne-a propulsat, pe mine și pe Curtis, în față. Câteva săptămâni mai târziu eram botezați.

Eram un copil destul de cuminte, după părerea mea. Boacănele pe care le mai făceam nu întreceau niciodată limitele tolerate. Totuși, mi-am dat seama că aveam mare nevoie de Dumnezeu. În următorii patru ani, m-am străduit să practic tot ce învățam la biserică.

A mai existat și un alt motiv pentru care acea dimineață de sâmbătă a marcat o piatră de hotar în viața mea: atunci m-am hotărât să devin medic misionar.

Predicile și studiile biblice erau deseori presărate cu povestiri despre medici misionari care se aventurau în junglele Africii. De fiecare dată când se spuneau astfel de povestiri, eram numai ochi și urechi. Ascultam vrăjit cum doctorii reușeau să vindece bolile și să aducă bucurie în viețile acelor oameni.

– Cred că știu ce mi-aș dori, i-am spus mamei în timp ce ne întorceam acasă. Mă fac doctor. Mă lași, mamă?

– Bennie, ascultă o clipă.

Ne-am oprit din mers și ea m-a privit în ochi, apoi, punându-și mâinile pe umerii mei, a spus:

– Dacă Îi ceri ceva lui Dumnezeu și ai încredere că El poate să-ți dea, atunci vei primi.

– Da, eu cred că voi ajunge doctor.

– Atunci vei ajunge, a zis ea pe un ton răspicat.

Având asigurarea ei, n-am mai stat deloc în cumpănă: îmi găsisem idealul.

Ca majoritatea copiilor, n-aveam nici o idee despre ce ar trebui să fac pentru a ajunge medic, dar intuiția îmi spunea că, dacă învățam bine la școală, eram pe drumul cel bun. Pe la 13 ani nu mai eram la fel de entuziasmat de perspectiva misionarismului, dar n-am renunțat la ideea de a studia medicina.

Ne-am mutat în Boston în 1959. Doi ani mai târziu ne întorceam în Detroit, orașul nostru natal, și asta numai datorită faptului că mama reușise să pună pe picioare situația noastră financiară. Avea ea planurile ei – spera ca într-o zi să ne întoarcem în vechea noastră locuință, pe care o dădusem în chirie. Casa, cam de mărimea unui garaj mai spațios, era una dintre acele clădiri rectangulare ridicate imediat după război și probabil n-avea mai mult de 90 m^2, dar era situată într-o zonă frumoasă, cu grădini îngrijite și case la care ți-era mai mare dragul să te uiți.

Timpul trecea, dar situația noastră rămânea neschimbată.

– Încă puțină răbdare, ne liniștea mama. Ne întoarcem noi în casa noastră. Deocamdată nu ne putem permite, dar așteptați numai să mai treacă ceva timp. Până una alta, ne putem folosi de banii de pe chirie.

Nu trecea nici o zi în care să nu aducă vorba despre casă. Îi citeam hotărârea în ochi și știam că, o dată ce-și punea în gând un lucru, nu se lăsa până nu obținea lucrul respectiv.

Ne-am mutat într-un bloc în apropiere de o cale ferată, dincolo de care se întindea, cenușie, umedă, dominată de furnale și brăzdată de șine, zona industrială.

Locuiam la ultimul etaj. Mama se împărțea în fiecare zi între două-trei slujbe: îngrijea copii, făcea menajul și altele. Când era vorba de treburi casnice, spunea:

– Mă descurc. Chiar dacă nu știu ceva la început, învăț repede.

De altfel, nici n-ar fi putut lucra altceva, pentru că nu avea nici o pregătire. Făcând însă aceste munci „de jos”, a ajuns să cunoască foarte bine oamenii, și asta numai prin simțul ei foarte fin de observație. Îi urmărea cu interes pe cei la care lucra – majoritatea oameni înstăriți și bine văzuți în societate –, iar când venea acasă, ne povestea: cei bogați fac și dreg cutare și cutare lucru, se comportă și gândesc așa și așa... Tot timpul ne „aproviziona” cu astfel de informații. „Lasă că și voi veți ajunge ca ei”, obișnuia ea să spună zâmbind, după care adăuga: „Ba chiar și mai și!”

Mi se pare destul de ciudat că mama îmi inspira aceste idealuri tocmai într-o perioadă în care nu eram prea strălucit la școală, mai exact spus, când eram codașul clasei, poziție pe care mi-am păstrat-o în toți cei cinci ani de școală primară.

În primii trei ani, la școala generală din Detroit, mi s-au pus niște baze solide. Când ne-am mutat în Boston, eu trecusem în clasa a patra, iar Curtis era cu doi ani mai mare decât mine. Mama ne-a transferat la o școală particulară a bisericii, crezând că aici ni se putea oferi o educație mai bună, decât la o școală publică. Din nefericire, lucrurile n-au mers chiar așa. Aveam numai note bune, dar nivelul clasei era la pământ. Când ne-am întors în Detroit, la vechiul sistem, am fost efectiv șocat de diferență.

Școala din Detroit era frecventată în majoritate de albi. Profesorii erau exigenți, și ceilalți din clasă erau cu mult înaintea mea la toate materiile. Spre disperarea mea, mi-am dat seama că nu înțelegeam nimic din ce se preda. Eram ultimul, codașul clasei, dar lucrul cel mai rău e că în Boston trăisem cu ideea că eram un elev bun.

Ca și cum n-ar fi fost destul de dureros că eram ultimul din clasă, mă mai cicăleau și colegii, făcându-mi viața insuportabilă. Așa cum se întâmplă de obicei, după extemporale toți comentau notele celorlalți. Nu se putea să nu se audă din vreun colț: „Las' că știu eu ce-a luat Carson!" „Ha, ha, un patru cât el de mare!" „Hei, tărtăcuță, ai avut măcar un răspuns corect?" sau „A avut data trecută unul, și știți de ce? A vrut să răspundă greșit."

Stăteam crispat și țeapăn în bancă și mă făceam că nu-i aud. Voiam să-i las să creadă că nu-mi păsa, dar îmi păsa poate chiar mai mult decât trebuia și cuvintele lor mă răneau, dar nu-mi puteam permite să plâng sau să o iau la fugă. Când vedeam că începeau să mă ironizeze, afișam un zâmbet forțat.

Săptămânile treceau și eu ajunsesem să mă împac cu gândul că eram codașul clasei. „Asta e. Ce să-i faci? Se vede că sunt prea prost." Nu mă îndoiam deloc de asta, iar colegii cu atât mai puțin.

Deși nimeni n-a făcut vreodată aluzie la culoarea pielii mele, sentimentul de inferioritate mi-a întărit convingerea că negrii, pur și simplu, nu puteau fi la fel de isteți ca albii. Ridicam din umeri și-mi spuneam că trebuie să accept realitatea: așa a fost să fie.

Parcă simt și acum tristețea acelor ani. Cel mai dureros moment l-am trăit cu ocazia unui extemporal la matematică. Eram în clasa a cincea. Ca de obicei, doamna Williamson ne spuse să dăm fiecare lucrarea la colegul din spate, ca s-o corecteze, în timp ce ea citea

răspunsurile corecte. Apoi fiecare își primea înapoi lucrarea corectată și, în timp ce doamna Williamson ne striga numele, noi spuneam notele.

Extemporalul se compunea din 30 de întrebări. Cea care trebuia să-mi corecteze lucrarea se număra printre antipatiile mele.

Doamna Williamson începu să ne strige numele. Atmosfera din clasă devenise foarte încărcată. Stăteam nemișcat în bancă, plimbându-mi privirea de la tablă la șirul de geamuri pe care erau lipite figuri decupate din hârtie. În aer plutea un miros familiar de cretă, iar eu mă făceam tot mai mic în bancă, așteptând cu groază să-mi aud numele.

– Benjamin?

Doamna Williamson aștepta să-i spun nota.

– Nouă, am îndrugat eu.

– I-auzi! Bravo, Benjamin! (Pentru mine 9 puncte din 30 era ceva incredibil.)

Dar înainte de a-mi da seama ce se întâmplase, am auzit-o pe fata din spatele meu țipând:

– Nu „nouă", „nulă"! Lucrarea e nulă, adică nici un răspuns nu e corect.

Chicotelile ei au stârnit hohote de râs și strâmbături în toată clasa.

– Ajunge! strigă învățătoarea.

Dar era deja prea târziu. Asprimea fetei mi se înfipsese ca o săgeată în inimă. În viața mea nu m-am simțit mai prost și mai abandonat ca atunci. Ca și cum nu era destul de rău că nu răspundeam niciodată corect la lucrările de control, acum toată clasa – cel puțin așa mi s-a părut – râdea de prostia mea. Îmi venea să intru în pământ.

Ochii mă usturau, dar n-aș fi plâns pentru nimic în lume. Mai bine muream decât să le dau ocazia să vadă cât de mult suferearn. Am afișat imediat o atitudine indiferentă și, până la sfârșitul orei, nu mi-am ridicat ochii de pe bancă, de la zeroul rotund din lucrare.

Aș fi putut rămâne foarte ușor la convingerea că așa era viața, crudă, și că toți se înțeleseseră să mă persecute pentru culoarea pielii mele, dacă nu s-ar fi întâmplat ceva care avea să-mi schimbe complet concepția despre viață.

CAPITOLUL 4

O rază de speranță

– Nu știu... adică, nu sunt sigur.

La mijlocul clasei a cincea era obligatorie o vizită medicală la oftalmologie.

Mă simțeam din nou un netot din creștet și până-n tălpi. Băiatul dinaintea mea citise toate rândurile de pe tăbliță, în timp ce eu mă fâstâceam deja de la al doilea rând.

– Următorul! strigă asistenta cu voce energică.

Era rândul meu,

– Încearcă să citești fără să te forțezi.

Am încercat să mă concentrez, m-am zgâit și, cu mare greutate, am reușit să citesc primul rând de litere. Ca urmare a acestei „performanțe”, școala îmi asigură gratuit o pereche de ochelari. Când m-am dus să mi-i prescrie, doctorul mi-a spus:

– Băiete, cu vederea ta poți fi considerat handicapat. Ai nevoie de ochelari foarte puternici.

E de presupus cam ce se întâmplase: vederea îmi slăbise treptat și nimeni nu băgase de seamă. Ziua următoare mi-am pus ochelarii și... minune! Pentru prima dată vedeam la tablă, și asta din ultima bancă.

Ochelarii au fost primul pas; cu ei a început urcușul. Notele au început să crească – nu spectaculos, dar cât de cât erau o asigurare că sunt pe drumul cel bun.

După teza de la mijlocul trimestrului, doamna Williamson m-a luat deoparte și mi-a spus:

– Benjamin, te-ai ridicat foarte mult în ultimul timp.

Zâmbetul ei aprobator m-a ambiționat și mai mult. Știam că voia să mă încurajeze. Luasem un șase la matematică, ceea ce însemna un progres considerabil.

Mă simțeam excelent la gândul că luasem o notă de trecere. Îmi spuneam: „Am luat un șase la mate. Asta înseamnă că încep să-mi revin. Așadar, mai am șanse. Nu mai sunt cel mai prost din școală.” Un asemenea salt după numai jumătate de trimestru – deși între șase și patru nu e prea mare diferență – era un motiv să fiu optimist. Am simțit chiar pentru prima dată că puteam s-o iau înaintea câtorva din clasă.

Mama nu era însă mulțumită de ținta pe care mi-o pusesem. O considera mult prea modestă.

– Ia uite, progresezi. Foarte bine! Sunt mândră de tine. La urma urmei, de ce n-ai lua o notă bună? Doar ești un băiat isteț!

Cu toate că eu eram până peste poate de fericit, mama nu era prea încântată. Nota de la teză și încurajarea doamnei Williamson erau un motiv în plus ca să-mi repete:

– Nu trebuie să te mulțumești cu simplul fapt că ai trecut. Tu ești mult mai capabil și poți lua nu șase, ci zece!

– Mami, dar gândește-te că am trecut, mă smiorcăi eu, dezamăgit că nu-mi aprecia meritul atât cât ar fi trebuit.

– Bine, bine, ai început să te îndrepți, e adevărat, dar acum trebuie să mergi mai departe.

– Voi încerca, am spus eu nu prea hotărât. Fac tot ce pot.

– Trebuie. Te ajut și eu.

Ochii îi scăpărară scurt. Ar fi trebuit să-mi dau seama că avea deja ceva în minte, pentru că nu se mulțumea să spună doar: „Trebuie să fii mai bun”, ci avea să-mi și arate în ce fel. Metoda ei s-a dovedit a fi al doilea mobil.

Până la tezele de la jumătatea anului, mama s-a abținut să-și mai spună părerea despre notele mele. Fusese sigură că notele de la școala din Boston reflectau un progres, dar după ce a văzut cât de mult lăsa de dorit educația noastră pentru pretențiile școlii din Detroit, nu ne mai slăbea nici o clipă.

Mama nu m-a întrebat însă niciodată: „De ce nu poți fi și tu la fel de bun ca ceilalți?” Era prea sensibilă pentru a pune astfel problema și apoi nu ținea atât de mult să fac concurență celorlalți, cât să exploateze resursele mele intelectuale la maximum.

– Am doi băieți deștepți, obișnuia ea să spună. Deștepți foc, ce mai!

– Dar eu fac tot ce pot. Uite, la matematică am numai note bune.

– Da, Ben, dar trebuie să fii și mai bun, îmi spuse ea într-o seară. Acum, că ai început să-ți revii la matematică, aș zice că e timpul să înveți tabla înmulțirii.

– Tabla înmulțirii?! am strigat eu disperat, neputând să-mi cred urechilor. Dar știi cât e de-nvățat? Mi-ar trebui un an întreg!

Se ridică și se apropie de mine.

– Eu n-am decât trei clase și o știu până la 12.

– Dar, mamă...

– Trebuie să poți. Concentrează-te, învaț-o și mâine, când vin de la lucru, te ascult. O repetăm în fiecare seară până o vei știi mai bine decât toți ceilalți din clasă.

Am încercat eu să mai obiectez ceva, dar ar fi trebuit să-mi dau seama de la bun început că o vorbă de-a ei nu admitea comentarii. Nici nu-mi revenisem bine din șoc, când pică și ultima bombă.

– Și, adăugă ea, mâine după ce vii de la școală nu ieși la joacă până nu o termini de învățat.

Aproape că mi-au dat lacrimile.

– Cum să-mi bag în cap toate astea? am întrebat eu arătând disperat către coloanele de cifre de pe coperta caietului de matematică.

Uneori, mi se părea că vorbesc cu un perete. Cu o față inexpresivă și o voce aspră îmi spuse:

– Nu pleci la joacă până nu înveți toată tabla înmulțirii!

Mama nu era acasă când mă întorceam eu de la școală, dar nici nu concepeam să-i ies din vorbă. Așa ne educase.

Neavând de ales, am învățat și tabla înmulțirii. N-a trebuit decât s-o repet de mai multe ori ca să se fixeze în memorie. Mama s-a ținut de cuvânt și m-a ascultat chiar în seara aceea, după ce a venit de la lucru. Faptul că-mi acorda atâta atenție și mă încuraja mi-a dat motivația de care aveam nevoie.

După câteva zile mi-am dat seama că matematica nu era chiar imposibilă. Notele au început să crească simțitor și la un moment

dat am ajuns la același nivel cu ceilalți. Nu uit niciodată sentimentul pe care l-am avut atunci când, după un examen la matematică, i-am răspuns doamnei Williamson: „Douăzeci și patru”. Aproape că am țipat de bucurie când i-am repetat: „Am douăzeci și patru de răspunsuri bune!” Mi-a zâmbit într-un fel care mi-a dat de înțeles că era mulțumită de progresul meu. Celorlalți colegi nu le-am spus ce se petrecea sau ce efect avuseseră ochelarii. De altfel, cred că nici nu i-ar fi interesat.

Totul a devenit deodată altfel și școala a început să-mi placă. Nu mai râdea nimeni de mine și nu mă mai strigau „prostul de la mate”. Mama însă nu s-a mulțumit numai cu tabla înmulțirii. Îmi dovedise că puteam învăța, așa că a trecut la următorul punct din „programul pedagogic”, care prevedea că la fiecare materie trebuia să iau note peste cota medie. Scopul mă încânta, mijloacele însă mai puțin.

– Cred că pierdeți prea mult timp la televizor, spuse ea într-o seară, închizându-ne televizorul tocmai la mijlocul programului.

– Nu mai mult decât alții, m-am justificat eu, argumentându-i că unele programe erau foarte educative și că până și cei mai buni din clasă se uitau la televizor.

Fără să ia în seamă pledoaria mea, stabili noua regulă care mi-a făcut tot atâta „plăcere” ca și cele dinainte:

– Începând de azi, n-aveți nevoie să vă uitați la mai mult de trei emisiuni pe săptămână.

– Pe săptămână?

Într-o fracțiune de secundă mi-au trecut prin fața ochilor toate programele la care țineam și pe care aveam să le pierd.

În ciuda protestelor, știam prea bine că, dacă mama lua o hotărâre, nu rămânea decât să ne conformăm – doar eram niște copii ascultători. Să nu mai spun că încrederea pe care ne-o arăta ne dezarma complet.

Curtis avea note mai bune decât mine, deși era o haimana și jumătate, dar până și notele lui erau departe de a o mulțumi pe mama. Seară de seară vorbea cu el în speranța că îi va corecta atitudinea și va reuși să-i trezească ambiția de a reuși, de a nu se

da bătut așa repede. Nici unul dintre noi nu aveam un model după care să ne formăm, și cred că asta l-a afectat mult pe Curtis care, fiind mai mare, vedea altfel lucrurile. Mama nu renunța însă la munca de lămurire, chiar dacă aparent aceasta părea să nu dea nici un rezultat. Prin afecțiunea pe care i-o arăta, prin fermitatea ei și, de ce nu, prin regulile pe care ni le-a impus, Curtis a ajuns mai realist și a câștigat mai multă încredere în capacitățile proprii.

Mama ne făcuse deja program și pentru timpul liber când nu ne uitam la televizor.

– Mergeți și împrumutați cărți de la bibliotecă. Trebuie să citiți cel puțin două cărți pe săptămână. În week-end vă pun să mi le povestiți.

Ascultam cu o figură sceptică. Două cărți pe săptămână?! Și eu care în toată viața mea nu citisem o carte până la capăt... Chiar una pe săptămână era prea mult pentru mine!

Și iată că ziua următoare ne-a prins târându-ne picioarele către biblioteca orășenească. Bombăneam cătrăniți, trăgând de timp, nedorind decât ca drumul să nu se termine niciodată. N-aveam încotro; trebuia să facem ce ne spusese mama. De ce? În primul rând, pentru că o respectam – știam că nu glumea de data aceasta și aștepta de la noi să ne comportăm în consecință – și în al doilea rând, pentru că o iubeam.

– Bennie dragă, îmi repeta pentru a nu știu câta oară, dacă știi să citești, poți afla lucruri despre absolut orice te interesează. Lumea își deschide larg porțile pentru cel care stă cu cartea pe genunchi. Voi doi veți reuși în viață, pentru că veți deveni foarte curând cei mai pasionați cititori din școală.

Dacă stau să mă gândesc, îmi dau seama că și acum sunt tot atât de convins ca și atunci că avea dreptate. Avea încredere în noi, atâta încredere, încât nu îndrăzneam să o dezamăgim, ci dimpotrivă, am ajuns să fim mai siguri pe noi, să avem mai multă încredere în noi înșine.

Prietenii mamei o condamnau pentru severitatea cu care ne trata. Odată am surprins întâmplător o discuție în care o cunoștință îi reproșa:

– Nu-ți dai seama ce le faci copiilor punându-i să stea toată ziua cu cărțile în față? Vor ajunge să te urască.

– N-au decât să mă urască, a venit răspunsul, la care respectiva rămase fără cuvinte, dar știu măcar că au primit o educație.

Bineînțeles că n-am urât-o niciodată. Îmi displăceau, ce-i drept, mijloacele ei de constrângere, însă reușise să mă facă să înțeleg că toate erau spre binele meu. Nu uita să-mi spună aproape în fiecare zi:

– Din moment ce ți-ai pus în gând un lucru, înseamnă că poți să-l și obții.

Fiindcă îmi plăceau animalele și natura în general, alegeam numai cărți din acest domeniu și, dacă la alte materii eram o catastrofă, la biologie mă întreceam pe mine însumi. Profesorul de biologie, domnul Jaeck, sesiză curând interesul meu și începu să mă încurajeze dându-mi teme suplimentare, ca de exemplu, să-i ajut pe unii colegi să recunoască anumite pietre, animale sau pești. Ajunsesem până acolo încât puteam numi și clasifica o rasă de pești după ce identificasem câteva caracteristici. Eram singurul din clasă care reușise o asemenea performanță. În sfârșit, excelam și eu la o materie.

La început alegeam de la bibliotecă numai cărți despre animale și natură, încât în clasa a V-a ajunsesem as la biologie. La sfârșitul anului puteam clasifica toate pietrele de pe marginea drumului. Citisem o mulțime de cărți despre pești și despre universul acvatic și începusem să adun insecte de prin pârâuri, bălți și să le examinez la microscopul domnului Jaeck.

Mi-am dat seama brusc că reușisem să am rezultate bune la toate materiile. De la o vreme, incursiunile la bibliotecă au început să mă pasioneze cu adevărat. Bibliotecarul ajunse să ne cunoască și ne dădea de fiecare dată sugestii, știind cam ce fel de cărți ne interesau; nu uita niciodată să ne pună în temă cu ultimele apariții. Curând am descoperit farmecul cărților de aventuri și de descoperiri științifice.

Citind mult, mi-am îmbogățit vocabularul și mi-am dezvoltat capacitatea de înțelegere. Am ajuns cel mai bun la matematică.

Pe lângă testele de la matematică, concursurile săptămânale de ortografie[1] au fost până spre sfârșitul clasei a V-a niște ore la care mă gândeam cu oroare. Mă poticneam la primele litere și trebuia să mă așez la loc în bancă; nu reușeam niciodată să trec măcar la al doilea cuvânt. Chiar dacă au trecut mai bine de treizeci de ani de atunci, îmi aduc aminte foarte bine primul cuvânt care mi-a trezit interesul pentru spelling.

Doamna Williamson ne-a pregătit pentru ultima săptămână din clasa a V-a un concurs recapitulativ de spelling, intenționând să ne treacă prin toată materia. Cum era de așteptat, a câștigat Bobby Farmer. Faptul nu m-ar fi surprins deloc dacă n-ar fi fost un mic amănunt la care nu mă așteptam: ultimul cuvânt care i-a câștigat reputația de învingător a fost „agricultură”.

„Și eu știu să-l citesc pe litere!” mi-am spus eu, însuflețindu-mă deodată. Îl citisem cu o zi înainte într-o carte de la bibliotecă. Când câștigătorul se așeză, m-am simțit răscolit de o ambiție devoratoare. „Puteam și eu!” îmi spuneam, „și pun pariu că, dacă m-apuc să învăț, mă descurc la spelling mai bine decât Bobby”.

Era într-adevăr o provocare. Bobby era incontestabil cel mai inteligent din clasă. Transferându-se la noi, îi luă repede locul lui Steve Kormos, fostul favorit.

Bobby m-a impresionat la o oră de istorie. Doamna Williamson a menționat cuvântul „in” și peste clasă se așternu o tăcere mormântală, nimeni neștiind să-l explice. Bobby, venit nu de mult, ridică mâna și începu să ne explice ce era inul, unde se cultiva și cum femeile îl torceau și făceau fire din el.

Ascultându-l, mă gândeam: „Trebuie să fie un băiat deștept. Și câte știe despre in...” Și stând așa pe gânduri, cu soarele de primăvară bătând în ferestre, parcă am avut o revelație: „Dar și eu pot citi foarte bine despre in și despre orice altceva, împrumutând cărți de la bibliotecă. Exact cum spune mama: „Dacă știi să citești, poți găsi răspunsuri la orice întrebare”.

[1] În original *spelling* – citire sau rostire literă cu literă, lucru dificil pentru vorbitorii de limbă engleză, întrucât același sunet poate fi redat în scris prin litere sau grupuri de litere diferite și fiecare literă are un „nume” (N.R.).

Așa că mi-am petrecut toată vara citind. Când am început clasa a VI-a, știam să citesc literă cu literă, la prima vedere, o mulțime de cuvinte. Bobby ocupa în continuare locul de frunte, dar și eu mă apropiam vitejește din urmă. În această competiție, setea de cunoaștere a pus cu totul stăpânire pe mine. Stăteam într-o zi și reflectam: trebuie să fie o senzație excelentă să știi că ești cel mai bun din clasă... Concluzia la care am ajuns a fost că, dacă voiam să simt această senzație, n-aveam decât să ajung primul.

Lectura pe care mi-o făceam cu conștiinciozitate mi-a îmbunătățit ortografia, vocabularul și capacitatea de înțelegere. Orele mi se păreau mult mai interesante acum. Când am început clasa a VII-a, la Wilson Junior High School, ajunsesem primul din clasă. Mi-am dat însă curând seama că acest lucru nu-mi aducea prea multă satisfacție; simplul fapt că eram cel mai bun nu mă mulțumea, și aceasta numai datorită influenței mamei. Nu muncisem numai de dragul concurenței, doar pentru a fi mai bun ca ceilalți, ci mult mai mult, voiam să știu pentru sufletul meu că eram bun și că mai bun de-atât nu puteam fi.

Majoritatea colegilor din clasa a V-a și a VI-a s-au transferat la Wilson, o dată cu mine. În decursul celor doi ani, relațiile dintre noi se schimbaseră radical. Chiar cei care mă tachinaseră veneau acum să mă întrebe: „Hei, Bennie, cum ai rezolva tu problema asta?"

Probabil că radiam tot de fericire când le dădeam răspunsul. Mă respectau, și nu fără motiv. Era o plăcere să iei note bune, să înveți mai mult și să știi mai mult decât ți se cerea.

Wilson Junior era un liceu frecventat în majoritate de albi. Cu toate acestea, reușisem, și eu și Curtis, să ne menținem printre primii. La această școală m-am remarcat pentru prima dată printre albi. Îmi place să cred că dezvoltarea mea intelectuală a fost cea care m-a ajutat să înlătur prejudecata despre inferioritatea negrilor.

Și această atitudine o datorez tot influenței mamei, pe care n-am auzit-o niciodată spunând ceva de genul: „Așa sunt albii, ce să faci!" Deși n-avea nici o educație și se căsătorise la treisprezece ani, fusese totuși în stare să-și facă o imagine clară asupra societății,

așa încât să poată susține față de noi că toți oamenii sunt egali. Nu dădea niciodată frâu liber prejudecăților când era vorba de rasă și aștepta același lucru și de la noi.

Curtis și eu ne-am lovit de multe ori de prejudecăți și ne-am fi putut lăsa foarte ușor intimidați, mai ales în acea perioadă a anilor ’60, din care trei incidente mi-au rămas dureros de vii în memorie.

Când am început să frecventăm liceul Wilson Junior, obișnuiam să sărim în câte un tren din mers, să mai scurtăm din drum. Ne distram grozav. Știam că nu era bine, dar eu cel puțin îmi împăcam conștiința alergând după trenurile care nu circulau cu viteză prea mare. Fratele meu, în schimb, se repezea la cele mai rapide, care încetineau la intersecție. Îl invidiam observându-l cum opera: când trenul se apropia de intersecție, își arunca clarinetul pe unul dintre vagoanele-platformă de lângă locomotivă, iar el sărea în ultimul vagon. Știa că, dacă nu reușea să ajungă la vagonul din față, își putea lua adio de la instrument. Asta îl ambiționa atât de mult, încât nu și-a pierdut niciodată clarinetul.

Era o adevărată aventură, pe deasupra și periculoasă. De fiecare dată când săream în tren, inima îmi bătea să-mi spargă pieptul. Nu numai că trebuia să sărim la momentul oportun și să ne agățăm cu toate puterile de vagon, dar trebuia să ne asigurăm în primul rând că nu suntem văzuți de conductori, care cunoșteau prea bine acest gen de hobby și erau cu ochii în patru după puștii de seama noastră care escaladau trenurile la intersecții. Noi eram însă imbatabili.

Dacă am încetat să ne cățărăm în trenuri, am făcut-o din cu totul alte motive. Fugind de-a lungul șinelor, într-o zi, când Curtis nu era cu mine, m-am trezit față-n față cu o ceată de băieți – toți mai mari și toți albi – care se îndreptau spre mine cu furia întipărită pe fețe. Unul dintre ei agita un băț gros în mână.

– Hei, negrule! mi-a strigat el pe un ton disprețuitor.

M-am oprit speriat, nefiind în stare să mai scot nici un cuvânt. Trebuie să fi arătat teribil de neajutorat. Cel cu bățul m-a atins ușor pe umăr. M-am dat înapoi ușor, neștiind ce avea să urmeze. S-au

postat toți în fața mea și au început să-mi arunce în față toate grosolăniile pe care le-ar fi putut născoci mintea mea.

Simțeam că mă trec toate transpirațiile. Am rămas ca paralizat, privindu-mi țintă pantofii, prea speriat ca să pot spune ceva sau să o iau la fugă.

– Știi că negroteii n-au ce căuta la Wilson? Dacă te mai prindem o dată, s-a zis cu tine! Ai auzit?

Ochii încruntați mă priveau reci ca gheața. Fără să-mi ridic privirea, am bâiguit un „cred că da” anemic.

– Te-am întrebat dacă ai auzit! țipă unul dintre ei.

Simțeam un nod în gât. Am încercat să articulez un „da” cât puteam eu de tare, dar nu prea mi-a reușit.

– Atunci șterge-o cât poți de repede și fii atent, că data viitoare îți vine rândul!

Am luat-o la fugă și nu m-am oprit până în curtea școlii. N-am mai mers niciodată la școală pe acel drum, așa că n-am mai dat ochii cu golanii; în schimb, s-a zis cu toată distracția noastră și cu săritul în trenuri. Intuiția îmi spunea că, dacă ar fi aflat, mama ne-ar fi mutat imediat de la acea școală, așa că n-am suflat nici o vorbă.

Un al doilea episod, de data aceasta mult mai dramatic, s-a petrecut când eram în clasa a VIII-a. La sfârșitul fiecărui an școlar se obișnuia ca directorul școlii și dirigintele să dea câte un premiu de onoare celor mai buni elevi din clasele a VII-a, a VIII-a și a IX-a. Curtis și eu am fost premiați. El era în clasa a IX-a, iar eu într-a VII-a.

La sfârșitul clasei a VIII-a, majoritatea au fost nevoiți să recunoască faptul că eram un elev strălucit. Am fost din nou premiat. La serbarea de sfârșit de an, o profesoară se apropie de mine și îmi înmână diploma, după care se opri și, privind la mulțimea de elevi adunați, începu pe un ton ridicat:

– Aș vrea să vă spun ceva chiar acum.

Și, spre oroarea mea, începu să le facă morală celor albi pentru că mă lăsaseră pe mine să le-o iau înainte.

– Nu vă obosiți deloc! concluzionă ea foarte indignată.

Cu alte cuvinte, era inadmisibil – după părerea ei – ca într-o clasă de albi un negru să ia premiul întâi.

În timp ce ea continua cu reproșurile, eu încercam să-mi pun ordine în gânduri. Fusesem jignit, asta era clar. Cât muncisem eu să ajung primul din clasă, și acum eram minimalizat și pus la colț într-o manieră atât de grosolană! La început mi-am spus: „Dă-i pace. Nu-i decât o gâsculiță proastă!”, dar apoi am simțit cum furia punea stăpânire pe mine și mi-am zis: „Las’ că v-arăt eu!”

N-am putut niciodată să înțeleg ce a determinat-o pe femeia aceea să spună ce a spus. Îmi preda unele materii și îmi făcuse impresia că mă simpatiza; știa foarte bine că fusesem premiat pe merit. Ce a determinat-o atunci să fie atât de nedreaptă? Nu-și dădea oare seama că oamenii nu sunt la urma urmei decât oameni și că nu pielea sau rasa îi face mai inteligenți sau mai reduși? De multe ori se întâmplă ca cei puțini să aibă dreptate. Cum poate cineva să nu-și dea seama de toate acestea?

În ciuda faptului că m-am simțit jignit și furios, n-am spus nimic. Stăteam și mă uitam la ea cum se agita. Unii dintre albi îmi aruncau câte o privire, dându-și ochii peste cap în semn de dezaprobare, vrând parcă să-mi spună: „Dacă atât o duce capul...”

Câțiva dintre cei care în urmă cu ceva timp mă tachinau, acum îmi erau prieteni și vedeam că nu se simțeau bine deloc.

Nici despre acest incident nu i-am pomenit nimic mamei. Oricum n-ar fi ajutat la nimic și n-ar fi făcut decât să o rănească.

A treia confruntare a fost stârnită de echipa de fotbal înjghebată din băieții de pe la blocurile din jur. În clasa a VII-a, fotbalul era pentru mine hobby-ul numărul unu. Era deci cât se poate de normal ca, atât eu, cât și Curtis, să dorim să intrăm în echipă. Problema era că nici unul nu eram prea grozavi. În comparație cu alții, eram mult mai slabi. Aveam totuși un avantaj – eram iuți; la alergat nu ne prindea nimeni. Și, pentru că frații Carson au făcut o impresie așa de bună, s-au găsit câțiva albi care să le bage bețe în roate.

Într-o după-amiază, când părăseam împreună cu fratele meu, Curtis, terenul de fotbal după antrenament, ne-am trezit înconjurați de un grup de albi; nici unul nu avea peste treizeci de ani. Furia amenințătoare de pe fețele lor nu mai necesita nici un fel de explicații. Nu eram sigur dacă făceau parte din banda care mă amenințase pe calea ferată; nu știam decât că eram speriat de moarte.

Unul dintre ei păși în față.

– Auziți, tipilor: dacă vă mai prindem pe-aici, direct în râu v-aruncăm!

Se întoarseră apoi cu spatele și plecară.

Aveau oare de gând să-și țină promisiunea? Oricum, nu asta ne preocupa pe noi, ci faptul că nu ne voiau în echipă. Mergând spre casă, i-am spus lui Curtis.

– Care e omul care mai joacă fotbal, dacă-i fluierat și de suporteri?

– Cred că avem ceva mai bun de făcut, mi-a răspuns Curtis.

N-am spus nimănui care era motivul retragerii noastre și nici nu ne-a întrebat nimeni vreodată. Mamei i-am spus doar că „ne-am hotărât" să nu mai mergem la fotbal. În plus, Curtis a amintit ceva de „mai mult timp pentru lecții".

Hotărâserăm să nu-i spunem nimic mamei despre amenințare, știind că dacă ar fi aflat s-ar fi consumat prea mult din cauza noastră.

Privind înapoi, găsesc că e nostim: când eram mici, mama ne-a ascuns adevărul în legătură cu tata și cu problemele ei, iar acum era rândul nostru să o scutim de griji.

CAPITOLUL 5

Un hobby ciudat

– Care dintre voi știe ce-au făcut indienii cu zdrențele generalului Custer? întrebă șeful bandei.

– Ei, hai, spune-ne odată! se agită unul cu un interes exagerat.

– Le-au pus bine și acum le poartă Carson! Ha, ha, ha!

– Chiar c-așa arată, se grăbi un altul să aprobe.

Simțeam un val de căldură năvălindu-mi în obraji.

– Apropie-te numai de el, continuă primul. Miroase de parc-ar avea o sută de ani!

Fiind noul venit în clasa a VIII-a, la liceul Hunter Junior, nu puteam fi scutit de dureroasa experiență a „capping-ului". Cuvântul provine de la verbul „capitalize" și în jargon înseamnă „a râde" sau „a-ți bate joc de cineva". Ideea era să faci cele mai usturătoare remarci la modul cel mai hazliu cu putință.

Capping-ul se desfășura întotdeauna în imediata apropiere a victimei și candidații la acest „post" se alegeau de preferință dintre cei cu haine ponosite și demodate. Capperii cu experiență așteptau întotdeauna până ce în jurul nefericitei victime se adunau mai mulți gură-cască, după care începea o adevărată competiție a insultelor, care mai de care mai haioase.

Eu eram unul dintre subiecții preferați. Nici atunci, ca de altfel nici acum, hainele nu însemnau mare lucru pentru mine. Cu excepția unei scurte perioade, n-am fost niciodată preocupat de ce puneam pe mine, pentru că mama îmi spunea întotdeauna:

– Bennie, interiorul contează. Te poți îmbrăca cu cele mai scumpe haine și pe dinăuntru să fii gol.

Îmi displăcea teribil gândul că trebuia să părăsesc liceul Wilson Junior la mijlocul clasei a VIII-a, în schimb faptul că ne mutam în vechea noastră casă mă făcea să-mi uit necazul. „Mergem acasă!” îmi spuneam mereu fericit. Restul nu mai conta.

Mulțumită spiritului economic al mamei, situația noastră financiară nu mai arăta atât de rău. Cu salariul ei de-atunci, ne puteam permite să ne mutăm în casa în care locuisem înainte de divorțul părinților. Nu că ar fi fost foarte spațioasă – cu ochi mai realiști s-ar putea spune: o cutie de chibrituri –, dar era a noastră, și pentru noi era o adevărată vilă, un loc fabulos.

Schimbarea locuințelor însemna inevitabil și schimbarea școlilor. Curtis a rămas în continuare la Southwestern High School, iar eu m-am transferat la Hunter Junior High School, frecventată în majoritate de negri.

N-a trebuit mult timp pentru ca noii mei colegi să-și dea seama că eram bun la învățătură. Prinsesem gustul succesului și, chiar dacă nu eram cel mai bun, țineam totuși să mă număr printre primii.

Ajuns în acest punct, m-am văzut confruntat cu o nouă problemă, o problemă de o natură mai aparte, cu care n-avusesem de-a face până atunci. În afara momentelor de capping eram obsedat cum să le demonstrez celorlalți că eram „de-al lor”. Nu fusesem niciodată nevoit să demonstrez ceva; mi se păruse întotdeauna normal ca ceilalți să mă respecte pentru notele bune. La Hunter Junior funcționa însă un alt sistem de valori. A fi acceptat implica o serie de condiții: să porți anumite haine, să frecventezi anumite locuri, să joci baschet și, desigur, să stăpânești capping-ul.

Nu-i puteam cere mamei să-mi cumpere hainele menite să mă „înalțe” în ochii celorlalți, și asta nu pentru că aș fi știut cât de greu se câștigă banii – n-aveam de unde știi pe-atunci –, ci pentru că vedeam cum lupta din răsputeri să nu mai depindă de ajutorul social. A reușit această performanță când am trecut în clasa a IX-a. Mai primeam doar cartele alimentare. Ajutorul social și-a avut însă și el rostul lui; fără el, mama nu s-ar fi descurcat și cu noi, și cu cheltuielile casei. În ordinea priorităților, garderoba ei – îngrijită,

dar cam demodată – rămânea mereu pe ultimul loc. Fiind copil, n-aveam cum să-mi dau seama de asta, iar ea nu s-a plâns niciodată.

În primele săptămâni nu răspundeam la provocări. Tăcerea mea nu făcea însă decât să-i încurajeze să mă atace și mai tare. Mă simțeam părăsit, și faptul că nu mă puteam integra mă durea teribil. Mergând singur spre casă, mă întrebam: „Oare ce se-ntâmplă cu mine? De ce nu pot fi ca unul dintre ei? De ce trebuie să fiu întotdeauna altfel?” pentru ca mai apoi, tot eu să mă consolez: „Ei, la urma urmei nu sunt decât o adunătură de bufoni. Dacă așa știu ei să se distreze, n-au decât. N-aveți decât, băieți! Eu unul n-o să vă fac jocul. Lasă c-ajung eu odată ce-o să ajung și v-arăt eu atunci...”

Și totuși mă simțeam respins, părăsit, dat la o parte. Voiam, ca orice om, să fiu agreat, să nu rămân mereu pe dinafară. Din nefericire, cu timpul am devenit tot mai insensibil la felul lor de a fi și am încheiat chiar prin a mi-l însuși: „Ei, bine băieți, dacă vreți capping, v-arăt eu capping!”

Ziua următoare așteptam să-nceapă hărțuiala. N-a trebuit să aștept prea mult că unul dintr-a IX-a a și-nceput:

– Vai, cămașa aia de pe tine a văzut și primul, și-al doilea, și-al treilea, și-al patrulea război mondial!

– Bineînțeles, am răspuns eu, doar maică-ta a purtat-o.

Toată lumea a izbucnit în râs. Respectivul a făcut ochii cât cepele, nevenindu-i să-și creadă urechilor, dar, neavând încotro, a râs și el și a zis:

– Hai că-mi placi, tipule!

N-a trecut mult și îi puneam la colț pe cei mai buni capperi din școală. Faptul că eram invidiat pentru spiritul meu ascuțit îmi dădea o senzație foarte plăcută.

Începând de atunci, de fiecare dată când eram atacat, îi trânteam agresorului o replică și mai usturătoare – la urma urmei, asta era regula jocului. După nici două săptămâni gașca se dădu bătută. Nimeni nu mai dorea să mă asalteze cu sarcasme; probabil că își dăduseră seama că n-o puteau scoate la capăt cu mine; ba unii mă ocoleau, dar nici atunci nu-i slăbeam:

– Hei, Miller, cu o așa față și eu m-aș ascunde pe unde-aș apuca!

Cinic? Fără îndoială, însă găseam întotdeauna o scuză: „Toți fac la fel. Mănâncă sau vei fi mâncat”. Sau „Ce, nu știe și el de glumă?”

Am uitat cam repede cum era în postura de victimă. Capping-ul mi-a rezolvat una dintre cele două mari probleme. Mai rămâneau acum hainele: pe lângă faptul că eram luat peste picior din cauza lor, eram considerat sărac, și a fi sărac însemna a nu fi bun de nimic. Ciudat... Mă gândesc acum că, de fapt, nici unul nu provenea din familii înstărite, așa că n-ar fi avut nici un motiv să râdă de alții. Desigur că pe-atunci nu-mi dădeam seama de anumite lucruri. Simțeam sărăcia ca pe un stigmat, care îmi amintea mereu de lipsa tatălui. Pentru că majoritatea colegilor aveau amândoi părinții, ajunsesem la convingerea că numai și numai din acest motiv o duceau atât de bine.

Când eram în clasa a IX-a, una dintre „datoriile mele casnice” mi-a dat multe dureri de cap. E vorba de cartelele alimentare, la ora aceea indispensabile, cu care mama mă trimitea la magazin să cumpăr pâine sau lapte. Pentru mine era un adevărat coșmar. Mă gândeam tot timpul: „Dacă mă vede vreun prieten? Dacă se află la școală?” Iar dacă se întâmpla într-adevăr să mă întâlnesc cu vreun cunoscut la casă, mă făceam că am uitat ceva și mă ascundeam după vreun raft până când respectivul se îndepărta. Abia după ce plecau toți de la coadă apăream și eu cu cartelele mele.

Nu mă durea faptul că eram sărac, dar aș fi preferat să mor decât să știu că ceilalți ar fi aflat acest lucru. Dacă aș fi stat să mă gândesc mai bine la cartelele cu pricina, mi-aș fi dat seama că mulți dintre prietenii mei le foloseau. Mie însă îmi ardeau parcă în buzunare de câte ori ieșeam cu ele din casă și de fiecare dată tremuram la gândul că mă vede vreun cunoscut și ne scoate vorbe.

Clasa a IX-a stă ca o piatră de hotar în viața mea. Treceam printr-o perioadă de tranziție: la note țineam pasul cu cei mai buni, iar la restul cu cei mai răi. Lăsam în urmă copilăria. Viitorul și mai ales visul meu, de a deveni medic, începeau să mă preocupe tot mai mult.

Când am trecut în clasa a X-a, presiunile din partea colegilor au devenit insuportabile. Principala mea preocupare erau acum hainele.

– Nu pot să mă îmbrac cu pantalonii ăștia! Râd toți de mine, îi spuneam mamei.

– Numai proștii râd de hainele tale, Bennie, spunea ea. Nu hainele îl fac pe om.

– Da, mamă, dar toți au haine mai bune decât mine, mă apăram eu.

– Poate. Și eu cunosc o mulțime de oameni care se îmbracă mai bine decât mine, dar asta nu-i face cu nimic mai buni, îmi explica ea calmă.

Nu trecea o zi în care să nu aduc vorba de haine și să nu o asaltez cu pledoariile mele. Pentru mine, „hainele" erau: două pulovere italienești, cu aplicații din piele de căprioară, pantaloni de mătase, șosete de mătase, pantofi din piele de crocodil, pălării cu boruri ascuțite, scurte de piele și paltoane din piele de căprioară. Vorbeam tot timpul de aceste lucruri, de parcă eram obsedat. Trebuia să le am. Trebuia să fiu ca ei.

Mama era dezamăgită de mine și îmi dădeam seama, dar gândurile mele pendulau între garderoba sărăcăcioasă și nevoia de a mă ști acceptat de ceilalți. În loc să vin direct acasă de la școală și să-mi fac lecțiile, mergeam la baschet. Uneori stăteam până după ora zece, unsprezece. Știam ce mă așteaptă acasă și aveam replicile pregătite.

– Bennie, nu-ți dai seama ce faci? mă mustra mama. Nu-i vorba că mă dezamăgești pe mine, dar îți ruinezi viața stând afară cu orele și cerșind toată ziua numai haine și iar haine.

– Nu-mi ruinez deloc viața, mă oțăram eu.

Nu voiam să ascult și nici nu puteam, pentru că mintea mea necoaptă nu știa altceva decât că trebuie să arăt ca ceilalți.

– Știi, am fost mândră de tine, îmi spunea mama. Ai muncit mult. Nu da acum cu piciorul la toată munca asta.

– Dar o să învăț tot așa, îi replicam eu. Am venit vreodată cu note rele?

Nu putea să mă contrazică în acest punct de vedere, dar știam că nu era împăcată.

– O.K., băiete, îmi spuse în cele din urmă.

În sfârșit, după săptămâni de rugăminți, am auzit mult așteptatele cuvinte:

– Uite, îți cumpăr lucrurile astea, dacă ți le dorești atât. Dacă tu crezi că vei fi fericit, poftim, ți le cumpăr.

– Mă vor face fericit! Sigur că mă vor face!

Greu de imaginat cât de insensibil puteam fi la nevoile ei! O făceam să-mi cumpere haine pentru a fi ca ceilalți, dar niciodată nu aveam destule. Acum îmi dau seama că oricâte pulovere italienești, scurte de piele sau pantofi din piele de crocodil mi-ar fi cumpărat, nu erau niciodată suficiente.

Notele au început să scadă. Am ajuns un elev mediocru. Mai trist era faptul că acest regres nu mă deranja deloc; important era că făceam parte din gașcă. Mereu eram invitat pe la câte o petrecere și mă distram de minune, mă distram așa cum nu o făcusem niciodată până atunci. Eram de-al lor.

Și totuși nu eram fericit. Abandonasem adevăratele valori care dăduseră un sens vieții mele.

Pentru a vă explica despre ce este vorba trebuie să mă întorc cu câțiva ani înapoi și să vă povestesc despre o vizită pe care Mary Thomas i-a făcut-o mamei.

* * *

Când a fost internată în spital la nașterea mea, mama a avut primul contact cu adventiștii de ziua a șaptea. Mary Thomas venise în vizită la spital și începuse să-i vorbească despre Isus. Mama a ascultat politicoasă, dar nu s-a arătat prea interesată de ce avea să-i spună femeia.

Mai târziu, divorțul i-a șubrezit atât de mult nervii, încât a trebuit să se interneze într-o clinică de psihiatrie.

La un moment dat, ajunsese să se gândească serios la sinucidere. Dar iată că într-o după-amiază, primi o vizită: era aceeași Mary Thomas.

Această femeie liniștită, dar plină de râvnă a început să-i vorbească despre Dumnezeu. Nu era un lucru nou pentru mama, care primise o educație religioasă, dar felul în care Mary Thomas trata religia era cu totul nou. Nu a constrâns-o pe mama și nici nu a încercat să-i spună cât de păcătoasă era, ci i-a prezentat pur și simplu convingerile ei, făcând din când în când pauze pentru a citi versete din Biblie care îi confirmau credința.

Mai mult decât atât, Mary Thomas se arăta preocupată de mama. Era lucrul de care mama avea cea mai mare nevoie.

Nici înainte de divorț mama n-o ducea prea bine. Era pur și simplu o femeie disperată, cu doi copii după ea, cărora nu le putea asigura nici un viitor. Mulți o considerau neconvențională și o condamnau. În acest moment a apărut Mary Thomas, aducând ultima rază de speranță.

– Mai există un izvor al puterii, Sonya. Poate fi al tău, dacă vrei.

Erau exact cuvintele de care avea nevoie pentru a-și regăsi echilibrul. În cele din urmă a înțeles că nu era singură pe lume.

În următoarele săptămâni, Mary a continuat să-și prezinte convingerile și mama a ajuns încetul cu încetul să creadă într-un Dumnezeu plin de iubire, întruchipat în Isus Hristos. Mary venea în fiecare zi la mama, îi vorbea, îi răspundea la întrebări și o asculta cu răbdare.

Educația nu-i permitea mamei să citească din Biblie, dar vizitatoarea nu s-a dat bătută. Îi citea totul cu voce tare. Numai datorită acestei femei a învățat mama să citească și, o dată ce și-a pus în gând să învețe, nimeni și nimic n-au mai putut-o opri. Exersa ore întregi, citea cuvintele cu voce tare și, chiar dacă pe unele nu le înțelegea, nu se descuraja. În cele din urmă ajunsese să citească materiale destul de complicate.

Mătușa Jean și unchiul William, la care am locuit după divorțul părinților, au devenit și ei adventiști. A fost un motiv în plus pentru ca mama să ia hotărârea de a se boteza. De atunci și până în ziua de azi este un membru activ și devotat al bisericii. După convertirea ei, a început să ne ia și pe noi la biserică. Adunarea adventistă este singurul cămin spiritual pe care l-am avut vreodată.

Când am împlinit doisprezece ani, mi-am dat seama că, deși mă botezasem la opt ani, nu înțelesesem prea bine ce înseamnă să fii creștin. Frecventam pe atunci biserica din Inkster. După mai multe zile de frământări, am mers la pastorul Smith și i-am spus:

– Știți, eu am fost botezat, dar pe atunci n-am prea înțeles sensul botezului.

– Și acum înțelegi? m-a întrebat el.

– O, cum să nu! Acum am doisprezece ani, i-am răspuns. Cred în Isus Hristos. Și El a avut tot doisprezece ani când L-au dus părinții la templu, în Ierusalim. Aș vrea să fiu botezat din nou, pentru că acum înțeleg mai mult și sunt pregătit.

Pastorul Smith m-a ascultat înțelegător, cu un zâmbet pe buze. La puțin timp după acea discuție, m-a botezat a doua oară.

Privind acum în urmă, nu pot spune cu siguranță care a fost momentul întoarcerii mele. Probabil că s-a petrecut atât de lent, încât nici nu mi-am dat seama. Știu însă că la paisprezece ani înțelesesem pe deplin că Dumnezeu ne poate schimba. Tot la acea vârstă am fost confruntat cu una dintre cele mai serioase probleme din viața mea, o problemă care mă putea ruina pentru totdeauna.

Capitolul 6

O fire îndărătnică

– Ai spus o prostie mai mare decât tine!

Vocea lui Jerry acoperea hărmălaia de pe coridor. Am dat din umeri și am zis aparent indiferent:

– Ei, și?

Nu voiam să-mi mai aduc aminte. Răspunsul de la ora de engleză fusese penibil.

– Nu-ți pasă? a adăugat el râzând strident. Știi ceva? A fost cel mai tâmpit lucru pe care l-am auzit anul acesta.

M-am întors și l-am măsurat din creștet până-n tălpi. Era mai mare decât mine și mai solid.

– Ei, lasă, că și tu ai spus destule prostii, am spus ceva mai moale.

– Nu mai spune! Chiar așa?

– Chiar așa. Nu mai ții minte săptămâna trecută când...

Replicile treceau de la unul la altul și, în timp ce vocea mea rămânea calmă, a lui devenea tot mai nervoasă. În cele din urmă m-am întors să deschid dulapul. Îmi spuneam că, dacă nu-l mai bag în seamă, se potolește și pleacă. Tocmai mă chinuiam să deschid lacătul când Jerry s-a apropiat de mine și m-a îmbrâncit. M-am împiedicat și mi-am ieșit din fire. În momentul acela am uitat că era mai puternic decât mine. Am uitat și de copiii și de profesorii care se îmbulzeau pe coridor și m-am năpustit asupra lui cu lacătul în mână. L-am lovit exact în frunte. A început să țipe împleticindu-se înapoi, cu sângele șiroindu-i pe față. Și-a dus mâna la frunte și, simțind sângele lipicios, a început să strige ca din gură de șarpe.

Cum era de așteptat, directorul m-a chemat la el în birou. Mă liniștisem și am încercat să mă scuz.

– A fost din greșeală. Nu l-aș fi lovit dacă îmi dădeam seama că am lacătul în mână.

Așa și era. Îmi era rușine. Un creștin nu-și pierde cumpătul într-un asemenea hal. Mi-am cerut iertare și de la Jerry și totul s-a terminat cu bine.

Și firea mea? Uitasem. Nu eram eu omul care să dea în cap altuia pentru cine știe ce fleac.

După câteva săptămâni, mama mi-a adus o pereche de pantaloni noi. I-am luat în mână, m-am uitat la ei și am dat din cap:

– Și crezi că eu pun așa ceva pe mine? Nici nu mă gândesc. Nu-mi plac.

– Cum adică nu sunt cum trebuie? mă întrebă ea uimită.

Era foarte obosită și n-avea chef de discuții contradictorii, așa că îmi spuse răspicat:

– Ai nevoie de o pereche de pantaloni noi. Îmbracă-i!

– Nu, am țipat. Nu pun pe mine porcăria asta.

I-am îndoit pe spătarul scaunului din bucătărie.

– Nu pot să-i dau înapoi. I-am luat la preț redus, spuse ea calm.

– Nu mă interesează, am strigat eu. Îi urăsc. Mai bine mor decât să-i îmbrac!

– Am dat mulți bani pe ei, adăugă ea.

– Nu-mi plac!

A făcut un pas înainte și-mi spuse:

– Ascultă, Bennie, în viață nu faci numai ce-ți place.

Simțeam un val de căldură în tot corpul.

– Ba o să fac, am țipat. Eu, eu...

Mi-am ridicat mâna dreaptă. Curtis a sărit din spate mi-a prins mâinile trăgându-mă de lângă mama.

Faptul că eram aproape să-mi lovesc mama ar fi trebuit să-mi dea de gândit. Poate că știam adevărul, dar refuzam să-l recunosc față de mine însumi. Era o boală, o boală care pusese stăpânire pe mine și mă făcea iresponsabil.

Nu eram un copil rău. Suportam multe, dar, când paharul se umplea, pur și simplu nu mă mai puteam controla. Piatră, cărămidă, băț, nu mai conta. Loveam. Dincolo de orice rațiune.

Prietenii care nu mă cunosc de copil cred că exagerez atunci când spun că aveam o fire îndărătnică. Vă voi povesti două întâmplări, ca să vă dați seama că nu exagerez deloc.

Odată, un băiat din vecini m-a lovit cu o piatră. Nu mai țin minte cine a început cearta și cum s-a ajuns la bătaie, dar știu că furia mea s-a dezlănțuit din nou. Am alergat de cealaltă parte a drumului, am ridicat un bolovan și l-am aruncat în capul adversarului. Cum de obicei, nu-mi greșesc ținta, i-am spart ochelarii și nasul.

Al doilea incident s-a petrecut când eram în clasa a IX-a. Ascultam împreună cu prietenul meu un post de radio, când el s-a hotărât brusc să schimbe frecvența.

– Asta numești tu muzică? mă provocă el.

– E prea bună pentru gusturile tale, am strigat eu înșfăcând aparatul.

– Hai, Carson, a început el, tu întotdeauna...

Dar n-a apucat să-și termine fraza pentru că în acel moment am devenit din nou sclavul furiei. Mi-am deschis briceagul pe care îl purtam tot timpul la mine și l-am aruncat cu toată puterea spre el. Briceagul s-a izbit de cataramă. Impactul a fost atât de puternic, încât lama s-a rupt în două.

Văzând lama ruptă am simțit că mi se face rău. Era să-l omor. Era să-mi omor prietenul! Dacă n-ar fi fost catarama, Bob ar fi fost mort acum. El n-a scos nici un cuvânt. Mă privea doar uimit, nevenindu-i să creadă.

– Îmi pare rău, am îngăimat eu, scăpând mânerul cuțitului.

Nu-l puteam privi în ochi. Am luat-o la fugă spre casă.

Din fericire, nu era nimeni acasă. M-am repezit în baie, am încuiat ușa și m-am prăbușit pe marginea căzii.

„Era să-l omor pe Bob! Era să-mi omor prietenul!” Țineam ochii strânși, dar imaginea nu-mi ieșea din minte: mâna mea, cuțitul, catarama, lama ruptă și fața lui Bob.

„Asta e nebunie”, am spus în cele din urmă. „Fără îndoială, sunt nebun. Un om normal nu-și omoară prietenul.” Marginea căzii era rece. Mi-am acoperit fața cu mâinile. „La școală mă descurc atât de bine, și acum uite ce fac! De la opt ani visez să ajung medic. Cum să ajung doctor cu un asemenea temperament? Când mă enervez, îmi ies din fire și nu mă mai pot opri. Nu voi ajunge niciodată nimic dacă nu-mi controlez temperamentul.”

Au trecut două ore. Liniile verzi și maro de pe linoleum începeau să-mi joace în fața ochilor. Simțeam un rău de la stomac și eram dezgustat de mine însumi. „Nu voi ajunge niciodată nimic, până nu scap de firea asta blestemată!”, am spus cu voce tare. „Dacă Bob nu avea catarama, era mort acum, iar eu luam drumul școlii de corecție.”

Mă simțeam mizerabil. Cămașa transpirată mi se lipise de spate. Mă uram. Mă uram și mai mult pentru că eram neputincios.

De undeva, din străfundurile minții, simțeam un îndemn: „Roagă-te!” Mama mă învățase să mă rog. Instructorii de la cursul de religie din Boston ne spuneau deseori că Dumnezeu ne ajută dacă Îl rugăm. Luptasem luni întregi să-mi stăpânesc temperamentul, crezând că voi reuși de unul singur. Abia acum mi-am dat seama că era ceva imposibil.

Simțeam că nu voi mai putea da ochii cu cineva vreodată. Cum s-o mai privesc în față pe mama? Dar pe Bob? Nu putea decât să mă urască. Cum să mai aibă încredere în mine?

„Doamne”, am murmurat, „ia-mi Tu firea asta, altfel nu voi fi niciodată liber. Cine știe ce voi face mai târziu, dacă acum era să-mi omor prietenul?!”

Aveam câteva noțiuni de psihologie (citeam de un an *Psihologia astăzi*) și știam că temperamentul face parte din personalitatea omului, ori personalitatea nu se poate schimba. Chiar și astăzi se susține că tot ce putem face este să ne acceptăm limitele și să ne comportăm în consecință.

Lacrimile mi se prelingeau printre degete. „Doamne, doar Tu poți să mă schimbi. Tu mă poți elibera de această parte din

personalitatea mea. Tu ai promis că, dacă venim la Tine în rugăciune și Îți cerem ceva după voia Ta, ne vei da. Eu cred că poți face această schimbare în mine."

M-am ridicat privind prin fereastra îngustă, implorând încă ajutorul lui Dumnezeu. Nu puteam continua să mă urăsc pentru toate lucrurile rele pe care le făcusem.

M-am așezat apoi pe capacul WC-ului. Vedeam cu ochii minții furia și îmi încleștam pumnii. Dacă nu mă schimbam, eram pierdut. „Săraca mama!", mă gândeam. „Ea are încredere în mine. Nu știe cât de rău sunt."

Simțeam că mă scufund în întuneric. „Doamne, dacă Tu nu mă ajuți, pe altcineva nu mai am."

M-am strecurat afară din baie și mi-am luat Biblia. Am deschis-o la cartea Proverbelor și am început să citesc. Am dat chiar peste pasajul în care se spune că cei iuți la mânie își fac singuri necazuri. Versetul 32 din capitolul 16 m-a impresionat cel mai puternic: „Cel încet la mânie prețuiește mai mult decât un viteaz, și cine este stăpân pe sine prețuiește mai mult decât cine cucerește cetăți."

Buzele mi se mișcau mute în timp ce citeam. Mi se părea că versetele acestea au fost scrise special pentru mine. Cuvintele mă condamnau, dar îmi dădeau și speranță. După un timp, am simțit o pace interioară. Tremurul mâinilor a încetat și lacrimile mi s-au uscat pe obraji. Ceva se întâmplase în timpul acesta cât am stat în baie. Cred că Dumnezeu mi-a auzit strigătele. Am avut un sentiment de ușurare și ceva îmi spunea că în inima mea se petrecuse o schimbare. Mă simțeam un alt om. Eram un alt om.

Într-un târziu, m-am ridicat, am pus Biblia pe marginea căzii și m-am îndreptat spre chiuvetă. Mi-am spălat fața și mâinile, mi-am netezit hainele și am ieșit din baie ca un om renăscut. „Nu mai sunt sclavul furiei. Niciodată. Sunt un om liber!"

Din acea zi, după acele ore lungi în care m-am luptat cu mine însumi și am implorat ajutorul lui Dumnezeu, n-am mai avut niciodată probleme cu temperamentul.

În acea după-amiază m-am hotărât să citesc în fiecare zi din Biblie. Păstrez și astăzi acest obicei. Cartea Proverbelor, este, bineînțeles, cartea mea preferată. În fiecare dimineață, primul lucru pe care îl fac este să deschid Biblia și să citesc câteva versete.

Nu pot spune decât că a fost un miracol. Prietenii mei psihologi îmi spun deseori că dețin încă în mine un imens potențial de irascibilitate și poate că au dreptate, dar, de la acest incident, nu s-a mai întâmplat niciodată să am accese de furie și nici măcar să-mi pierd cumpătul.

Am o capacitate uluitoare de a suporta stresul și zeflemeaua. Cu ajutorul lui Dumnezeu, pot depăși destul de ușor situațiile neplăcute. El m-a ajutat să-mi supun firea mea rebelă, o dată pentru totdeauna.

În orele acelea cât am stat în baie, mi-am dat seama că, dacă reușesc să mă înfurie, oamenii pot face cu mine ce vor. De ce să le permit deci altora să-mi dirijeze viața?

Cu timpul, am ajuns să mă amuz pe seama celor care încercau intenționat să mă agaseze – nu pentru că m-aș crede mai bun decât alții, dar îmi place, pur și simplu, să râd în sinea mea de neghiobia unor astfel de indivizi. Ei bine, nu mai au nici o putere asupra mea. Sâc!

Motivul e clar ca lumina zilei. Începând din acea zi teribilă – n-aveam decât paisprezece ani pe-atunci – credința în Dumnezeu a devenit o trăire sufletească intensă, a ajuns efectiv o parte din mine. Fredonam tot timpul „Isus e totul pentru mine”, și acesta a rămas de atunci cântecul meu preferat. Când sunt irascibil, cântecul îmi spulberă indispoziția. Explicația pe care le-am dat-o tinerilor care m-au întrebat sună cam așa: „În mine, soarele strălucește tot timpul, nu ține cont de împrejurări”.

Când mă gândesc la Isus Hristos, la prietenia dintre noi, când îmi aduc aminte că pentru El, Creatorul universului, nimic nu este imposibil, îmi dispare orice neliniște. Am dovada din propria experiență că Dumnezeu poate face orice.

Începând de la paisprezece ani am început să mă gândesc la viitor. În sfârșit, strădaniile mamei și ale profesorilor erau răsplătite.

CAPITOLUL 7

Mama nu cedează

Când m-am interesat pentru prima dată de spitalul Johns Hopkins aveam zece ani. Mi se părea pe atunci că nu exista emisiune despre medicină în care să nu apară o personalitate din Johns Hopkins. De fiecare dată, îmi spuneam: „Aici aș vrea să ajung când voi fi doctor! Se descoperă atâtea metode noi de a-i vindeca pe bolnavi!"

Că voiam să devin doctor nu încăpea nici o îndoială, dar n-aveam nici cea mai vagă idee ce specialitate să aleg. La treisprezece ani îmi schimbasem opțiunea de la medicină generală la psihiatrie. Televizorul avusese și el partea lui în această alegere; psihologii îmi apăreau ca niște intelectuali foarte dinamici, care știau întotdeauna cum să rezolve problemele altora. La vârsta aceea, devenisem foarte conștient ce înseamnă banul și îmi spuneam că, la atâția nebuni câți are America, aveam toate șansele să fac o avere bunicică cu psihiatria.

Curtis mi-a risipit și ultimele îndoieli, făcându-mi cadou de ziua mea un abonament la revista *Psihologia astăzi*. A fost cel mai frumos cadou pe care l-am primit vreodată. Fratele meu era și un prieten ideal. În mod sigur nu i-a fost ușor să-și cheltuiască banii strânși cu atâta greutate în după-amiezele pe care și le petrecea lucrând în laborator.

Curtis nu era numai generos, ci era și foarte sensibil. Știindu-mă pasionat de psihologie și psihiatrie, alesese să mă ajute pe această cale. Deși *Psihologia astăzi* era o revistă destul de greoaie pentru vârsta mea, unele articole erau destul de inteligibile, ca să mă facă să aștept cu nerăbdare numărul următor. Citeam și cărți în domeniu și mă închipuiam deja un fel de duhovnic. Toți colegii

veneau la mine cu problemele lor și îmi făcea plăcere să stau și să-i ascult. Învățasem și anumite tehnici, de exemplu să pun întrebări de genul: „N-ai vrea să discutăm mai pe îndelete?” sau „Ce te supără astăzi?” Îndată sufletele se deschideau și limbile se dezlegau. Poate că mulți profitau pur și simplu de ocazie pentru a-și înșira toate necazurile, dar erau și câțiva dispuși să asculte. Gândul că ceilalți mă considerau demn de încredere mă făcea să mă simt foarte bine.

„Așa deci, Benjamin”, îmi spuneam într-o zi, „ai găsit în sfârșit ce căutai și ai trecut direct la subiect.”

M-am mai răzgândit o dată, însă mult mai târziu, în timpul studenției.

Mama nu înceta să-mi atragă atenția asupra atitudinii mele și nu e de mirare că a reușit în cele din urmă să mă îndrepte pe calea cea bună. Era foarte perseverentă când era vorba să-mi formeze caracterul și metoda ei a prins; nu-mi făcea morală. Avea alte metode, mult mai subtile. Învăța pe de rost poezii și proverbe pe care mi le recita ori de câte ori avea ocazia. Era un fenomen. Nu găsesc un cuvânt mai potrivit. Avea o poezie preferată, „Nu da vina pe alții”, pe care n-am găsit-o scrisă nicăieri. Ideea era că de fiecare dată se găsesc scuze când nu-ți dai toată osteneala să realizezi ceea ce ți-ai propus. Nimeni nu e vinovat pentru eșecurile altuia. Destinul ți-l faci cu propriile mâini. Totul e să profiți de ocazii atunci când ți se oferă și să porți singur responsabilitatea pentru alegerile pe care le faci. Mama nu m-a slăbit până n-am înțeles pe deplin că, în ultimă instanță, sunt singur răspunzător pentru viața mea; că, dacă voiam să realizez ceva, era timpul să iau frâiele în mâini.

N-a trecut mult și notele mele au început să crească simțitor. În clasele a XI-a și a XII-a mă număram, din nou, printre cei mai buni. Revenisem la bunele obiceiuri.

În afară de mama, a mai existat o singură persoană în această perioadă care a lăsat o impresie puternică asupra mea: doamna Miller, profesoara de limba engleză. Mă remarcase în clasa a IX-a la orele de engleză și îmi spunea multe lucruri suplimentare. Era mândră de mine. Ea a fost cea care m-a învățat să disting poezia și

literatura bună, în general. Stătea lângă mine în timp ce refăceam temele din clasă până corectam și ultima greșeală.

A fost teribil de dezamăgiră când am început să iau note slabe, în clasa a X-a. Deși nu mai preda la clasa noastră, a continuat să se ocupe de mine și și-a dat seama că motivul principal pentru care aveam numai note slabe era totala mea indiferență față de școală; renunțam repede, în loc să mă ambiționez și să lupt.

Desigur că vedeam dezamăgirea ei cu privire la mine și, pe atunci, părerea ei conta mai mult decât a mamei. Mi-am dat seama în cele din urmă că, dacă era cineva vinovat de situația mea școlară, acela eram eu. Am început să mă înstrăinez încet, încet de gașca mea. Hainele nu mai contau atât de mult.

O dată rezolvată problema hainelor și a atitudinii, s-a îmbunătățit și situația școlară.

În liceu, am avut câțiva profesori care au însemnat foarte mult pentru mine: m-au încurajat, mi-au arătat interes, pur și simplu nu mi-au dat voie să renunț. Pe doi dintre ei i-am admirat în mod deosebit. Frank McCotter, profesorul de biologie, era alb, înalt de 1,75 m, de constituție medie, și purta ochelari. Dacă l-aș fi văzut pe stradă, fără să știu cine era, aș fi spus: „Uite un profesor de biologie!”

Domnul McCotter punea mare preț pe aptitudinile mele; mă încuraja, îmi dădea ore suplimentare, mă însărcina să pregătesc experimente pe care să le prezint celorlalți în clasă și să supraveghez laboratorul.

Al doilea profesor pe care l-am admirat se numea Lemuel Doakers și era dirijorul formației muzicale a școlii. Era un negru bine făcut, mai tot timpul serios, deși, când era vorba de glume, nu-l întrecea nimeni. Domnul Doakers cerea întotdeauna perfecțiunea. Nu era mulțumit dacă îi cântam corect o piesă. Trebuia să cântăm perfect.

Domnul Doakers nu era dintre aceia pe care nu-i interesează altceva decât propria materie; mă încuraja întotdeauna să studiez mai departe. Deși mă știa talentat la muzică, îmi spunea:

– Carson, în primul rând studiul. Nu uita ordinea priorităților!

Cred că era o atitudine demnă de toată lauda, având în vedere că tocmai el era profesorul de muzică. Pe lângă calitățile muzicale,

îi apreciam curajul; era unul dintre puținii profesori care nu se lăsa intimidat de huliganii școlii. Nu suporta nedreptatea.

* * *

Îmi vine de multe ori să râd când mă gândesc la „cheia succesului meu". Totul a început când mama ne-a stabilit norma de două programe și două cărți pe săptămână. Printre puținele emisiuni pe care le vizionam era și „College Bowl", un concurs de tipul „Cine știe câștigă", la care participau studenți din toată țara. Moderatorul punea întrebări din felurite domenii și cine răspundea primul câștiga.

Toată săptămâna așteptam să vină duminica. Nutream un gând ascuns: să apar și eu o dată la emisiune. Știam că, pentru a avea o șansă, trebuia să acumulez cunoștințe din multe domenii, așa că-i dădeam zor cu lectura.

După ce Curtis a terminat școala, i-am „moștenit" slujba de la laborator. Profesorii, văzându-mă atât de setos după învățătură, îmi dădeau ore suplimentare și îmi recomandau ce fel de cărți să citesc. Eram bine pregătit la materiile școlare, în schimb aveam mari lipsuri la muzică și la artă, în general.

Când aveam timp, după cursuri, mă repezeam la Institutul de Artă din Detroit. Atât m-am plimbat prin sălile de expoziții, încât am ajuns să știu cu ochii închiși toate tablourile. Împrumutam și cărți de la bibliotecă. Treptat, subiectul a început să mă pasioneze. În scurt timp, recunoșteam toate operele celebre și puteam spune în dreptul fiecăreia titlul, autorul și stilul. Am învățat multe lucruri despre artiști: unde și când s-au născut, unde și-au făcut studiile etc. La College Bowl recunoșteam acum la prima vedere titlurile și autorii operelor celebre.

Următorul domeniu pe care trebuia să-l stăpânesc, dacă voiam să particip la concurs, era muzica clasică. În acest stdiu am fost însoțit de privirile curioase ale celor din jur: când rupeam buruienile în grădină sau tundeam iarba, ascultam întotdeauna la radio muzică clasică. Era ceva neobișnuit pentru un negru, pentru că majoritatea asociază negrii cu jazzul.

La început, ca să fiu sincer, nu-mi prea plăcea muzica clasică, dar din nou Curtis a fost acela care mi-a venit în ajutor. Pe atunci era înrolat în marină. Venind o dată în permisie, a adus câteva discuri, printre care și Simfonia a VIII-a de Schubert, pe care o asculta de dimineața până seara.

– Curtis, am izbucnit la un moment dat, cum poți asculta așa o bazaconie?

– Mie îmi place, a răspuns el.

Ar fi vrut să-mi explice câte ceva despre muzică, dar pe atunci n-aveam răbdare să-l ascult. În schimb, de atâtea ori a ascultat discul în cele două săptămâni cât a durat permisia, încât m-am surprins la un moment dat fredonând melodia. Mi se părea oare sau începuse să-mi placă?

N-ar fi trebuit să fie ceva nou pentru mine, pentru că și eu și Curtis luaserăm ore de clarinet încă din clasa a VII-a. Pentru mama fusese un efort enorm; la început împrumutam clarinetul și foloseam partiturile vechi ale lui Curtis. Mai târziu am trecut la corn, iar în clasa a IX-a am luat chiar ore de canto.

Curtis mi-a trezit pasiunea pentru Schubert. Odată, de ziua mamei, i-am cumpărat – vorba vine că i-am cumpărat – un disc cu uverturi din operele lui Rossini. Wilhelm Tell îmi plăcea cel mai mult.

Următorul punct din „programă” au fost ariile din operele italiene și germane. Mă documentam întâi despre condițiile în care au fost scrise operele; ajunsesem atât de pasionat, încât nu mai era nevoie să-mi impun lectura pentru College Bowl. Muzica ajunsese un scop în sine și mă fascina peste măsură.

Când am intrat la colegiu, eram în stare să spun în dreptul oricărei piese numele compozitorului, fie că era vorba de muzică clasică sau pop. La recunoașterea stilurilor aveam un simț extraordinar. E drept că mi-l și cultivasem.

În colegiu, ascultam în fiecare seară la radio „Topul celor 100”, un program care transmitea exclusiv muzică clasică. După ce am ajuns să-i cunosc pe toți cei 100, m-am hotărât să-mi lărgesc spectrul muzical și cu alte genuri. Dar ce n-am făcut pentru a apărea la emisiune! Se vede însă că... n-a fost să fie.

CAPITOLUL 8

Când e vorba să-ți alegi un colegiu

Priveam pierdut la bancnota de 10 dolari de pe masă, ca și când aș fi așteptat ca ea să îmi ușureze alegerea. Voiam să merg la sigur. Analizasem problema din toate unghiurile, mă rugasem, dar nu mă puteam hotărî nicidecum.

Era nostim într-un fel. Primisem oferte de la aproape toate colegiile celebre, dar, pentru că trebuia să plătesc o taxă de 10 dolari la înscriere, nu puteam trimite formulare decât la unul singur. Mai târziu, mi-am dat seama că aș fi putut împrumuta foarte simplu bani să mă înscriu la mai multe colegii sau le-aș fi putut explica celor de-acolo situația și m-ar fi primit și fără cei 10 dolari. Pe atunci însă gândeam altfel. Probabil că era spiritul acela de independență inoculat de mama, care refuza să depindă de mărinimia altora doar pentru a fi admis la facultate.

Universitatea din Michigan recruta mulți negri și se remarca atât prin merite academice, cât și sportive. În plus, îi scutea de taxe pe locuitorii statului. Era însă prea aproape. Eu voiam să plec cât mai departe. Știam că puteam intra la orice facultate, dar nu mă puteam hotărî. La bacalaureat aveam note bune, luasem premiul III și, pe deasupra, toate facultățile căutau negri. După ce terminam la colegiu introducerea în studiul medicinei ca materie de bază și psihologia secundar, eram numai bun de medicină.

Mult timp nu m-am putut împăca cu gândul că terminasem liceul cu premiul III. Trebuie să fie un defect de caracter, pentru că în această privință n-am reușit să mă schimb. Nu că aș fi ținut neapărat

să fiu primul, dar în cazul acesta chiar s-ar fi putut. Dacă nu m-aș fi lăsat influențat de ceilalți, în graba mea de a le câștiga favoarea, aș fi terminat liceul cu premiul I. Acum știam cel puțin de ce trebuia să mă feresc la colegiu. Voiam să fiu cel mai bun student.

Trecuseră deja câteva săptămâni și încă nu mă puteam hotărî. Pe la începutul verii, lista mea se redusese la două nume: Harvard și Yale. Ambele erau colegii de elită, ceea ce făcea ca alegerea să fie și mai grea.

Poate părea ciudat, dar ceea ce m-a determinat să fac alegerea definitivă a fost o emisiune de la televizor. Într-o seară de duminică, studenții de la Yale i-au învins pe cei din Harvard, la College Bowl, cu un scor de 510 la 35. Din momentul acela n-am mai stat pe gânduri. „Voi merge la Yale!”, mi-am zis.

Peste o lună eram admis și aveam în buzunar o bursă care îmi acoperea 90% din costuri. Vestea ar fi trebuit să mă umple de bucurie, în schimb eu am primit-o cu mult calm și nu fără o oarecare aroganță (Doar reușisem tot ce-mi propusesem!).

Căminele studențești din campus erau un vis. Din sufrageria cu șemineu și rafturi pentru cărți, zidite în perete, intrai în dormitoarele care dădeau căminului un aer tihnit. Fiecare apartament era ocupat de doi sau patru studenți.

Colindam campusul, admirând clădirile gotice și zidurile acoperite cu iederă. „Reduta” mă aștepta s-o cuceresc. Și de ce nu? Cu inteligența mea...

După o săptămână însă nu mai eram la fel de convins de superioritatea mea intelectuală. Aici toți erau inteligenți, talentați, receptivi, la modul superlativ. Yale era o adevărată provocare; lucram și învățam alături de zeci de studenți eminenți și nu mai eram ceva deosebit. Toți cei alături de care învățam erau la fel, dacă nu și mai buni. Părea că timpul meu de glorie apusese.

Într-o zi, în timp ce stăteam la masă cu câțiva colegi, am ajuns, din vorbă în vorbă, la notele de la bacalaureat:

– Eu am suflat testul cu peste 1.500 de puncte, începu unul.

– Nu-i rău, se amestecă altul.

– Dar tu câte ai făcut? se oțărî primul.

– A, în total 1.540 sau 1.550, nu mai știu exact.

Am rămas perplex văzând cu câtă ușurință vorbeau de procente peste 90% din totalul punctelor de la examen. Eu tăceam chitic, ca nu cumva să fiu luat la întrebări. Îmi cam pierise cheful de vorbă.

A fost prima dată când m-am gândit că s-ar putea să nu fiu chiar atât de inteligent cum crezusem și înfumurării mele i-au cam căzut cornițele. Totuși, nu m-am impacientat prea tare. N-aveam decât să le demonstrez că nici eu nu eram mai prejos; notele aveau să o dovedească.

Curând am fost nevoit să descopăr că studiul la Yale nu semăna deloc cu ce fusesem eu obișnuit la liceu. Profesorii ne pretindeau să învățăm materia pe măsură ce ne-o predau și, dacă voiai să nu rămâi pe dinafară, n-aveai încotro. În liceu mă strecurasem printre materii învățând numai ce-mi plăcea și tocind restul cu câteva zile înainte de examen. Acum nu mai mergea.

Cu fiecare zi rămâneam tot mai mult în urmă, mai ales la chimie. Nu-mi dau seama de ce nu învățam. Desigur că aș fi putut înșira o mulțime de scuze, dar motivul principal era că în laboratorul de chimie eram cu totul străin de ce se petrecea în jurul meu. Mai dureros era că se apropiau examenele de semestru și eu nu eram pregătit deloc.

Ziua dinaintea examenului de chimie m-a găsit rătăcind prin campus, galben de frică. Eram sigur că voi cădea cu brio la chimie și nu aveam absolut nici o scuză. Îmi târam picioarele răscolind frunzele de toamnă căzute pe marginea drumului. Jocul de lumini și umbre de pe zidurile acoperite cu iederă părea să-mi facă în ciudă; până și frumusețea acelei zile de toamnă mi se părea disprețuitoare. Eram un ratat. Nu aveam nici cea mai mică șansă să trec la chimie. „Eminentul din Detroit” și-a dat repede seama ce înseamnă acest lucru: eliminarea din cursul introductiv de medicină. Mi-au revenit în minte scene din clasa a V-a: „Hei, Carson, tărtăcuță, câte răspunsuri bune ai avut astăzi?”

Deși trecuseră mulți ani de atunci, vocile îmi răsunau foarte clar în minte.

Ce caut eu de fapt la Yale? Era o întrebare îndreptățită pe care n-o puteam ocoli. Oare cine îmi închipui că sunt? Nu sunt decât un amărât de negru dintr-un amărât de cartier din Detroit. Ce caut eu printre atâtea capete luminate? Am zvârlit cu piciorul o piatră în iarba arsă. „Termină odată!", mi-am zis. „Lasă lucrurile așa cum sunt, nu le complica și mai rău!"

Încercam să-mi amintesc încurajările profesorilor: „Benjamin, tu ești un băiat inteligent și vei ajunge departe în viață!" Prin negura gândurilor, o auzeam pe mama: „Bennie, dacă vrei, poți; chiar mai bine decât alții. Eu am încredere în tine!"

Am făcut drum întors printre clădirile înalte. Un lucru era clar: trebuia să învăț. Acum! „Nu te mai gândi la decepții!, îmi repetam. Poate reușești să mai repari ceva." Priveam siluetele frunzelor care se desprindeau din copaci pe fondul cerului roșiatic de toamnă. Îndoielile păreau să înăbușe din nou plăpânda licărire de speranță.

Așa cum se întâmplă de obicei, în ultimă instanță am apelat la Dumnezeu. „Am nevoie de ajutor", m-am rugat. „Știi că mi-am dorit dintotdeauna să ajung medic. Am crezut că era și voia Ta. Toată viața am muncit numai pentru asta. Să fi fost totul în zadar? Dacă nu reușesc la chimie, trebuie să mă gândesc la altceva. Ajută-mă cel puțin să găsesc altceva."

Ajuns în cameră, m-am trântit în pat, epuizat de atâta încordare, și am rămas cufundat în întuneric. Zgomotele serii ajungeau până la mine în liniștea camerei: mașini trecând încoace și-ncolo, studenți povestind în parc, sub fereastra mea, frunze foșnind în bătaia vântului, liniște... Iar eu, un puști înalt și deșirat, stăteam acolo cu capul în mâini. Prea târziu... Din situația în care mă găseam nu exista nici o cale de ieșire. Într-un târziu am aprins lampa și am început să mă plimb prin cameră încoace și-ncolo repetând: „Bun. Cad la chimie, n-ajung medic. Ce fac?" Nu mă puteam gândi la nici o altă meserie. Pedagogie? Economie? Nu, mulțumesc.

Mă agățam disperat de Dumnezeu: „Arată-mi ce să aleg sau fă o minune și ajută-mă să trec la chimie!" După ce am terminat rugăciunea m-am liniștit, deși nu aveam încă nici un răspuns.

Dumnezeu nu-mi trimisese nici o viziune, dar ceva îmi spunea că totul avea să se termine în favoarea mea.

Îmi puneam toate speranțele în bunul obicei al profesorilor de chimie de a da o ultimă șansă celor amenințați cu repetenția. Dacă aceștia reușeau să treacă la examenul final, li se iertau toate „păcatele” din timpul semestrului.

Se făcuse ora zece și eram teribil de obosit. Am dat neîncrezător din cap la gândul că mai puteam recupera ceva până dimineața. „Încearcă, hai, fă un efort!”, am spus apoi cu voce tare. „Fă tot ce se mai poate face!”

Următoarele două ore le-am petrecut cu nasul în cartea de chimie, tocind formule și ecuații. Indiferent de ce avea să se întâmple la examen, eram hotărât să dau totul din mine, să fie măcar o înfrângere demnă.

În timp ce mâzgăleam formule după formule și mă chinuiam să tocesc ceva ce nu înțelegeam, îmi devenea din ce în ce mai clar faptul că aveam să-mi ratez examenul. Cursul în sine nu fusese deloc greu. Adevăratul motiv era că, în ciuda succeselor mele din liceu, eu nu eram obișnuit să învăț sistematic; în timpul semestrului trăgeam de timp și înainte de examen învățam repede - repede ce apucam.

Se făcuse miezul nopții. Literele începeau să se estompeze, memoria refuza să mai acumuleze ceva. M-am trântit pe pat murmurând: „Doamne, îmi pare rău. Iartă-mă că Te-am dezamăgit!” Apoi am adormit.

Am avut un vis ciudat. Dimineața îmi era atât de viu în minte, încât nu mai știam dacă fusese numai vis sau se întâmplase aievea. Se făcea că stăteam singur în cabinetul de chimie. Deodată, ușa se deschise lăsând să intre un personaj nebulos care se îndreptă spre tablă și începu să rezolve probleme. Eu îmi luam de zor notițe.

Când m-am trezit, mi-am amintit majoritatea problemelor și le-am scris repede să nu-mi scape din memorie. Rezolvările le-am mai uitat, dar aveam cel puțin textul și le puteam căuta. Am căutat o explicație apelând la cele câteva noțiuni de psihologie pe care le

aveam și mi-am zis că problemele nerezolvate, care m-au preocupat atât de intens în timpul zilei, trebuie să se fi proiectat prin subconștient în planul visului.

M-am îmbrăcat, am mâncat ceva în grabă și m-am îndreptat spre cabinetul de chimie cu un sentiment de resemnare. Nu știam dacă ceea ce învățasem era suficient ca să trec, dar de un lucru eram sigur: de atâta încordare și zbucium, sinapsele funcționau cam anapoda.

În imensa sală de chimie de 1.000 de locuri, ochii ți se opreau în primul rând asupra tablelor postate în față pe un piedestal. Alături se aflau o catedră și o măsuță pentru experimente. Zgomotul pașilor se spărgea izbindu-se de pereții sălii...

În cele din urmă, își făcu apariția și profesorul și începu să ne împartă subiectele fără prea multă vorbă. Îi urmăream mișcările grăbite. Împărțea foile cu subiecte în dreapta și-n stânga, sub privirile încordate ale celor 600 de studenți care așteptau. Așteptam și eu – cam absent, ce-i drept – urmărind cum razele soarelui pătrundeau prin ferestrele mici și se reflectau pe peretele opus. Păcat de așa frumusețe de toamnă...

Într-un târziu, am primit și eu subiectele și m-am repezi să le citesc. Primul lucru care mi-a venit în minte a fost coloana sonoră de la „Zona crepusculară". Aveam senzația că pășisem pe acel tărâm dintre vis și realitate. Am răsfoit precipitat foile cu subiecte. Îmi râdea inima în mine văzând că bănuielile se adeveresc: erau exact aceleași probleme pe care fantasma visului meu le scrisese pe tablă.

De pe prima pagină știam toate răspunsurile. Nu puteam scrie cât de repede aș fi vrut. Am întors pagina. Din nou o problemă cunoscută. Nu-mi venea să cred, dar n-aveam timp de căutat explicații. Scriam repede, repede, de frică să nu-mi scape ceva. Către sfârșitul testului, când visul începuse să mi se șteargă din memorie, nu mai găseam rezolvările. Era însă suficient. Reușisem!

„Doamne, ai făcut o minune!", am murmurat părăsind sala. „Iar eu Ți-am promis că nu Te voi mai pune niciodată într-o asemenea situație."

Am hoinărit prin campus mai bine de o oră. Eram fericit, și totuși simțeam nevoia să fiu singur. Trebuia să-mi fac ordine printre gânduri. De când mă știu, nu mi se întâmplase să am un astfel de vis și nici nu auzisem de așa ceva până atunci. Mă depășea, cu toate cunoștințele mele în materie de psihologie.

Singura explicație pe care mi-o puteam da mă lăsa un moment fără respirație. Părea umilă în simplitatea ei. Dintr-un motiv greu de înțeles, Dumnezeul universului, care ține în mâini galaxiile, a găsit cu cale să coboare într-o cameră de cămin de pe Pământ, lângă un negru descurajat care visa să ajungă doctor.

A trebuit să respir adânc de mai multe ori, când am realizat prin ce trecusem. Mi-au venit în minte cazuri asemănătoare relatate în Biblie. Nu se întâmplase prea des ca Dumnezeu să dea răspunsuri concrete poporului Său, și iată că acum o făcea pentru mine. Mă iertase și venise să mă mângâie cu o minune.

„Acum știu sigur că e și voia Ta să ajung doctor”, I-am spus. „Promit să fac tot ce îmi stă în putință și promit că... n-o să se mai întâmple!”

Această experiență mi-a spulberat toate îndoielile și, mai presus de toate, m-a convins că Dumnezeu avea un plan special cu mine. Ceva îmi spunea că mă aflam pe drumul cel bun, pe drumul ales de Dumnezeu.

Când se afișară rezultatele la chimie, Ben Carson se afla printre primii, cu 97 de puncte.

CAPITOLUL 9

Regulile se schimbă

În anii de colegiu mi-am continuat obiceiul din liceu – de îndată ce începea vacanța, porneam și eu în căutarea unui loc de muncă. În vara dinaintea bacalaureatului lucrasem într-un laborator de biologie al Universității de Stat din Wayne. Acum, că terminasem, aveam nevoie urgent de un loc de muncă. Îmi trebuiau bani de drum, haine, cărți, în fine, o mulțime de cheltuieli care depășeau cu mult economiile mele.

În liceu avusesem o așa-numită consilieră, cu care mă înțelesesem foarte bine. Se numea Alma Whittley. Când mi-a auzit povestea, s-a arătat foarte dispusă să mă ajute.

– Am niște relații la firma Ford, a spus ea repede.

În momentul următor era deja cu receptorul în mână, cerând legătura cu centrala firmei. Îmi amintesc foarte bine convorbirea:

– Avem aici un tânăr pe nume Ben Carson. E un băiat inteligent, are deja o bursă pentru Yale și are nevoie de o slujbă ca să-și adune bani pentru școală.

A urmat o pauză, după care a continuat:

– Vă rog să-i găsiți neapărat un loc...

Și persoana de la celălalt capăt al firului a încuviințat. Astfel, în prima zi de după terminarea liceului, mă număram printre angajații firmei Ford, la centrala de administrație din Dearborn. Era un loc privilegiat, un „big time” cum îi spunea mama. În fiecare zi trebuia să mă prezint în cămașă albă și cravată.

Slujba aceasta m-a învățat o mulțime de lucruri despre lumea de dincolo de școală. Relațiile îți deschideau ușile, dar randamentul hotăra dacă rămâneai sau nu pe poziție. Cunoștințele își aveau și

ele rostul lor, dar nu erau suficiente. Regula suna cam așa: „Cunoștințele, păstrează-le pentru tine. Nouă arată-ne ce poți!"

Am tras din greu în vara aceea, ca de altfel în toate slujbele pe care le-am avut, chiar dacă erau doar temporare. Voiam să le arăt că sunt cel mai bun angajat pe care l-au avut vreodată.

După primul an petrecut la Yale, am găsit o slujbă superbă ca supraveghetor la o așa-zisă „highway crew", o echipă care strângea gunoiul de pe străzi.

Guvernul statului concepuse sistemul acesta de supraveghere, în special pentru a-i ține ocupați pe studenți. Echipa trebuia să se deplaseze pe autostrada din vestul orașului Detroit care ducea către periferii și să strângă gunoiul în pungi, într-o încercare de a păstra curățenia pe autostrăzi.

De regulă, supraveghetorii aveau multă bătaie de cap cu echipele lor, pentru că puștii găseau tot timpul scuze pentru a se eschiva.

– Astăzi e prea cald, începea unul.

– Sunt prea obosit de ieri, se văicărea altul.

– Nu văd ce rost are toată munca asta. Oricum, mâine va fi totul la loc. Cine mai știe dacă am lucrat sau nu? Ca să nu mai vorbim de plată...

Mai târziu am aflat că supraveghetorii erau mai mult decât fericiți dacă fiecare dintre cei șase membri ai echipei umpleau două pungi pe zi. Oricine își dădea seama că pentru o astfel de normă nu era nevoie de mai mult de o oră. N-aveți decât să spuneți că sunt mai catolic decât papa, însă pentru mine era o pierdere de timp să-mi las echipa să se moșmondească o zi întreagă la douăsprezece pungi. Din prima zi i-am pus să umple între 100 și 200 de pungi.

Cei de la departamentul pentru serviciile publice au rămas literalmente cu gurile căscate când le-am spus rezultatele.

– Dar cum se face că băieții tăi au reușit o asemenea performanță? Așa ceva n-am mai întâlnit la nici o altă echipă!

– Ah, am eu micile mele tertipuri, spuneam râzând.

Dacă aș fi spus prea multe, s-ar fi putut găsi cineva care să mă oblige să schimb regulile. Metoda mea era cât se poate de simplă. Diferența era că nu se încadra în tiparele stabilite.

Vă povestesc toate acestea pentru că incidentul ilustrează cât se poate de bine un aspect al mentalității mele. Nu pot să spun că îmi face o deosebită plăcere să ignor legile. Ce s-ar întâmpla dacă nu le-aș respecta în chirurgie, ca să dau doar un exemplu? Se poate întâmpla însă ca astfel de reguli să fie un impediment, și atunci cel mai bun lucru e să fie desființate sau, pur și simplu, ignorate.

În a patra zi de lucru le-am spus băieților:

– Ce ziceți, băieți, se face cald sau nu?

– Cald e cam puțin spus! se grăbi unul să mă aprobe, după care toți încuviințară în cor.

– Dacă-i așa, am continuat, hai să ne înțelegem. De mâine încolo începem la ora 6, când e încă răcoare.

– Aoleu, dar cine se trezește la ora aia?

– Așteaptă să termin, l-am liniștit eu pe cel care mă întrerupsese. (Echipele trebuiau să lucreze de la 7,30 până după-amiaza la 16,30, cu pauză de o oră.) Dacă voi – și mă refer acum la toți șase – ajungeți la timp, ca la ora 6 să fim pe stradă și lucrați repede să umpleți 150 de pungi, sunteți liberi indiferent când terminați.

Din fericire, am reușit să le explic noua regulă înainte să mă întrerupă, așa că am continuat:

– Dacă reușiți să strângeți atâta gunoi în două ore, vă duc înapoi și sunteți liberi toată ziua. Desigur că veți fi plătiți ca pentru o zi întreagă.

Propunerea mea a fost analizată pe toate părțile. Înțeleseseră cam ce urmăream. În câteva zile au ajuns la o sută de pungi. Era greu și groaznic de cald, mai ales după-amiaza, dar le plăcea la nebunie să se laude față de ceilalți cu „trofeele” lor. Provocarea îi stimula. Începuseră să fie într-un fel mândri de munca lor, chiar dacă cei mai mulți o considerau josnică.

Deci, zis și făcut. La ora 6 dimineața toți erau prezenți. Lucrau de nu le ajungeau mâinile. Ajunseseră să curețe în 2-3 ore porțiunea de autostradă la care altădată lucrau o zi întreagă.

– O.K., băieți, spuneam după ce ultima pungă era umplută. Sunteți liberi!

Nu așteptau să le spun a doua oară. Lucrau cu multă voie bună. Momentul culminant al zilei era apelul de plecare la departamentul de transporturi. Asta se întâmpla pe la ora nouă, când ceilalți abia își făceau apariția.

– Voi aveți de gând să mai lucrați astăzi? striga vreunul dintre băieții mei.

– Azi n-o să fie prea multă mizerie. Superman cu oamenii lui au trecut pe-acolo și-au curățat totul, răspundeau noii veniți.

– Numai să nu v-alegeți cu vreo insolație! mai apucam să strig în urma camionului.

Era clar că ceilalți supraveghetori știau totul, dar n-au spus niciodată nimic. Și, chiar dacă ar fi făcut-o, n-aveam decât să aduc dovezile muncii noastre. N-ar fi trebuit să procedăm în acest fel, pentru că regulamentul prevedea și orele de lucru, dar metoda dădea rezultate. Mai mult decât atât, nici unul dintre supraveghetori nu a comentat vreodată. Cred că motivul pentru care tăceau era, în primul rând, că echipa noastră muncea mai repede și mai mult decât toate.

Unii sunt născuți să lucreze, pe alții îi împing mamele de la spate. Strategia mea, valabilă și în medicină, a fost întotdeauna: „Repede și bine''. Nu trebuie neapărat să ne agățăm de niște reguli absurde, dacă putem folosi o metodă mai bună, atâta timp cât aceasta e rezonabilă și nu deranjează pe nimeni. Cineva mi-a spus odată că a fi creativ înseamnă să faci ceva dintr-o perspectivă diferită.

În vara următoare, la sfârșitul celui de-al doilea an de colegiu, m-am întors la Detroit să-mi reiau slujba de supraveghetor; în anul precedent, directorul departamentului de transport, Carl Seufert, îmi spusese la plecare:

– Vino și la vară. Îți ținem locul.

Din păcate, în vara anului 1971, economia se afla într-o situație de criză care se resimțea îndeosebi în ramura transporturilor. Pentru că supraveghetorii erau bine plătiți, posturile se găseau din ce în ce mai greu. Numai studenții cu relații serioase, angajați cu multe luni înainte, mai aveau șanse să găsească ceva de lucru.

Mă gândeam că, din moment ce Carl Seufert îmi promisese un loc, nu mai era nevoie să-i cer încă o dată confirmarea în vacanța de iarnă. Când m-am anunțat pe la sfârșitul lunii mai, directoarea

de personal s-a scuzat spunând că toate posturile erau deja ocupate. A încercat să-mi explice că posturile erau puține și cererile multe, dar cunoșteam deja situația foarte bine. Săraca femeie n-avea nici o vină și mi-am dat seama că n-avea sens să mă cert cu ea; era vina mea că nu anunțasem mai devreme.

Eram totuși optimist. Mai trist era că optimismul meu s-a dovedit neîntemeiat. Asemenea altor sute de studenți, a trebuit să fac trista constatare că nu se mai găsea nicăieri nimic de lucru. Timp de două săptămâni am colindat străzile, având același itinerar: dimineața mă urcam în autobuz, coboram în centru și întrebam la toate firmele și magazinele pe unde treceam.

– Ne pare rău, n-avem nevoie.

Același răspuns, cu mici variații, uneori pe un ton compătimitor, alteori spus cu iritarea celui nevoit să repete pentru a mia oară.

În mijlocul acestei căutări disperate, Ward Randall junior apăru ca un înger salvator. Ward terminase colegiul la Yale cu vreo două decenii în urmă și lucra ca avocat în Detroit. Ne-am cunoscut la întâlnirea lui cu foștii colegi de facultate. Mă simpatiza pentru că aveam, ca și el, o slăbiciune pentru muzica clasică.

Ne întâlneam deseori să luăm prânzul împreună, după care mergeam de obicei într-o catedrală unde se țineau concerte de orgă. Ward mă invita de multe ori la concertele și simfoniile la care mergea cu familia și datorită lui am descoperit multe locuri de interes cultural din împrejurimile orașului Detroit, pe care altfel nu mi-aș fi putut permite să le vizitez, din motive financiare. Era un om cumsecade, o adevărată încurajare pentru mine. Și astăzi îl apreciez la fel de mult.

După ce am cutreierat orașul în lung și-n lat, fără succes, mi-am zis: „Așa nu mai merge. E timpul să pun în aplicare metodele mele”. Pe cele convenționale le epuizasem fără nici un rezultat.

Mi-am adus aminte de domnul Standart, la care fusesem în audiență pentru admiterea la colegiu. Era vicepreședintele Agenției de Publicitate Young & Rubicum, una dintre cele mai mari agenții de stat. Mi se păruse foarte amabil.

Am intrat întâi la biroul de personal al firmei, unde am fost întâmpinat cu deja cunoscutele cuvinte: „Ne pare rău, n-avem...”,

după care, cu toată rușinea, am făcut stânga-mprejur și am urcat la birourile direcțiunii. Mă gândeam că, din moment ce domnul Standart mă intervievase și-mi dăduse o recomandare bună, trebuia să și aibă o părere la fel de bună despre mine.

„Numai să pot trece de secretară”, îmi spuneam în gând. Știam că nimeni, dar absolut nimeni, nu putea să aibă vreo întrevedere cu el, dacă nu se anunța în prealabil. Mi-am zis însă că n-am nimic de pierdut și am intrat.

Când secretara își ridică ochii spre mine, am pus banda:

– Mă numesc Ben Carson și sunt student la Yale. Aș vrea să vorbesc un minut cu domnul Standart.”

– Să văd dacă vă poate primi, îmi spuse ea.

Intră în birou și, după un minut, domnul Standart însuși ieși să mă întâmpine. Îmi întinse mâna zâmbind. Privirile ni se întâlniră.

– Frumos din partea ta să vii să mă vezi, îmi spuse. Cum îți merge la Yale?

Urmară formalitățile obișnuite, după care am trecut la subiect.

– Domnule Standart, am nevoie de o slujbă. De două săptămâni caut disperat și nu găsesc nimic.

– Nu mai spune! Ai încercat jos la birou?

– Am încercat, dar degeaba.

– Păi, hai să vedem ce putem face.

Ridică receptorul și formă un număr. Între timp, eu măsuram biroul cu privirea. Arăta exact ca cele de la televizor. N-am auzit cu cine vorbea, dar am prins ultimele cuvinte:

– Vă trimit un băiat. Îl cheamă Ben Carson. Faceți-i un loc.

Atât. Nici un cuvânt dur, nici un ordin răstit; doar cuvântul unui om cu greutate.

După ce i-am mulțumit domnului Standart, m-am întors la biroul de personal. De data aceasta m-a primi directorul în persoană.

– Nu avem nevoie de personal, dar vă putem face un loc la departamentul de distribuție.

– Nu contează. Am nevoie de o slujbă pentru restul verii.

„Slujba” se dovedi destul de amuzantă; trebuia să circul prin oraș și să adun sau să distribui pachete și scrisori. Era o singură problemă. Nu câștigam destul ca să economisesc ceva și pentru

școală. După trei săptămâni, m-am hotărât să-mi dau demisia și să-mi caut o slujbă mai bănoasă. „La urma urmelor”, îmi spuneam, „dacă metoda a prins la domnul Standart, de ce n-ar prinde și la Carl Seufert de la transporturi?”

Se apropia sfârșitul lunii iunie. Părea o nesăbuință din partea mea să mai caut o slujbă la ora respectivă, dar mi-am zis că nu strică să încerc.

M-am dus direct la biroul domnului Seufert; din fericire, acesta a avut timp să mă primească. După ce i-am povestit toate peripețiile din vara aceea, mi-a spus:

– Ben, pentru băieți ca tine se găsește întotdeauna o slujbă.

Seufert era supraveghetor-șef în construcții și răspundea în același timp și de curățenia autostrăzilor.

– De vreme ce toate posturile sunt ocupate, zise el, de ce n-am scoate unul nou?

Se gândi un moment, apoi continuă:

– Uite cum facem: strângem o echipă și te punem supraveghetor. Mulțumit?

Și iată cum, cu puțină creativitate și ceva mai multă îndrăzneală (ca să nu-i spun altfel), mi-am recăpătat vechea slujbă la care, bineînțeles, am aplicat metodele din vara precedentă, cu aceleași rezultate.

De câte ori mă întâlneam cu Carl Seufert, fie la plecare, fie în timpul lucrului când trecea pe la noi, își făcea timp să schimbe câteva cuvinte cu mine.

– Ben, îmi spuse nu o dată, ești un băiat de milioane. Mare noroc că te-am angajat!

Altă dată și-a pus mâna pe umărul meu și mi-a spus:

– Te văd foarte sigur pe tine și sunt convins că ai putea realiza orice ți-ai propune.

Mi se părea că o aud pe mama. Îmi plăcea tot mai mult.

– Ben, tu ești un băiat talentat. Cred că vei ajunge departe. Eu unul sunt bucuros că te-am cunoscut.

N-am uitat niciodată cuvintele lui.

Un an mai târziu, în 1972, am lucrat la firma Chrysler la o bandă rulantă, unde asamblam aripi de mașini. Mă străduiam să-mi fac treaba cât mai bine. Poate nu vă vine să credeți, dar după

numai trei luni am fost promovat; la sfârșitul verii, verificam apărătoarele de soare și ștergătoarele din spate la mașinile sport și conduceam mașinile terminate până la locurile de parcare, de unde urmau să fie ridicate.

Îmi plăcea munca la Chrysler; osteneala mea era apreciată și răsplătită. Am învățat în vara aceea o lecție prețioasă pe care n-o voi uita niciodată. Când mama ne dădea sfaturi, nu prea le băgam în seamă, ca majoritatea copiilor de altfel. Acum constatam din proprie experiență că avusese dreptate când ne spunea că, indiferent de felul muncii pe care o faci, dacă dai dovadă de conștiinciozitate, vei fi apreciat și promovat. Și, pentru ca să folosesc cuvintele ei: „Bennie, nu contează ce culoare are pielea unui om. Dacă ești bun, vei fi recunoscut, pentru că, în ciuda prejudecăților lor, oamenii vor alege întotdeauna ce e mai bun.” Acum vedeam câtă dreptate avusese.

Lipsa banilor mi-a stat ca un spin în coastă în tot timpul anilor de colegiu, însă tocmai acest impediment mi-a dat de două ori ocazia să descopăr că Cineva acolo sus avea grijă de mine. Prima dată s-a întâmplat în anul II. Ajunsesem la un moment dat să nu mai am nici o lețcaie în buzunar, nici măcar pentru un bilet de autobuz, să merg la biserică. Nu aveam nici o speranță, oricât aș fi sucit și răsucit situația pe toate fețele.

Am hoinărit toată ziua prin campus. Mă săturasem să-mi fac mereu griji pentru cele mai banale lucruri, ca pasta de dinți sau timbrele.

„Doamne”, m-am rugat, „ajută-mă! Cel puțin un bilet de autobuz să-mi pot lua. Te rog!”

Hoinărind fără nici un scop, m-am trezit în fața capelei Battel care se găsea în vechiul campus. Mă îndreptam spre suporturile pentru biciclete, când ochii mi-au căzut pe o bancnotă de 10 dolari aflată la câțiva pași de mine.

„Îți mulțumesc, Doamne”, am spus în timp ce o ridicam. Parcă nu-mi venea să cred că țineam din nou bani în mână.

Un an mai târziu mă găseam din nou într-o astfel de criză – fără nici un ban în buzunar, fără nici o speranță să găsesc vreunul. Desigur că am luat din nou drumul capelei Battel, dar de data

aceasta n-am mai găsit nici o bancnotă de 10 dolari. Și pentru că o nenorocire nu vine niciodată singură, profesoara de psihologie ne-a anunțat că lucrările noastre fuseseră arse din greșeală. Cu alte cuvinte, trebuia să repetăm examenul.

Iată-mă, așadar, din nou în amfiteatru, alături de alți 150 de studenți. După ce ne-a împărțit subiectele, profesoara a ieșit din sală. Nu apucasem să le citesc, când am auzit o voce din spate: „Ăstora le arde de glume?” După câteva clipe, când am citit subiectele, am avut aceeași reacție. Erau incredibil de dificile, dacă nu chiar imposibile. Aduceau pe undeva cu ceea ce făcusem la cursuri, dar erau în așa fel concepute și formulate, încât sunt sigur că ar fi dat de furcă și unui psiholog cu experiență.

– Las-o baltă, îi spuse o colegă vecinei. Mai învățăm și-l dăm la toamnă.

Se strecurară amândouă afară din sală. Le urmară alții trei, apoi alții și alții. După zece minute, abia dacă mai rămăseserăm o sută în sală și exodul continua. Jumătate plecaseră fără să predea lucrarea.

Eu continuam să citesc subiectele, întrebându-mă tot timpul: „Cum pot pretinde așa ceva de la noi?” Privind în jur, am observat că mai rămăseserăm doar șapte. După o jumătate de oră eram singur. Rezistam cu greu ispitei de a pleca după ceilalți. Mă rugam tot timpul ca Dumnezeu să-mi arate ce să scriu. Nu mă interesa ce se petrece în jurul meu.

Deodată ușa clasei se deschise cu zgomot, întrerupându-mi firul gândurilor. Întorcându-mă, am dat cu ochii de profesoară; în momentul acela mi-am dat seama că nu mai era nimeni în sală. Profesoara se îndreptă spre mine însoțită de un fotograf de la redacția ziarului local care îmi și făcu repede o poză.

– Ce se întâmplă aici? am întrebat mirat.

– Am vrut doar să vedem cine e cel mai cinstit student. O glumă. Din câte văd, reușită.

Și îmi întinse o bancnotă de 10 dolari. Așa puteam spune și eu că gluma nu fusese rea deloc.

CAPITOLUL 10

Un pas important

– Numele meu e Lacena Rustin, dar toți îmi spun Candy.

O priveam uluit, fascinat de zâmbetul ei.

– Îmi pare bine, a fost tot ce am reușit să articulez.

Se număra printre nou-veniții pe care i-am întâmpinat în acea zi la clubul Grosse Pointe County. În Grosse Pointe locuiește toată „crema" orașului Michigan. Limuzinele superbe parcate în fața vilelor sunt o adevărată atracție turistică.

Colegiul Universității Yale organizase un program pentru a le facilita celor nou-veniți integrarea, motiv pentru care venisem și eu împreună cu alți câțiva „veterani" să-i întâmpin pe studenții din Michigan. Ideea mi se părea strălucită, gândindu-mă cât de bine îmi prinseseră și mie relațiile la început.

Candy era o fată foarte drăguță. Când am văzut-o, primul meu gând a fost: „Uite o fată simpatică!" În jurul ei plutea un fel de exuberanță care te fermeca. Vorbea cu unul și cu altul, împărțind zâmbete în stânga și în dreapta; mă simțeam pur și simplu bine în prezența ei.

Avea 1,70 m, deci era ceva mai scundă decât mine. Ceea ce m-a captivat cel mai mult la ea a fost temperamentul, firea ei foarte deschisă – probabil pentru că eu sunt mai tăcut și introspectiv.

Prietenii comuni din Yale mă tachinau:

– Ben, ce-ai zice să-i dai o întâlnire lui Candy?

Ulterior am aflat că și prietenele ei îi spuneau cam aceleași lucruri:

– Cum ți se pare Ben? V-ați potrivi de minune.

Deși eram în anul III când am întâlnit-o, nu eram deloc pregătit pentru o relație. Cu buzunarele mele prin care bătea vântul și ideea fixă de a deveni medic – idee care presupunea ani și ani de studiu și stagii –, dragostea era ultimul lucru la care m-aș fi gândit. Ajunsesem prea departe ca să mă las distras de o aventură. Și mai era ceva. Eram atât de timid! Mai ieșeam în oraș cu grupul meu de prieteni și mai fixam din când în când câte o întâlnire, dar nu avusesem niciodată o relație sănătoasă, nici măcar în faza de proiect.

Am început școala. O vedeam din când în când pe Candy. Nici nu s-ar fi putut altfel, de vreme ce amândoi ne găseam în programul pregătitor pentru medicină.

– Bună, Candy. Cum merg cursurile?

– Fantastic, răspundea ea de obicei.

– Cu alte cuvinte, te-ai obișnuit.

– Cred că voi lua zece la toate examenele.

Auzind-o, îmi spuneam: „Fata asta trebuie să fie foarte isteață”. Așa și era. Și mai surprins am fost să aflu că era violonistă în orchestra simfonică din Yale și în cadrul Societății Bach – poziție la care nu ajungea oricine. În orchestră cântau numai muzicieni de elită.

Pe măsură ce timpul trecea, aflam lucruri tot mai interesante despre Candy Rustin. Când ne întâlneam prin campus, muzica era principalul nostru subiect de discuție. Deși ne întâlneam destul de des, eram doar prieteni. Să fi fost oare atât de cufundat în cărțile mele, încât să nu-mi dau seama ce simțeam pentru talentata mea colegă sau mi-era teamă să recunosc față de mine însumi ce sentimente nutream?

Tocmai în perioada în care întrevederile mele cu Candy deveneau tot mai dese și mai lungi, biserica din New Haven, pe care o frecventam, căuta un organist. Îi vorbisem de multe ori lui Candy despre Aubrey Tompkins, dirijorul corului. După ce am început să cânt în cor, Aubrey mă lua în fiecare seară cu mașina la repetiții. Din anul II a început și colegul meu de cameră, Larry Harris, să cânte în cor. Aubrey ne invita în fiecare sâmbătă seara

la el, așa că ajunseserăm să-i cunoaștem foarte bine familia. Alteori ne plimba cu mașina să ne arate locurile de interes turistic din New Haven. Era nelipsit de la operă. Mă invita de multe ori să-l însoțesc la Opera Metropolitană din New York.

– Uite la ce m-am gândit, i-am spus într-o zi lui Candy. Tot ești tu talentată la muzică. Ce-ai zice dacă ți-aș spune că biserica noastră caută un organist? Nu-ți pot spune sigur cât ai câștiga, dar știu că se plătește bine.

N-a stat prea mult pe gânduri.

– Bineînțeles. Încerc cu plăcere.

Am ezitat un moment. Uitasem un amănunt.

– Crezi că te poți descurca? Aubrey ne dă piese destul de grele.

– Cu puțin exercițiu, pot cânta orice.

Cu prima ocazie i-am vorbit lui Aubrey despre Candy. A fost încântat:

– Excelent! Cheam-o odată să o ascult!

La următoarele repetiții, Candy se instală la orgă și începu să cânte. După părerea mea, cânta destul de bine, dar se vede că pianul nu era punctul ei forte. La vioară ar fi putut cânta orice piesă la prima vedere, în schimb la orgă nu mai exersase de la bacalaureat. Nu avea de unde ști cu ce piese dificile ne „delecta” Aubrey și tocmai pe Mozart, favoritul lui, nu-l stăpânea prea bine la orgă.

După ce o lăsă să cânte câteva minute, Aubrey îi spuse politicos:

– Ascultă, dragă, ce-ai zice să cânți în cor?

Poate s-ar fi simțit jignită, dacă nu ar fi avut un simț al valorii proprii atât de dezvoltat. Ea era o maestră a viorii. Orga nu era, pur și simplu, punctul ei forte.

– E-n regulă, spuse, îmi dau seama că nu sunt prea grozavă la orgă.

Urmă deci sfatul lui Aubrey și se alătură vocilor noastre. Avea o voce de alto foarte plăcută. Dintre toți, eu mă simțeam cel mai fericit. Au îndrăgit-o toți chiar din prima seară și, pentru că îi făcea plăcere să cânte cu noi, biserica „Muntele Sionului” a devenit din acel moment și biserica ei.

Nu era nici deosebit de religioasă și nici prea familiarizată cu Biblia, în schimb era foarte deschisă și dispusă să învețe. Pentru aceasta, s-a înscris la un curs biblic special organizat de biserica noastră, care începea toamna și se termina primăvara. O însoțeam și eu câteodată. În compania ei, totul mi se părea mai interesant.

Când vorbește despre peregrinajul ei spiritual, Candy spune că a simțit întotdeauna o sete de Dumnezeu. Dacă o întrebați ce a găsit atât de deosebit la Biserica Adventistă, vă va răspunde:

– Oamenii. Dragostea cu care mi-au explicat credința lor.

Inițial, familia ei n-a fost de acord ca ea să se alăture unor creștini care mergeau sâmbăta la biserică, însă cu timpul nu numai că i-au acceptat hotărârea, dar mama lui Candy a devenit ea însăși adventistă.

* * *

Întâlnirile noastre de după ore au devenit în curând un obicei. Ne plimbam prin campus, prin oraș. Eram îndrăgostit.

În anul 1972, cu câteva zile înainte de Sărbătoarea Recoltei, direcțiunea a lansat o campanie de publicitate care viza studenții din împrejurimile orașului Detroit. Ne-am oferit și noi voluntari. Am închiriat o mașină mai micuță, iar cu banii rămași am putut mânca excelent la un restaurant. Numai noi doi. Au fost niște clipe de neuitat.

Petreceam mult timp împreună. Mi-am dat seama că țineam la ea așa cum nu ținusem la nici o altă fată. Colegiul ne însărcinase să intervievăm studenți care obținuseră un punctaj de peste 1.200 de puncte la testul de opțiuni. Am luat la rând toate liceele din Detroit, dar n-am găsit nici un absolvent care să îndeplinească această condiție. Ca să nu ne întoarcem cu mâinile goale, ne-am îndreptat către cartierele prospere, Bloomfield Hills și Grosse Pointe. Aici am găsit, în sfârșit, câțiva interlocutori dispuși să discute despre o eventuală înscriere la Yale, dar de recrutat, n-am recrutat pe nimeni.

Am profitat de ocazie pentru a-i face cunoștință lui Candy cu mama și cu câțiva prieteni din copilărie. Am rămas în Detroit mai mult decât prevedea programul nostru. Ziua următoare trebuia să mă prezint cu mașina la agenție, ceea ce însemna că toată noaptea trebuia să conduc.

Era frig. Stratul subțire de zăpadă care se așternuse peste zi începea să se topească. De zece zile, de când plecasem de la Yale, nu mai știusem ce înseamnă să dormi liniștit o noapte întreagă. Nu știu cum se făcea că nu aveam niciodată timp suficient. Când nu eram pe teren cu propaganda mea pentru Yale, eram în vizită la prieteni.

– Nu sunt sigur că voi rămâne treaz, am anunțat-o pe Candy în mijlocul unui căscat. Autostrăzile sunt atât de monotone!

Răspunsul pe care mi l-a dat a fost ulterior foarte controversat. Eu țin minte că mi-a spus ceva de genul: „Nu-ți face probleme, Ben. Te țin eu treaz.” (Bineînțeles că nici ea nu dormise mai mult ca mine.) Ea susține că mi-ar fi spus: „Lasă, că nu adormi. Nu-ți mai face probleme.”

Ne îndreptam furtunos spre Conneticut. Limita de viteză era pe atunci de 110 km/h, dar cred că depășisem de mult 150 km/h. Eram obosit, nedormit, și nimic nu mi se părea mai plictisitor decât să văd aceleași și aceleași marcaje, ca niște fantasme albe în noaptea fără lună.

La intrare în Ohio, pe Candy a doborât-o somnul. Nu m-am îndurat să o trezesc. Aventura fusese pe cât de palpitantă, pe atât de obositoare. Îmi spuneam că, dacă se va odihni câteva ore, vom putea face schimb și va trece ea la volan.

Pe la ora unu zburam cu viteza vântului pe autostrada Interstate 80. Mi-aduc aminte că tocmai trecuserăm de indicatorul care anunța că ne apropiem de Yougstown. În mașină era cald, iar mâinile strângeau moale volanul. De o jumătate de oră nu mai văzusem nici o mașină. M-am relaxat, simțindu-mă stăpân pe situație și am ațipit foarte ușor și firesc.

M-a trezit zgomotul pe care îl făceau cauciucurile în impact cu plăcuțele metalice reflectorizante care delimitau benzile. Am deschis

ochii exact în momentul în care roțile din față ieșeau de pe carosabil. Mașina ieși cu totul de pe șosea, iar lumina farurilor a fost înghițită de întunericul nopții. Am ridicat automat piciorul de pe accelerație și am înșfăcat volanul cu amândouă mâinile, smucindu-l cu toată puterea spre stânga. În aceste câteva secunde tensionate mi-a trecut prin fața ochilor, ca pe o peliculă, toată viața mea de până atunci. Auzisem că numai înainte de moarte se întâmplă așa. „Gata", mă gândeam, „s-a zis cu mine". Cu ochii minții, revedeam toate secvențele importante, începând din copilărie. „Așadar, asta a fost totul. Acum urmează sfârșitul." Cuvintele acestea îmi reveneau în minte mereu și mereu, ca o obsesie.

La viteza pe care o aveam, ar fi trebuit să ne răsturnăm când am răsucit volanul, în schimb mașina începu să se învârtă în cerc ca un titirez. Am dat drumul volanului, fixat pe ideea morții pe care o simțeam apropiindu-se. La un moment dat, mașina se opri. Eram pe banda din dreapta, în direcția de mers, cu motorul pornit. Am îndreptat volanul aproape inconștient, tremurând din tot corpul. O secundă mai târziu, un TIR interminabil trecu pe lângă noi, zgâlțâindu-se și săltând pe toate cele optsprezece roți imense.

Am tras pe banda din dreapta și am oprit motorul. Inima îmi bătea să-mi spargă pieptul; mă străduiam să respir din nou normal. „Trăiesc!", repetam în neștire. „Slavă Domnului! Nu-mi vine să cred. Îți mulțumesc, Doamne. Numai Tu ne-ai scăpat cu viață!"

Candy trebuie să fi fost foarte obosită, pentru că n-a auzit nimic în tot acest timp. Se trezi abia la auzul vocii mele.

– De ce ai parcat aici? mă întrebă mirată. S-a stricat ceva la mașină?

– Nu, nu-i nimic. Culcă-te, o liniștii eu.

Se vede că observase ceva neobișnuit în tonul vocii mele, pentru că nu mă slăbi:

– Hai, Ben, nu fi și tu așa! Îmi pare rău, poftim. N-am vrut să adorm.

Am respirat adânc.

– Totul e în regulă, am spus zâmbindu-i în întuneric.

– Nu poate fi totul în regulă, de vreme ce stăm pe loc. Spune-mi ce s-a întâmplat.

M-am aplecat înainte și am răsucit cheia în contact.

– Am făcut și eu o pauză, am spus cu o indiferență forțată în timp ce acceleram.

– Ben, te rog.

Cu un amestec de teamă și ușurare, am tras din nou pe banda din dreapta și am oprit motorul.

– O.K., am răsuflat ușurat. Am ațipit.

Inima îmi zvâcnea încă și toți mușchii îmi erau crispați în timp ce povesteam.

– Am crezut că vom muri, am spus în încheiere.

Ultimele cuvinte abia se mai auziră. Candy își puse mâna într-a mea.

– Dumnezeu ne-a scăpat de la moarte. Cred că are un plan cu noi.

– Așa mă gândeam și eu.

Nici unul dintre noi n-a mai adormit tot restul drumului. Conversația urma nestingherită. La un moment dat, Candy spuse:

– Ben, de ce te porți întotdeauna atât de drăguț cu mine? Adineauri, de exemplu, când am adormit în loc să-ți țin de urât?

– Știu și eu? Poate că așa e firea mea.

– Ben, nu e numai atât.

– A, da. Așa e firea mea când e vorba de studenții din anul II.

– Ben, nu poți fi serios măcar un minut?

O fâșie violetă brăzda orizontul. Priveam drept înainte și strângeam volanul cu amândouă mâinile. Auzind-o pe Candy, aveam o senzație neobișnuită, parcă mi se zbătea ceva în piept.

– De ce sunt atât de amabil?

Îmi venea greu să fiu serios după ce glumisem atâta timp.

– Pentru că îmi placi, Candy. Îmi placi foarte mult.

– Și eu țin la tine, Ben. Mai mult decât la oricine de până acum.

Nu i-am răspuns. Am încetinit și am oprit motorul. A fost primul nostru sărut.

Eram doi copii naivi care nu prea aveau habar ce însemna să fixezi o întâlnire sau să înfiripezi o idilă. Un lucru știam însă amândoi: ne iubeam.

De atunci, am fost nedespărțiți. Relația noastră nu m-a distras de la studiu, ci dimpotrivă. Având-o pe Candy alături, eram și mai hotărât să termin cât mai curând facultatea. Nici ea nu și-a neglijat studiile. Era foarte ocupată: muzică, psihologie și medicină în același timp nu era un lucru ușor. În cele din urmă, a renunțat la medicină ca să se dedice cu totul muzicii. Candy e foarte inteligentă. Dacă face un lucru, poți fi sigur că lucrul acela nu putea fi mai bine făcut.[1]

* * *

O problemă care îi preocupa pe mulți era cum să ajungă la medicină după ce terminau cursurile pregătitoare. Sistemul era următorul: după cei patru ani de cursuri introductive, trebuia să fii admis la o facultate, unde să-ți continui studiile în următorii patru ani.

– Dacă nu sunt admis, obișnuia să spună unul dintre colegii mei, înseamnă că mi-am irosit toți acești patru ani.

– N-am nici cea mai mică idee dacă mă vor primi la Stanford sau... altundeva, spunea altul după ce-și trimisese cererea.

Când venea vorba de cererile înaintate diferitelor facultăți, discuția lua cam întotdeauna aceeași direcție. Eu nu mă implicam decât rareori, pentru că astfel de văicăreli îmi displăceau teribil.

Odată, când toți se înfierbântaseră, iar eu stăteam impasibil, unul nu a mai putut răbda și îmi zise:

– Carson, tu nu-ți faci probleme deloc, din câte văd.

– Nu, am răspuns indiferent. Eu știu sigur că ajung la Universitatea din Michigan.

– Bine, dar cum poți fi așa de sigur pe tine?

---

[1] Nu m-a surprins faptul că, în ultimul ei an la Yale, Candy a cântat la premiera europeană a operei „Mass” (Massachusetts, „Trouble in Haiti”) de Leonard Bernstein. Îl cunoscuse personal pe compozitor, la Viena.

– Foarte simplu, doar e universitatea lui tata.

– I-auziți! zise el întorcându-se către ceilalți. Tăticu' lui Carson e mare șef la Michigan!

Câțiva mă priviră stupefiați. Nu era de mirare, dacă te gândești că părinții lor posedau terenuri industriale imense.

Îmi plăcea să mă distrez pe seama lor. Poate că n-a fost cinstit. Creștin fiind, credeam că Dumnezeu, Tatăl meu ceresc, era Cel care a creat universul și care ținea totul sub control. Prin extensie, Dumnezeu era și „proprietarul" universității din Michigan.

Am absolvit colegiul la Yale cu o medie rezonabilă, deși eram departe de a mă clasa printre primii. Știam însă că depusesem efortul maxim și eram mulțumit.

Lăsând gluma la o parte, adevărul era că nu mă îndoiam nici un minut că nu aveam să fiu admis la Michigan. Înaintasem cererea având ferma convingere că era voia lui Dumnezeu să devin medic. Prin urmare, nu aveam de ce să mă tem că voi fi respins. Cei mai mulți trimiseseră cereri la zeci de facultăți, în speranța că cel puțin una dintre ele îi va primi. Eu alesesem Michiganul din două motive: în primul rând pentru că era în statul meu, ceea ce însemna automat cheltuieli mai puține, și în al doilea rând pentru că avea reputația uneia dintre cele mai bune facultăți din America. Mai trimisesem o cerere la Johns Hopkins și una la Wayne, dar răspunsul de la Michigan a venit foarte repede, așa că le-am retras.

Candy mai avea doi ani la Yale, însă am descoperit multe căi de a învinge timpul și distanța care ne despărțeau. Ne scriam în fiecare zi. Și astăzi mai avem fiecare câte un pachețel în care păstrăm scrisorile de atunci.

Când ne puteam permite, vorbeam la telefon. Odată am sunat la Yale și nu știu cum, nici unul dintre noi nu se îndura să închidă. Să fi fost din cauza singurătății, a faptului că treceam amândoi printr-o perioadă dificilă sau pentru că, fiind departe unul de altul, simțeam, pur și simplu, nevoia de a auzi vocea celuilalt? Nu știu. Cert este că am vorbit nici mai mult nici mai puțin de... șase ore. Atunci nu-mi păsa, pentru că fiecare secundă era prețioasă.

Ziua următoare însă am început să mă gândesc cu îngrijorare la nota de plată. Într-o scrisoare chiar am făcut haz pe seama faptului că trebuia să economisesc în toată cariera mea de medic pentru a o achita. Mă întrebam ce-i puteau face cei de la centrală unui amărât de student, care nici minte nu prea avea, iar bani nici atât. Așteptam înfrigurat ziua în care aveam să primesc nota de plată și când aceasta a venit... surpriză: convorbirea de șase ore nu apărea nicăieri! N-am cerut nici o lămurire. Discutând mai târziu cu Candy, am ajuns la concluzia că funcționarul care a văzut nota de plată trebuie să-și fi spus că nu putea fi vorba decât de o greșeală. Nici un om conștient n-ar fi putut vorbi șase ore la telefon.

Vara m-a surprins, ca de obicei, în goană după o slujbă și, tot ca de obicei, nu găseam nimic. Începusem căutările cu trei luni înainte, dar orașul Detroit tocmai trecea printr-o criză economică, ceea ce îi făcea pe cei mai mulți să exclame:

– Să te angajăm?! În fiecare zi semnăm scrisori de concediere.

În acest timp mama lucra la familia Sennet; îngrijea copiii. Domnul Sennet era directorul fabricii de oțel cu același nume. Văzând cât eram de trist, mama s-a dus la domnul Sennet și i-a spus:

– Are și el, săracul, nevoie de o slujbă. Nu l-ați putea ajuta cumva?

– Cum să nu? răspunse acesta foarte amabil. Dacă e vorba de băiatul dumitale, trimite-l încoace.

Și așa mi-am găsit o slujbă. Eram singurul angajat pe vară. Spre surprinderea mea, maistrul mă învăță să manevrez macaraua; era un post de răspundere, pentru că lucram cu bare de oțel de câteva tone, pe care trebuia să le mut dintr-o parte în alta. Ca șofer de macara, aveai nevoie și de câteva noțiuni de fizică – nu știu dacă maistrul meu își dădea seama de asta sau nu – pentru a deplasa brațul macaralei în așa fel, încât obiectele prinse să nu se legene când erau ridicate și așezate în camioanele parcate strâns unul lângă altul.

Cu această ocazie am devenit conștient de o capacitate deosebită cu care fusesem înzestrat – un dar divin, cred – o coordonare extraordinară între privire și mișcări.

Am convingerea că Dumnezeu ne dă tuturor daruri, iar noi, la rândul nostru, avem privilegiul deosebit de a le cultiva pentru a-I sluji și a fi de folos umanității. Coordonarea de care vorbeam are o importanță vitală în chirurgie; dincolo de armonia dintre mâini și ochi, ea reprezintă capacitatea de a înțelege relații fizice, de a gândi tridimensional. Un chirurg bun trebuie să prevadă consecințele fiecărei mișcări, pentru că de multe ori nu poți vedea ce se întâmplă de cealaltă parte a operației.

Unii au darul coordonării mișcărilor fizice; îi vedem pe primele locuri la jocurile olimpice. Alții au o voce frumoasă, alții învață limbi străine cu foarte mare ușurință, iar alții au o înclinație naturală spre științele exacte. Am întâlnit oameni care par a avea o capacitate unică de a-și face prieteni. Din anumite motive, pe care singur nu le înțeleg, eu am această capacitate de a vedea lucrurile tridimensional și mi se pare cât se poate de firesc. Pentru mulți medici, acest lucru nu e deloc ceva de la sine înțeles și nu puțini sunt chirurgii care nu reușesc să și-l însușească niciodată. Fără acest „ceva" se vor izbi la tot pasul de greutăți.

Un coleg din Yale m-a făcut pentru prima dată atent la această calitate neobișnuită. Jucam fotbal de masă. Cu toate că nu mai jucasem până atunci, eram foarte rapid și ușor în mișcări.

Când am făcut o vizită la Yale, în 1988, l-am întâlnit și pe acest coleg. Avea acum o catedră întreagă. Mi-a spus râzând că fusesem atât de bun la fotbal, încât botezaseră câteva mișcări „trageri Carson".

Atât în timpul studiilor de medicină, cât și în anii de mai târziu, am învățat să apreciez această calitate. Este cel mai frumos dar pe care l-am primit din partea Cerului și totodată motivul de la care își trag faima „mâinile înzestrate".

* * *

După primul an de medicină, mi-am găsit un post de asistent la radiologie. A fost prima mea vară în care am avut program de voie. Am învățat multe lucruri despre razele Roentgen, despre felul cum funcționează și cum se folosește aparatura. Nu știam pe atunci cât de folositoare aveau să-mi fie mai târziu, în munca de cercetare.

Administrația facultății le oferise studenților din anii mai mari posibilitatea de a preda ca demonstratori. Ultimul meu an fusese excelent: mă evidențiasem și primisem recomandări de la toate secțiile. Am fost desemnat să predau anilor I și II metode fizice de diagnosticare. Le arătam studenților cum să facă examenul de auscultație (cum să ausculte inima și plămânii), cum să verifice reflexele și așa mai departe. Experiența mi-a prins și mie bine, pentru că mă stimula să învăț, să nu mă fac de rușine.

La începutul facultății eram departe de a mă număra printre cei din elită. Primul an a trecut fără să mă desprind de mediocritate, și aceasta pentru că mă foloseam doar de memoria imediată. Mergeam la cursuri, dar nu rețineam prea multe lucruri. Dacă profesorul mai era și plictisitor, chiar că nu mă alegeam cu nimic. Nici nu prea învățam, ce-i drept. Abia când am citit cursurile, mi-am dat seama că aceasta era singura metodă să învăț ceva.

În anul II nu mai frecventam cursurile, în schimb mă sculam la ora șase și, până nu stăpâneam materia la perfecție, nu mă opream din învățat. Cei care voiau să câștige un ban și aveau un spirit întreprinzător, mergeau la cursuri și își luau notițe pe care apoi le vindeau. Eu mă număram printre clienți. Cu notițele profesorilor și cărțile recomandate eram cât se poate de bine dotat.

În anul II, singurul lucru pe care îl făceam era să mă scol la ora șase și să învăț până seara, la unsprezece. Când am trecut în anul III și am început practica în spital, aveam toată materia la degetul mic.

CAPITOLUL 11

Al doilea pas

„Trebuie să existe o metodă mai simplă”, îmi spuneam, urmărindu-l pe docent. Cu toate că era un neurochirurg excelent, avea greutăți la localizarea foramenului oval (un orificiu de la baza craniului). Pacienta pe care o opera suferea de așa-numita *nevralgie de trigemen*, o boală care se manifestă printr-o durere insuportabilă în regiunea feței.

– Acum urmează partea cea mai grea, îmi explica medicul în timp ce tatona terenul cu un ac lung și subțire. Totul e să localizezi foramenul.

În mine se dădea o adevărată luptă. „Abia ai început și tu practica la neurochirurgie și îți închipui că ești deștept nevoie mare. Nu uita, băiete, că ei fac acest lucru de ani de zile!” „Ceea ce nu înseamnă neapărat că știu absolut totul”, răspundea altă voce. „Las-o baltă acum. Vei avea și tu odată ocazia să schimbi lumea!”

Și aș fi „lăsat-o baltă”, într-adevăr, dacă n-aș fi fost obsedat de ideea unei metode mai simple. Se pierdea mult prea mult timp prețios bâjbâind după foramen. Desigur că și pacientul suferea. „O.K., istețule”, mi-am zis. „Descoperă tu ceva mai bun!”

Eram în anul III la Facultatea din Michigan. În fiecare lună făceam practică la câte o secție. După schimbul de argumente pro și contra de care tocmai am amintit, m-am pus pe treabă. Am profitat de faptul că îmi făcusem câțiva prieteni cât timp lucrasem ca asistent la radiologie și le-am spus ce mă frământa. S-au arătat foarte interesați de ideea mea și mi-au pus la dispoziție aparatura din secția lor.

După mai multe zile în care mi-am muncit creierii încercând tot felul de metode, am dat peste o tehnică foarte simplă: am plasat

două inele de metal pe craniu, unul în față și altul în spate, și le-am aliniat în așa fel încât foramenul să cadă chiar între ele. Se economisea mult timp și energie. Iată care a fost raționamentul: mi-am spus că, de vreme ce două puncte determină o dreaptă, puteam plasa un inel pe craniu cu aproximație în spatele zonei în care se afla foramenul, și un altul pe partea frontală a craniului. Vizualizând craniul cu ajutorul razelor Roentgen, îl puteam aduce în poziția în care cele două inele se suprapuneau, iar foramenul cădea exact pe linia determinată de acestea.

O dată descoperit, procedeul părea foarte simplu, dar nimănui nu-i venise ideea mai devreme. Cât despre mine, intenția mea era să găsesc o metodă care să-mi ușureze munca, nicidecum să fac impresie.

Un timp, m-am frământat, copleșit de întrebări: Sunt oare pe cale să pășesc pe un tărâm neexplorat sau o e totul doar o iluzie? M-am liniștit în cele din urmă, spunându-mi că ceea ce conta era că metoda îmi era de folos. Am început să o aplic și am putut constata cât de utilă era. După două încercări le-am spus profesorilor despre noua mea descoperire și le-am demonstrat-o. Conducătorul didactic m-a urmărit atent și a dat din cap zâmbind aprobator:

– Carson, e fantastic!

Trebuia să fiu fericit că nu fusesem luat peste picior. Și uite-așa, ceea ce începuse ca un simplu interes pentru neurochirurgie se transformă curând într-o adevărată pasiune. Nu era pentru prima dată când mi se întâmpla acest lucru. „Trebuie să știu mai mult”, mă surprindeam de multe ori spunându-mi. Citeam avid tot ce-mi cădea în mână. Această concentrare intensă, combinată cu setea nepotolită de a afla mereu mai mult, au făcut ca, fără voia mea, să-i pun în umbră pe interni.

În anul IV de medicină mi-am dat seama că în neurochirurgie eram mai documentat decât mulți interni. La vizite, profesorii ne cereau întotdeauna părerea asupra diagnozei; dacă printre interni se așternea liniștea, toate fețele se întorceau spre mine:

– Spune, Carson!

De obicei, știam, deși nu eram decât student. Fiind conștient că excelam la acest capitol, mă simțeam, cum e și firesc, puțin orgolios. Muncisem din greu ca să acumulez aceste cunoștințe și rezultatele dovedeau că munca își meritase efortul. Și de ce nu, la urma urmei? Dacă tot aveam de gând să devin medic, atunci să fiu cel mai bun cu putință și cel mai bine pregătit.

Internii începură să-mi cedeze din responsabilitățile lor. Nu voi uita niciodată cuvintele unui intern:

– Carson, tot știi tu atâtea. Ce-ai zice să iei pagerul meu și să răspunzi la apeluri? Dacă nu te descurci cumva, strigă-mă. Sunt pe coridor, trag un pui de somn.

Desigur că regulamentul nu permitea așa ceva, dar am văzut cât era de epuizat și, pe de altă parte, mă bucuram că mai puteam învăța și eu câte ceva. Nu a trecut mult și au început și alții să-mi dea pagerele și să-mi cedeze din cazurile lor.

Într-un fel, profitau de pe urma mea, pentru că fiecare sarcină în plus însemna mai multă muncă, respectiv mai mult timp pentru mine. Dar nu conta. Eram atât de pasionat de neurochirurgie, încât aș fi acceptat și mai multe sarcini dacă mi s-ar fi cerut. Sunt sigur că profesorii știau ce se petrecea, dar n-a spus nici unul nimic, iar eu, nici atât.

Îmi plăcea foarte mult viața de student la medicină. Când se iveau probleme, eram primul care să răspundă. Nu am fost pus niciodată într-o situație din care să nu pot ieși. Mă înțelegeam foarte bine cu internii. Pe scurt, am ajuns la concluzia că nici o altă specialitate nu mi-ar fi adus atâtea satisfacții ca neurochirurgia.

De multe ori, trecând din salon în salon, în timpul vizitelor, mă întrebam: „Cum trebuie să fie mai târziu, dacă acum, când nu sunt decât student, e atât de minunat?!” Luam parte zilnic la vizite și frecventam cursurile din sala de operații. Mă cuprindea un fel de febră a cunoașterii la gândul că îmi dezvoltam calitățile și câștigam experiență. Aveam de gând să devin „un chirurg ilustru”.

Mă apropiam de încheierea anului IV de medicină și urma să încep practica. Nu încăpea nici o îndoială că, în ceea ce privește alegerea profesiei, eram pe drumul cel bun.

Pregătirea noastră profesională prevedea printre altele ca medicii specialiști să ne prezinte fiecare specialitatea lui. Neurochirurgii mi-au făcut întotdeauna o impresie deosebită. Tot ce spuneau sau ne arătau ei mi se părea fascinant. Văzând pozele unor pacienți înainte și după operație, exclamam:

– Incredibil! Chirurgii aceștia pot face absolut orice!

La început, priveam uluit creierul uman pe masa de operație și mâinile medicilor lucrând la acel centru care coordonează inteligența, sentimentele și mișcările. Îmi priveam apoi mâinile și mi le imaginam operând. Eram sigur că îmi descoperisem vocația. Atunci am luat hotărârea care avea să devină mai târziu cariera și însăși viața mea. Toate aspectele carierei mele căpătau acum un sens: interesul meu pentru neurochirurgie, entuziasmul crescând pentru creierul uman și, nu în ultimul rând, acel dar divin al coordonării între mișcări și privire – „mâinile mele înzestrate". Neurochirurgia devenea astfel cea mai firească alegere.

În timpul celui de-al treilea an de externat, fiecare student trebuia să lucreze prin rotație pe câte o secție. Am înaintat o cerere pentru a lucra două luni în secția de neurochirurgie și mi s-a aprobat. În ambele luni m-am evidențiat prin munca mea.

Facultatea din Michigan avea un program excelent la neurochirurgie. Sunt de părere că cel mai bine e să faci practica în același loc în care ai și învățat și aș fi rămas în continuare acolo dacă nu intervenea ceva neașteptat.

Într-o zi, în mod întâmplător, am fost martor la o discuție care mi-a răsturnat toate planurile de a rămâne la Michigan. Era vorba despre șeful clinicii de neurochirurgie.

– E pe cale să se retragă, spuse un docent care nu mă observase.

– Să fie oare vorba de ceva serios? întrebă altul.

– Mai mult ca sigur. Chiar el mi-a spus-o. Sunt niște conflicte politice la mijloc.

Această conversație întâmplătoare m-a făcut să-mi revizuiesc planurile de viitor. Eventualele schimbări de personal nu-mi puteau fi decât nefavorabile. Un șef de secție care nu știe niciodată cât va rămâne în funcție va face ca printre interni să domnească haosul. Părerile și preferințele se vor împărți și se va ajunge în cele din urmă la noi schimbări de personal. Nu voiam să fiu implicat într-o astfel de situație, pentru că mi-ar fi afectat serios viitorul.

La cele de mai sus s-a adăugat și admirația mea pentru spitalul Johns Hopkins, așa că nu mi-a fost greu să mă decid: îmi voi face practica la Hopkins. Am trimis fără șovăire cererea în toamna anului 1976. Îmi spuneam că, la urma urmei, nu eram cu nimic mai prejos decât colegii mei de an. Aveam numai note mari și un punctaj rezonabil la examenul cu comisia națională. Un singur aspect mă neliniștea: Johns Hopkins accepta doar două cereri din o sută douăzeci și cinci.

La câteva săptămâni după ce trimisesem cererea am primit mult așteptatul răspuns, prin care eram invitat pentru interviu la Johns Hopkins. Asta nu însemna desigur că eram și admis, dar era oricum primul pas. Nu toți cei înscriși erau chemați pentru interviu.

* * *

Felul lui plăcut de a fi mi-a risipit imediat emoțiile. Dr. George Udvarhelyi era șeful programului de neurochirurgie. M-a primit în biroul lui spațios, decorat cu obiecte de artă de bun-gust. Fumul de pipă lăsa în încăpere o aromă dulce. Când a început să-mi pună întrebări, am simțit un ușor accent maghiar și mi-am dat seama că mă asculta atent. Ceva îmi spunea că omul acesta avea să fie corect în aprecieri.

– Spune-mi ceva despre tine, începu el, privindu-mă peste masa de lucru.

Avea un fel de a fi direct și deschis care mă liniștea. Am răsuflat ușurat și l-am privit în față. Aveam oare curajul să fiu eu însumi? „Doamne, ajută-mă!”, m-am rugat în gând. „Dacă e voia Ta să ajung aici, atunci ajută-mă să dau răspunsurile care să-mi deschidă ușile!”

– Johns Hopkins a fost prima mea alegere. Prima și ultima. Vreau să încep aici chiar din toamnă.

Oare nu mă exprimasem prea direct? Nu conta. Să fiu măcar eu însumi, dacă tot trebuia să mă întorc la Baltimore, iar dacă aveam să fiu acceptat, atunci să fiu acceptat pentru ceea ce sunt și nu pentru că aș fi reușit să-mi creez o imagine favorabilă.

După ce și-a făcut o impresie despre mine, dr. Udvarhelyi a atacat problema medicinei.

– Cum de te-ai hotărât să devii medic? mă întrebă.

Mâinile i se odihneau pe birou.

– Ce aspirații nutrești? Ce specialități te interesează în primul rând?

De fiecare dată mă străduiam să răspund cât puteam de clar și concis. La un moment dat, în timpul conversației, dr. Udvarhelyi aminti în treacăt despre un concert la care fusese cu o seară înainte.

– A, da. A fost frumos, am aprobat eu.

– Ai fost la concert? întrebă el foarte surprins. Ți-a plăcut?

– Foarte mult, am răspuns, adăugând că violonistul nu fusese la înălțimea la care m-aș fi așteptat.

Se aplecă înainte și spuse cu însuflețire:

– Tocmai asta îmi spuneam și eu! Tehnic era bun, nimic de zis, dar...

Nu mai rețin restul convorbirii, știu doar că dr. Udvarhelyi se simțea în elementul său. Am discutat în jur de o oră despre muzica clasică, despre anumiți compozitori și diferențele de stil. Parcă nu-i venea să creadă că un negru din Detroit știa atâtea lucruri despre muzica clasică.

Părăsind biroul, mă întrebam dacă nu cumva, fără să fi avut nici cea mai mică intenție, îl influențasem pe dr. Udvarhelyi, dar mă consolam spunându-mi că, la urma urmei, el deschisese subiectul și condusese discuția în această direcție.

După mulți ani de la această întrevedere, dr. Udvarhelyi mi-a mărturisit că mă recomandase cu căldură doctorului Long, președintele comisiei.

– Ben, mi-a spus, m-au impresionat și notele și recomandările tale, dar mai presus de toate m-a impresionat felul în care te-ai purtat în timpul conversației.

Deși nu l-a menționat, sunt sigur că factorul decisiv care l-a determinat să mă recomande a fost interesul meu pentru muzica clasică. Mi-am amintit cu satisfacție de timpul pe care îl investisem ca licean pentru „College Bowl”. Îmi reproșam că pierd prea multă vreme cu arta și alte lucruri de care nu aveam nevoie.

Cu ocazia aceasta am înțeles că orice lucru învățat își are rostul lui. Îmi vin în minte câteva cuvinte ale apostolului Pavel: „Pe de altă parte, știm că toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu, și anume spre binele celor ce sunt chemați după planul Său” (Romani 8,28).

În cazul meu, muzica clasică a fost cea care m-a apropiat de Candy și m-a ajutat să fiu admis într-unul dintre cele mai bune programe de neurochirurgie din Statele Unite.

Indiferent de domeniul în care lucrezi, dacă te străduiești să înveți cât mai mult și să câștigi experiență, munca ta va fi răsplătită. Acest lucru s-a adeverit în cazul meu. În afară de aceasta, cred că Dumnezeu are un plan pentru fiecare om, un plan ale cărui detalii le aflăm pe parcursul vieții, chiar dacă uneori n-avem nici o idee despre mersul lucrurilor.

Când am primit vestea că am fost admis la Johns Hopkins, parcă pluteam. Aveam așadar privilegiul de a studia în clinica pe care o consideram „cea mai...” din lume.

Dintr-odată s-au risipit toate îndoielile. Încrederea în mine însumi, pe care o datorez mamei și credinței în Dumnezeu, mă ajuta să spun că sunt un medic bun. Ce nu știam, puteam învăța.

– Așa cum alții pot, eu de ce n-aș putea? îi spuneam deseori lui Candy.

Poate eram puțin prea optimist, dar nu eram încrezut și nici nu mă consideram superior celorlalți. Știam să apreciez la fel de bine și meritele altora.

În orice carieră, fie că ești electrician, secretară, muzician sau chirurg, trebuie să ai încredere în tine și în capacitățile tale. Să ai o

asemenea siguranță încât să poți spune: „Pot totul. Dacă nu știu ceva, întreb.” Foarte simplu.

* * *

Fusesem evidențiat în repetate rânduri pentru munca mea la Universitatea din Michigan. Acum urma să intru în ultima și probabil cea mai importantă fază a studiului.

În viața particulară o duceam și mai bine. Candy a absolvit facultatea din Yale în primăvara anului 1975, iar pe data de 6 iulie ne-am căsătorit.

Până atunci locuisem împreună cu fratele meu, Curtis, care nu era căsătorit și se hotărâse, după patru ani de serviciu în marină, să-și termine studiile la Facultatea din Michigan. Am închiriat împreună cu Candy un apartament în Ann Arbor. Ea și-a găsit curând un post prin Forțele de muncă. În cei doi ani care au trecut până mi-am încheiat studiile, răspundea de cererile pentru șomaj și făcea menajul.

Abia așteptam să ne mutăm din orășelul Ann Arbor, în Baltimore, unde se afla spitalul Johns Hopkins. Candy a început să lucreze pentru o societate de asigurări. Datorită contractului de muncă limitat, activitatea ei se reducea la munca monotonă de birou. O vreme a vândut și aspiratoare. Mai târziu a obținut un post de asistentă de redacție pentru un profesor de chimie din Johns Hopkins.

Doi ani a lucrat la redactarea și tipărirea publicațiilor spitalului Johns Hopkins, timp în care a frecventat și câteva cursuri. Fiind angajată a universității și căsătorită cu un intern, era scutită de taxele de școlarizare.

Și-a reluat studiile și, la scurt timp, și-a luat licența în economie și s-a angajat la o bancă comercială.

Eu, pe de altă parte, munceam din greu ca intern la Johns Hopkins. Urmăream printre altele să am relații bune cu toți, pentru că nu cred în realizările la care ajungi de unul singur. Într-o echipă,

fiecare își are rostul lui și trebuie să fie conștient de importanța pe care o are munca lui. Unii medici înclinau însă să-i subaprecieze pe ceilalți, și asta mă irita cel mai mult. Ei nu „se coborau” să vorbească cu „omul simplu”, cu infirmiera sau cu femeia de serviciu. Felul lor de a se comporta mă durea foarte mult, pentru că eu mă simțeam atașat de angajații care lucrau cu conștiinciozitate. Fără sprijinul lor, medicii nu s-ar putea mișca.

M-am străduit chiar de la început să intru în vorbă cu personalul auxiliar, cu așa-zișii „oameni de jos”, și să încerc să-i cunosc. La urma urmei, și eu mă trăgeam din unii ca ei. În mama avusesem un dascăl excelent. Ea m-a învățat că toți oamenii sunt egali. Venitul sau poziția socială nu-i face nici mai buni, nici mai răi. Când aveam un minut liber, treceam prin secții și intram în vorbă cu unul și cu altul, încercând să le rețin numele.

Deși nu intenționam, am ajuns la un moment dat să profit de pe urma acestui fapt. Am descoperit câteva asistente și infirmiere cu o vechime de 25-30 de ani. Puteam învăța multe din experiența lor și n-am lăsat să-mi scape ocazia. Mi-am dat seama că ele observau anumite detalii din evoluția pacienților, pe care eu nu aveam cum să le aflu. Pentru că se aflau tot timpul în apropierea pacienților, sesizau schimbările înainte ca acestea să devină evidente. O dată ce le câștigam încrederea, îmi spuneau în cine puteam avea încredere și în cine nu. Mă anunțau de îndată ce intervenea ceva pe secție. Nu o dată s-a întâmplat ca asistentele să se întoarcă după ce ieșeau din schimb, ca să-mi mai spună câte ceva despre un anumit pacient. Personalul nu era obligat să raporteze astfel de detalii, însă mulți își dezvoltaseră în decursul timpului o capacitate uimitoare de a prevedea complicațiile și recidivele. Știau că se puteau baza pe mine, pentru că îi ascultam și mă bizuiam pe observațiile lor.

Probabil că întrețineam aceste relații și dintr-o dorință de a compensa comportamentul altor medici. Îmi displăcea să văd cum un intern ignora sugestia unei asistente sau cum un infirmier era făcut cu ou și cu oțet pentru cine știe ce fleac.

Cert este că, datorită sprijinului pe care mi l-au dat acești oameni, am fost în stare să fac o impresie bună și să dau randament în muncă.

Accentuez acest aspect de fiecare dată când mă adresez tinerilor

„Este imposibil ca cineva să fie absolut inutil, le spun. Dacă sunteți atenți și politicoși cu ceilalți, și ei vă vor trata la fel. Indiferent că urcați sau coborâți în ierarhia socială, veți întâlni același gen de oameni. În plus, gândiți-vă că fiecare este un copil al lui Dumnezeu.”

Eu am convingerea că a fi un neurochirurg bun nu înseamnă a te ridica deasupra celorlalți. Singura diferență e că Dumnezeu mi-a dat un talent pe care așteaptă să-l dezvolt în folosul celorlalți.

CAPITOLUL 12

În largul meu

Văzând că mă îndreptam în direcția ei, asistenta își ridică plictisită privirea și mă întrebă absentă, oprindu-se un moment din scris:

– Pentru cine ai venit?

Din tonul vocii am înțeles că mă lua drept unul dintre brancardieri. Purtam halatul verde care nu-mi trăda ocupația.

– N-am venit să ridic pe nimeni.

Am privit-o zâmbind. Mi-am dat seama că singurii negri pe care îi văzuse pe secție fuseseră brancardierii.

– Sunt noul intern.

– Noul intern?! Dar nu puteți... vreau să spun că... adică..., se bâlbâi într-o încercare nereușită de a se scuza.

– Nu face nimic, i-am spus, încercând s-o scot din încurcătură, mai ales că eram obișnuit cu astfel de situații. Sunt nou aici așa că n-aveați de unde ști cine sunt.

La prima vizită pe secția de terapie intensivă eram îmbrăcat în halatul alb, „halatul de maimuță” cum îi spuneam noi, internii. N-am intrat bine și am și auzit o asistentă strigându-mă:

– Ai venit pentru domnul Jordan?

– Nu, îmi pare rău.

– Sigur? întrebă ea încrețindu-și fruntea. Numai el era programat pentru respirație artificială.

Între timp, mă apropiasem destul de mult încât să-mi poată citi numele de pe ecuson sub care scria „intern”.

– Oh, îmi pare rău, spuse ea vizibil afectată de gafă.

Cred și eu că îi părea. Mi-ar fi plăcut să îi spun ceva de genul: „Nu face nimic, doamnă. Toate reacțiile noastre se bazează pe experiența trecută. Dacă n-ați mai întâlnit nici un intern negru până acum, nu e de mirare că m-ați luat drept asistent, pentru că asistenții sunt singurii negri pe care i-ai văzut în halat alb." Am zâmbit și am plecat mai departe.

Era desigur inevitabil ca unii pacienți albi să refuze să fie tratați de un medic negru. O doamnă îi spunea odată doctorului Long:

– Îmi pare rău, dar eu nu vreau să fiu tratată de un negru.

Dr. Long avea un răspuns pregătit în astfel de situații, pe care îl dădea pe un ton calm și categoric:

– Vedeți ușa? Puteți s-o folosiți liniștită. Iar dacă vă răzgândiți, dr. Carson vă stă la dispoziție.

N-am aflat decât mult mai târziu de incidentele acestea, povestite de dr. Long. Ținea cu înverșunare la punctul lui de vedere, respingând orice prejudecată, când era vorba de culoarea pielii sau de apartenența etnică. Simțeam însă ostilitatea unor pacienți. (Trebuia să fi fost orb să nu observi!). Felul în care se purtau și răceala lor spuneau atât de mult, încât nu mai era nevoie de cuvinte. Găseam însă de fiecare dată puterea necesară să-mi spun că părerea unora ca aceștia nu însemna părerea tuturor.

Ori de câte ori vreun pacient începea să obiecteze, dr. Long îl amenința cu externarea. Din câte știu, nici un pacient n-a părăsit vreodată clinica.

Ca să fiu sincer, trebuie să spun că acest amănunt nu mă prea afecta. De câte ori mă izbeam de astfel de prejudecăți, auzeam parcă vocea mamei spunându-mi:

– Unii oameni sunt ignoranți. Trebuie educați.

Cea mai grea răspundere pe care o simțeam și atunci și în anii de mai târziu a fost aceea de a le oferi adolescenților de culoare un exemplu. Tinerii aceștia trebuiau să-și dea seama că singura cale de a ieși din starea lor deplorabilă este să-și exploateze talentele cu care au fost dotați, să nu aștepte ca alții să le rezolve problemele. Nu știam dacă voi realiza ceva în viață, dar voiam să le demonstrez

că se poate ajunge departe, chiar dacă ești dezavantajat social. Eu nu sunt cu nimic mai bun decât majoritatea tinerilor de culoare din ziua de azi.

Și, pentru că tot am atins subiectul acesta, aș vrea să mai spun că multe dintre problemele legate de rasă și-ar găsi rezolvarea dacă noi, cei care constituim această minoritate, am sta pe picioarele noastre, fără să mai așteptăm să vină alții și să ne scoată din starea în care ne aflăm.

În sistemul de valori din societatea modernă, numai cei mai buni sunt apreciați. Fără a adopta un astfel de sistem egocentrist, trebuie totuși să facem tot ce ne stă în putință pentru a fi de folos celor din jurul nostru.

Eu am motive să sper. Am observat, de exemplu, că un vietnamez care emigrează în Statele Unite se izbește la început de prejudecăți din partea tuturor: fie albi, fie negri, fie sud-americani. Nici unul nu cere însă ceva de pomană, ci acceptă să facă muncile cele mai de jos. Intelectualii nu se dau înapoi de la măturat, dacă aceasta înseamnă o muncă plătită cinstit. Cu timpul, mulți ajung proprietari de terenuri și impresari.

Cam acesta ar fi mesajul pe care vreau să-l transmit tinerilor. Nu poți ajunge dintr-un salt vicepreședinte într-o întreprindere. Chiar dacă ai reuși, nu ți-ar folosi prea mult pentru că nu ai fi capabil pentru munca respectivă.

Găsesc că e mult mai potrivit să-ți ocupi locul care ți se cuvine și să avansezi prin muncă.

* * *

Povestea mea ar rămâne neterminată dacă nu v-aș povesti un incident petrecut în timpul cât am lucrat ca intern pe secția de chirurgie generală.

În perioada aceea am intrat în conflict cu un medic-șef din Georgia, pe nume Tommy. Individul acesta nu putea să se împace cu ideea că trebuia să lucreze cot la cot cu un negru, tocmai în Johns Hopkins. Cu toate că nu mi se împotrivea fățiș, era destul că

îmi făcea mereu observații usturătoare, îmi tăia replica, mă ignora sau se purta grosolan.

În cele din urmă, conflictul a izbucnit când l-am întrebat:

– De ce e nevoie să luăm sânge pacientului X? Am mai...

– Pentru că așa am spus! tună el.

Am făcut cum mi-a ordonat. De fiecare dată când îl mai întrebam ceva cu „de ce...”, îmi trântea aceeași replică. Către seară s-a iscat o oarecare neînțelegere. Eu n-aveam nici un amestec, dar el era foarte nervos și știam din experiență că în astfel de cazuri nu-i trecea prea repede. S-a răsucit spre mine și a început ca de obicei:

– Ascultă, eu sunt un tip de treabă, dar...

Nu mi-a trebuit mult ca să constat că aceste cuvinte dezmințeau imaginea favorabilă pe care încerca să și-o facă. De această dată mi-a spus verde în față:

– Te crezi cineva, pentru că ai primit aprobarea pentru neurologie mai repede decât alții, nu? Toți spun că ești așa și pe dincolo, dar află că în ochii mei nu faci nici cât o ceapă degerată. Ești un ticălos, asta ești. Și să-ți fie clar, Carson: te pot da afară înainte s-apuci să te ștergi la nas!

Spectacolul a durat mai multe minute. Îl tot acest timp, l-am privit fără să scot nici un cuvânt. Când, în sfârșit, a făcut o pauză ca să mai respire, l-am întrebat cât am putut de calm:

– Ați terminat?

– Da, am terminat.

– Bine.

Atât. Mai mult nici nu era nevoie. A fost ultimul cuvânt pe care mi l-a adresat. Cât despre mine, pretinsa lui influență nu mă îngrijora deloc. Cu toate că era medic-șef, nu el, ci medicii primari luau deciziile. Nu voiam însă să-i dau ocazia de a mă avea la mână reacționând violent sau înfruntându-l. Îmi făceam datoria conștiincios, așa cum credeam eu de cuviință. Nimeni altcineva nu s-a plâns de mine, așa că nu trebuia să iau în serios amenințările lui.

În secția de chirurgie am întâlnit o mulțime de chirurgi înfumurați și foarte siguri pe ei. Nu-i puteam suporta. Abia așteptam

să vină timpul să mă mut. Am ajuns în sfârșit și la neurochirurgie. Era cu totul altă viață! Doctorul Long, șeful secției, era cel mai cumsecade om pe care l-am întâlnit. Ar fi avut tot dreptul să fie încrezut, pentru că știa absolut orice, cunoștea pe oricine și, din punct de vedere tehnic, era cel mai bun din lume. Cu toate acestea, găsea întotdeauna timp să vorbească cu oamenii și se purta politicos cu toată lumea. Chiar de la început, când nu eram decât intern, se arăta întotdeauna dispus să-mi răspundă la întrebări.

De statură mijlocie, înalt cam de 1,80 m, cu câteva fire albe la tâmple – așa arăta când l-am cunoscut. Acum e aproape cărunt. Avea o voce profundă, de bas. Mulți din Johns Hopkins îl mai imită încă. Știe, dar face haz pe tema aceasta, pentru că are un simț al umorului foarte dezvoltat.

Acest om a devenit mentorul meu. L-am admirat chiar din prima zi când l-am întâlnit. În anul 1977, când am venit la Hopkins, nu erau decât foarte puțini negri și nici unul nu frecventa facultatea la zi. Mai era un medic-șef la chirurgie cardiacă, pe nume Levi Watkins, și un intern care studiase tot la Yale, Martin Goines.[1]

La chirurgie generală sunt mulți interni, dar la neurochirurgie rândurile se mai răresc. Pe vremea aceea, nimeni nu voia să se transfere la neurochirurgie. La sfârșitul perioadei în care activasem ca intern, din cei treizeci, câți eram în total, doar cinci s-au arătat interesați de neurochirurgie. Era un singur loc, dar pe lângă noi mai erau o sută douăzeci și cinci de candidați de la alte facultăți.

Îmi mai rămâneau șase ani ca intern: unul la chirurgie generală și cinci la neurochirurgie. Trebuia să fac doi ani de chirurgie generală pentru că alesesem neurochirurgia. Perspectiva nu mă prea încânta, dar n-aveam de ales. Chirurgia generală îmi displăcea cumplit. Căutam disperat o portiță de scăpare. Cred că aș fi fost în stare să renunț și la Johns Hopkins și să mă mut la oricare alt spital care m-ar fi primit și cu un singur an de chirurgie. Fusesem recomandat cu multă căldură de toate secțiile unde lucrasem ca intern. Practica la neurochirurgie se apropia de sfârșit, ceea ce

[1] Martin Goines lucrează în prezent ca orelist la Spitalul Sinai din Baltimore.

însemna că trebuia să-mi caut o altă clinică universitară. Tocmai când eram în această situație critică, doctorul Long mă chemă în biroul său.

– Ben, spuse, ai făcut treabă bună ca intern.

– Mulțumesc, am răspuns încântat.

– Știi, la neurochirurgie i-ai uimit pe toți.

Aș fi vrut să par indiferent, dar cred că radiam de fericire.

– Uite la ce m-am gândit, continuă el, aplecându-se puțin înainte. Ar fi în interesul nostru dacă ai rămâne la neurochirurgie în anul în care ar trebui să faci chirurgie generală.

– Mulțumesc foarte mult, am reușit cu greu să bâigui.

Parcă îmi pieriseră toate cuvintele. Era un răspuns prea clar la rugăciunile mele.

* * *

Între anii 1978 și 1982 am lucrat ca intern la Johns Hopkins. În anul 1981 eram medic-șef la Spitalul Municipal din Baltimore, care aparținea de Johns Hopkins.

Mi-aduc aminte de un incident petrecut în acest spital. Într-o zi, a fost adus de urgență un individ lovit la cap cu o bâtă de baseball. În acest timp, în Boston se întâlnea Asociația Neurochirurgilor din SUA. Majoritatea medicilor, inclusiv cel care răspundea de clinica din Baltimore, erau plecați la conferință. Profesorul de serviciu din Johns Hopkins răspundea de toate spitalele.

Pacientul adus de urgență a intrat în comă. Situația se agrava văzând cu ochii. Începusem să mă agit. „Trebuie făcut ceva”, îmi spuneam, șovăind ce-i drept când mă gândeam la lipsa mea de experiență. Sunam din minut în minut la medicul din corpul profesoral, dar nu răspundea nimeni. Deveneam tot mai neliniștit. Îmi dădeam seama că omul va muri dacă nu intervin în vreun fel, și acest fel însemna o lobectomie[1], operație pe care eu n-o mai făcusem niciodată.

[1] Lobectomia înseamnă îndepărtarea lobului frontal.

Ce era de făcut deci? Ilegalitatea unei astfel de intervenții nesupravegheate mă îngrijora mai mult decât eventualele complicații medicale. Dar ce fac dacă încep operația și se pornește o hemoragie pe care n-o mai pot opri? Sau dacă intervin cine știe ce complicații și nu voi ști ce să fac? Știam că, dacă se întâmplă ceva, voi fi tras la răspundere și prima întrebare pe care o voi auzi va fi: „De ce ai făcut-o?" Pe de altă parte, îmi ziceam: „Dar dacă nu operezi, ce va fi?" Răspunsul era clar: omul murea.

Ed Rosenquist, asistentul medicului din sala de operație, mi-a înțeles frământarea și mi-a spus:

– Începeți!

– Așa voi face, am răspuns.

Hotărârea o dată luată, mi-a risipit orice urmă de neliniște. Trebuia să operez! Trebuia să fac tot ce puteam!

– Pregătiți pacientul pentru operație! am ordonat asistentei șefe, străduindu-mă să par cât mai stăpân pe mine.

Am început apoi să mă pregătesc și eu, împreună cu Ed, pentru operație.

În momentul când am început operația propriu-zisă, eram complet relaxat. Am deschis cutia craniană și am îndepărtat lobul frontal și pe cel temporal drept, care erau teribil de inflamați. Era o operație grea. Vă întrebați, desigur, cum poate cineva trăi fără aceste părți ale creierului. În unele situații, nu sunt absolut indispensabile.

Operația a decurs fără complicații. Omul și-a revenit la câteva ore după anestezie, fără leziuni sau tulburări motorii. Totuși operația m-a marcat puternic. Zile în șir am fost obsedat de gândul că puteau apărea complicații și că puteam fi acuzat pentru ceea ce făcusem.

Când s-a aflat, nimeni nu mi-a reproșat nimic. Toți își dădeau seama că omul ar fi murit cu siguranță dacă nu l-aș fi adus urgent pe masa de operație.

* * *

Munca în cercetare, din anul V, a marcat apogeul perioadei de internat. Tumorile cerebrale și neuro-oncologia constituiau obiectul principal al preocupărilor mele, de care deveneam tot mai pasionat. Aș fi rămas în cercetare, dar n-aveam la dispoziție animalele de laborator de care aveam nevoie pentru a le implanta tumori cerebrale. Dacă experimentele făcute pe animale mici dădeau rezultate utile, se putea începe dezvoltarea unui tratament în folosul oamenilor. Aceasta e cea mai rezonabilă formă de cercetare a unor metode noi de tratament.

Experimentele făcute pe șoareci, maimuțe și câini dăduseră rezultate bune, însă cercetătorii se loveau de anumite greutăți: rezultatele experimentelor pe câini erau inexacte, maimuțele costau o avere, iar cobaii erau ieftini, dar mult prea mici pentru a-i putea opera sau pentru a-i vizualiza la tomografia computerizată sau la rezonanța magnetică nucleară.

Aveam de depășit trei obstacole: să fac rost de un animal potrivit care să dea rezultate exacte la experimente și să fie suficient de mare pentru a fi operat. Intenția mea era să experimentez pe o anumită specie de animale care să rămână apoi specia de bază când aveam să continuăm cercetarea tumorilor cerebrale. Câțiva cercetători și oncologi care făcuseră deja câteva descoperiri m-au avertizat:

– Ben, dacă ai de gând să te lansezi în cercetarea tumorilor cerebrale, să nu te aștepți la rezultate mai devreme de doi ani.

Când am luat hotărârea să mă ocup de acest proiect cred că eram în stare să lucrez și mai mult de doi ani. Singurul impediment erau animalele. Am început cu șobolani, dar a trebuit să constat în curând că erau mult prea mici. În plus, detest aceste animale. Îmi trezesc prea multe amintiri din viața de mahala din Boston. Am renunțat la șobolani și am început să caut altceva. Am petrecut următoarele săptămâni discutând cu mai mulți colegi. Unul dintre meritele clinicii Johns Hopkins este că are specialiști desăvârșiți în absolut toate domeniile. Am început să întreb în stânga și-n dreapta:

– Ce animale spuneați că folosiți? Aha. Nu v-ați gândit și la altele?

După un timp, mi-a venit ideea să folosesc iepuri albi din Noua Zeelandă. Întruneau perfect toate condițiile. Cineva m-a îndrumat către dr. Jim Anderson care folosea curent această rasă de iepuri pentru cercetările sale.

Laboratorul din Blaylock Building m-a răscolit. Era o încăpere dotată cu un aparat Roentgen, o masă chirurgicală pentru experimente, un frigider, un incubator și o chiuvetă adâncă.

După ce m-am prezentat doctorului Anderson, am trecut direct la subiect

– Am auzit că folosiți de mult timp iepuri.

– Da, așa e, încuviință el.

Îmi descrise apoi rezultatele pe care le obținuse folosind o substanță producătoare de tumori în ficat și rinichi, pe care el o numea VX2. Cercetările dăduseră rezultate destul de constante pe o perioadă mai îndelungată.

– Jim, i-am spus, tocmai studiez o tumoare cerebrală și mă gândeam să folosesc iepuri. Știi cumva ce fel de tumori se pot dezvolta în creierul lor?

– Păi, VX2 se poate instala și la nivelul creierului, spuse el gândind cu voce tare.

– Crezi că ar funcționa cu VX2?

– De ce nu? De vreme ce funcționează în alte regiuni, nu văd de ce n-ar funcționa și pe creier.

După o pauză, continuă:

– Dacă vrei, putem încerca.

– Eu sunt gata, i-am răspuns.

Jim Anderson mi-a fost de mare folos în cercetările mele. Am încercat inițial să separăm mecanic celulele canceroase tăind cu lamelele porțiuni mici din tumori. Din păcate, acestea nu au mai crescut. Am implantat apoi în creierul iepurilor bucăți din tumori, de data aceasta cu succes. Tumorile au început să crească. Pentru a experimenta ceea ce noi numim „test de viabilitate", am apelat la dr. Michael Colvin, care lucra ca biochimist în laboratorul de oncologie și care m-a trimis la un alt biochimist, doctorul John Hilton.

Dr. Hilton ne-a sugerat să folosim enzime care să dizolve țesuturile învecinate, dar să nu afecteze celulele canceroase. După săptămâni întregi de încercări, dr. Hilton a găsit în cele din urmă combinația de care aveam nevoie. Rezultatul a întrecut toate așteptările: celulele au supraviețuit aproape 100%. Ne-am îmbunătățit apoi experimentele prin încă o metodă: cu un ac subțire, implantam celule în creier. Toate începeau să crească. Între a 12-a și a 14-a zi, toți iepurii au murit de tumori cerebrale.

Un asemenea rezultat exact și invariabil ne-a permis să trecem la faza următoare și să aflăm cum cresc tumorile. Am recurs la tomografia computerizată[1] și ne-am bucurat ca niște copii când am identificat tumorile pe film. Cea mai recentă descoperire la ora respectivă era RMN[2], o tehnică elaborată în Germania, care nu ne stătea însă la dispoziție.

Jim Anderson a dus câțiva iepuri în Germania și a identificat tumorile prin RMN. Aș fi vrut tare mult să-l însoțesc, dar îmi lipseau banii de avion.

În anul 1982 am folosit și un PET[3]. Hopkins s-a numărat printre primele spitale din țară care a primit un astfel de aparat.

---

[1] În cazul tomografiei computerizate, spre deosebire de radiografiile tradiționale, diminuarea razelor X se măsoară prin intermediul unor detectori. Cu ajutorul unui program complicat, computerul transpune valorile obținute în imagini.

[2] Prin RMN (Rezonanță Magnetică Nucleară) se pot evidenția nu numai modificările anatomice, ci și cele de metabolism. La baza acestei metode de măsurare stă principiul că nucleii atomici se rotesc în jurul propriei axe, rotație care poartă denumirea de **spin.** În cazul RMN-ului, se induc atomii de hidrogen prin intermediul unui câmp magnetic. După îndepărtarea magnetului, efectul câmpului magnetic sau semnalul de rezonanță magnetică poate fi măsurat și transpus în imagini printr-un program complicat la computer.

[3] PET (Positron Emission Tomography) folosește substanțe radioactive care sunt injectate în vasele sanguine cerebrale și metabolizate ulterior de celule. Semnalele radioactive care rezultă sunt măsurate și imprimate cu ajutorul computerului. Substanțele radioactive sunt apoi eliminate prin plămâni. PET se folosește în special pentru a vizualiza circulația cerebrală și procesele de metabolism de la nivelul creierului.

Primele măsurători și investigații s-au făcut pe iepurii noștri cu tumori. Rezultatele cercetărilor noastre au ajuns și prin revistele medicale.

La ora actuală, majoritatea celor din Hopkins folosesc modelul nostru de tumoare cerebrală.

Un astfel de experiment durează în mod normal ani întregi, dar, datorită spiritului nostru de colaborare, am reușit să definitivăm modelul în numai șase luni.

Pentru acest proiect mi s-a acordat titlul de „Internul Anului", ceea ce înseamnă că, în loc de a mucezi doi ani în laborator, terminam după un singur an și mă puteam întoarce pe secție.

Am intrat în ultimul an cu forțe noi. Drumul până aici fusese lung și abrupt.

Departe de Candy, orele mi se păreau ani întregi. Studiu, pacienți, crize, iar studiu, iar pacienți. Eram în sfârșit pregătit să pun mâna pe instrumente și să le mânuiesc. Am învățat, de exemplu, cum să extirp tumori cerebrale și să corectez anevrisme. Anevrismele apar sub forme foarte variate, motiv pentru care e nevoie de clame de diferite mărimi, care de multe ori trebuie puse în locuri greu accesibile. Am exersat de atâtea ori, încât procedeul acesta de comprimare a devenit o a doua natură, iar instinctul a ajuns să-mi spună imediat ce clamă să folosesc.

Am învățat să corectez malformații ale oaselor și țesuturilor și să operez pe măduva spinării, să cântăresc un sfredel pneumatic în mână, să-l verific și să-l folosesc pentru a tăia osul la câțiva milimetri de nervii și țesuturile creierului. Am învățat când trebuie să fiu „agresiv" și când să mă retrag, să tratez atacuri și să lucrez aproape de trunchiul cerebral. În acel ultim an ca intern, mi-am însușit toate acele calități care au făcut ca instrumentele chirurgicale să se transforme în mâinile mele în adevărate unelte ale vindecării.

Aici s-a încheiat activitatea mea ca intern. Un alt capitol al vieții urma să se deschidă în fața mea, fără să-mi dau seama – așa cum se întâmplă de cele mai multe ori la cotiturile vieții.

CAPITOLUL 13

Un an deosebit

Bryant Stokes n-a aflat nici până în ziua de astăzi care a fost adevăratul motiv pentru care nu luam în serios propunerea lui. Credeam că își dă singur seama, fără să fiu nevoit să-i spun în față ce gândeam despre oferta lui. Spuneam doar „Nu sună rău deloc” sau „Cine știe? Poate într-o zi...”

– Ar fi locul ideal pentru tine, insista el.

De fiecare dată când Stokes deschidea subiectul, găseam câte o scuză, dar reflectam întotdeauna la ceea ce-mi spunea. O singură promisiune mă ispitea: „Aici câștigi experiență într-un an cât altundeva în cinci”.

Insistența lui mă nedumerea. Bryant era originar din Perth, din vestul Australiei, și lucra în Statele Unite ca medic primar neurochirurg. Ne înțelegeam excelent. Îmi spunea de multe ori:

– Ia spune, de ce nu vii tu în Australia la clinica noastră universitară? Ar fi un loc ideal pentru tine.

Căutam întotdeauna să schimb subiectul.

– Mulțumesc, dar nu cred că e chiar ce mi-aș dori.

Sau:

– Glumești! Australia e tocmai la celălalt capăt al pământului. Dacă începi să sapi un tunel în Baltimore, ieși în Australia.

– Sau te urci în avion și ajungi în douăzeci de ore, replica el râzând.

– Ce să caut acolo fără tine? încercam eu să fiu evaziv.

Ceea ce mă neliniștea cu adevărat erau zvonurile despre politica de apartheid a Australiei, despre care se spunea că ar întrece-o pe cea a Africii de Sud. Nu puteam merge în Australia, pentru simplul motiv că eram negru și politica de acolo promova societatea albilor în exclusivitate. Oare Bryant nu-și dădea seama de aceasta?

Așadar, mi-am luat gândul de la Australia. Pe lângă faptul că existau aceste probleme de rasă, nu vedeam ce avantaje mi-ar fi adus un an de specializare în Australia, în afară de faptul că era interesant.

Dacă Bryant n-ar fi fost atât de insistent, probabil că nu mi-aș fi bătut capul cu propunerea lui. Dar nu exista discuție în care să nu lase să-i scape câte o aluzie de genul: „Australia ți-ar plăcea, să știi”.

Planurile mele arătau însă cu totul altfel. Dr. Long, care era medic-șef la secția de neurochirurgie și totodată mentorul meu, mă asigurase că puteam rămâne la Johns Hopkins și după perioada în care lucrasem ca intern.

– Aș fi încântat să rămâi la noi, îmi spunea el ori de câte ori avea ocazia.

Nu puteam decât să accept. Pentru mine era o perspectivă strălucită. Baltimore devenise centrul universului.

Cu toate că îmi luasem gândul de la Australia, ideea mă mai obseda încă. Parcă nu putem merge nicăieri fără să dau de cineva care mă saluta cu un accent australian. De câte ori deschideam televizorul, auzeam reclama: „Vizitați Australia! Vizitați țara ursului koala!” Un post de radio a transmis chiar o emisiune specială despre Australia. Nemaiputând suporta, am întrebat-o în cele din urmă pe Candy:

– Ce se întâmplă? Vrea Dumnezeu să ne spună ceva?

– Nu știu, răspunse ea, dar n-ar strica să discutăm problema.

În minte îmi reveneau din nou îngrijorările trecute, îndeosebi politica exclusivistă a albilor. Am rugat-o pe Candy să meargă la bibliotecă și să caute câteva cărți despre Australia, pentru a ne putea face cât de cât o idee. În ziua următoare, am primit un telefon:

– Am găsit ceva interesant despre Australia, începu ea.

Vorbea cu atâta însuflețire, încât nu m-am putut abține să n-o întreb despre ce e vorba.

– Politica aceea care te neliniștea... Ei bine, s-a zis cu ea. Guvernul a abrogat legea în anul 1968.

Am tras aer în piept. Ce să însemne toate astea?

– Poate că ar trebui să luăm în serios invitația lui Bryan, i-am spus. Poate chiar trebuie să mergem în Australia.

Și am început cercetările. Ne însuflețeam tot mai mult pe măsură ce citeam. Când am început însă să discutăm cu prietenii, am constatat că ei nu erau la fel de încântați ca noi.

– De ce țineți să mergeți tocmai în Australia? ne întrebă unul.

– Veniți voi înapoi după o săptămână! ne asigură altul.

– Doar n-ai de gând să-i faci una ca asta lui Candy! Nici aici nu i-a fost prea ușor, darmite acolo, îmi reproșară mai mulți.

Nu mi-am putut ascunde o grimasă la auzul unor astfel de sfaturi „prietenești".

Candy era însărcinată și părea într-adevăr un act nebunesc să zbori tocmai acum la celălalt capăt al lumii. Problema era că pierduse deja o sarcină în luna a cincea cu un an în urmă; ar fi trebuit să nască gemeni. Acum era din nou însărcinată și doctorul îi prescrisese repaus la pat începând din luna a patra, pentru ca incidentul să nu se mai repete. Candy a întrerupt serviciul și a început să se îngrijească mai mult.

Cu toate că sitguția ei era delicată, de câte ori se ridica problema sănătății ei, Candy răspundea hotărât:

– Are și Australia destui medici buni.

Poate că nici prietenii noștri și nici noi înșine nu realizam că, de fapt, hotărârea era deja luată. E drept că ne aflam abia în faza formalităților: înaintasem o cerere la Spitalul Sir Charles Gardiner din centrul medical Queen Elisabeth II. După două săptămâni, am primit răspunsul. Eram acceptat.

– Uite răspunsul! i-am spus lui Candy.

Parcă ea era și mai fericită decât mine. Am fixat data plecării în luna iunie 1983. Cu ultimii bani pe care-i mai aveam am cumpărat bilete – doar dus – așa că, și dacă am fi vrut, nu ne mai puteam întoarce. Destinația era clară: medic în curs de specializare.

Aventura era ispititoare din mai multe motive: în primul rând, banii. În toată viața mea nu avusesem atâția bani cât urma să primesc

aici într-un an – 65.000 de dolari. Numai noi știam cât le duceam lipsa.

Deși problema rasială fusese teoretic rezolvată, pe drum aveam amândoi emoții. Nu știam ce primire avea să ni se facă. Temerile noastre erau întemeiate: eram un chirurg necunoscut, într-un spital străin și apoi nu trebuia să uit că se puteau ivi complicații cu Candy.

Australienii ne-au primit în schimb cu brațele deschise și faptul că făceam parte din Biserica Adventistă ne-a deschis multe uși. În prima sâmbătă, înainte de începerea serviciului divin, am făcut cunoștință cu pastorul și cu alți câțiva membri. În timpul predicii, pastorul a anunțat:

– Avem în mijlocul nostru o familie din Statele Unite. Vor fi musafirii noștri timp de un an.

Ne-a prezentat apoi membrilor invitându-i să ne ureze bun-venit. Nu s-a terminat bine predica și ne-am trezit asaltați din toate părțile. Văzând-o pe Candy însărcinată, mai multe surori au întrebat-o de ce avea nevoie. Pentru copil nu luaserăm nimic cu noi, greutatea bagajelor fiind limitată. Frații noștri au început să vină unul cu un leagăn, altul cu o păturică, un cărucior și cu nenumărate invitații la cină.

Cei de la spital nu puteau înțelege cum se făcea că, după numai două săptămâni, aveam deja atâtea cunoștințe. Un coleg venit cu cinci luni înaintea mea m-a întrebat odată:

– Ce faci deseară?

I-am răspuns că luăm cina la familia X. Cu câteva zile în urmă îi spusesem că o altă familie ne-a invitat într-o excursie cu mașina în împrejurimile orașului Perth.

– Cum se face că aveți atâția prieteni? se miră el. N-au trecut nici două săptămâni de când ați venit. Mie mi-au trebuit luni de zile ca să-mi fac atâtea relații.

– Noi ne tragem dintr-o familie numeroasă, i-am răspuns.

– Vrei să spui că aveți rude și-aici?

– Într-un fel, da, i-am răspuns zâmbind, după care i-am explicat: ca biserică, ne considerăm familia lui Dumnezeu, ceea ce înseamnă

că noi între noi suntem frați și surori. Iată de ce membrii bisericii ne-au tratat ca pe membri ai familiei.

Nu mai auzise așa ceva până atunci.

* * *

Australia mi-a plăcut încă din prima zi: oamenii, atmosfera, țara – totul era minunat. Ca intern, se presupunea că trebuia să mă ocup de majoritatea cazurilor – era un motiv în plus să-mi placă în Australia. Și Candy se afla în elementul ei: era prim-solistă la vioară în orchestra din Nedlands și cânta și cu vocea într-un grup de profesioniști.

Nu trecuse decât o lună de la venirea noastră în Perth când m-am confruntat cu primul caz dificil, care avea să dea o orientare cu totul nouă activității mele de chirurg.

Medicul-șef diagnosticase un neurinom acustic la o pacientă, o tumoare care crește la baza creierului ducând la surzenie, slăbirea mușchilor feței și, în final, paralizie. Femeia avea dureri de cap insuportabile. Văzând că tumoarea era mare, medicul a înștiințat-o dinainte pe pacientă că nu putea garanta pentru nervii cranieni. Ascultând prognoza, l-am întrebat:

– Dar dacă am folosi un microscop?

– Sigur, sigur, merită să încerci.

Deși politicoase, cuvintele lui ascundeau o zeflemea usturătoare: „Tu, mucosule? Încearcă numai și-ai să te convingi singur ce ispravă mare ai să faci." Nu-l puteam condamna, ba chiar îl înțelegeam într-un fel.

Operația a durat zece ore fără întrerupere. Eram epuizat, dar fericit. Scosesem tumoarea, salvând în același timp și nervii. Medicul-șef o asigură pe pacientă de o refacere completă.

Nu după mult timp, femeia a rămas însărcinată și și-a botezat copilul cu numele medicului, crezând că acestuia i se datora reușita operației. Nu știa că eu făcusem toată treaba. Așa merg lucrurile în Australia. Internul lucrează sub auspiciile medicului-șef, căruia îi

revine meritul tuturor reușitelor; dacă i se cuvin sau nu, asta e altă problemă. Ceilalți medici știau în schimb totul și au început să mă trateze cu respect. Veneau pe rând la mine și-mi spuneau:

– Carson, n-ai vrea să faci tu operația asta?

Nu refuzam niciodată, pentru că scopul meu era să învăț și să acumulez experiență. La mai puțin de două luni de la sosirea mea în Australia, făceam câte două-trei craniotomii pe zi; deschideam craniul și scoteam cheaguri de sânge sau tratam anevrisme.

Operațiile lungi presupun și un efort fizic susținut; nu e lucru ușor să stai ore întregi în picioare, lângă masa de operație. De la doctorul Long am învățat cum să rezist; îi urmăream atent toate mișcările. Acum îi sunt recunoscător pentru toate tumorile pe care le-a operat.

Neurochirurgii nu-mi cunoșteau stratagemele, dar vedeau rezultatele și îmi acordau mai multă libertate decât le era permis. Pentru că mă descurcam bine și mă arătam mereu dornic de a câștiga experiență, agenda mi se umplea până la refuz. Nu puteam vorbi de rutină, pentru că nici un caz nu semăna cu altul. În curând, devenisem un adevărat expert în domeniu.

După câteva luni am ajuns la concluzia că aveam un motiv deosebit pentru a-I mulțumi lui Dumnezeu că ne-a adus în Australia. În anul pe care l-am petrecut aici am câștigat foarte multă experiență și mi-am perfecționat tehnica. Mă simțeam în largul meu în timp ce operam pe creier. Mi-am dat seama cât de inspirați fuseserăm alegând Australia, pentru că unde altundeva aș fi avut eu posibilitatea să operez atât de mult?

Am avut și destule cazuri dificile, chiar spectaculoase, și nu o dată I-am mulțumit lui Dumnezeu pentru îndemânarea pe care am câștigat-o datorită lor. Un astfel de caz dificil a fost șeful pompierilor din Perth, căruia i-am depistat o tumoare imensă care cuprindea toate vasele importante de sânge din partea anterioară a bazei creierului. De trei ori a trebuit să-l operez, pentru a-i extirpa tumoarea. Nu i-a fost deloc ușor, dar a depășit cu bine situația.

* * *

Nașterea primului nostru copil, Murray Nedlands Carson, la 12 septembrie 1983, a marcat o nouă piatră de hotar în viața noastră (Nedlands era numele cartierului în care locuiam).

Anul se apropia încet, încet de sfârșit, iar Candy începu să facă bagajele. Ce urma acum? Unde aveam să lucrez?

Imediat după întoarcerea mea în SUA, șeful secției de chirurgie a spitalului Provident din Baltimore a venit la mine și mi-a spus:

– Ben, bănuiesc că n-ai de gând să rămâi la Hopkins. Ai face foarte bine dacă te-ai muta la noi.

Spitalul Provident oferea asistență medicală în special negrilor.

– La Hopkins nu-ți vor da nici un pacient. Sunt obsedați de rasism. Îți vei irosi talentul în instituția asta și nu vei ajunge nicăieri.

Am dat din cap gânditor. „Poate că are dreptate”, mi-am spus. L-am lăsat să spună tot ce avea de spus. Hotărârea îmi aparținea, oricum.

– Vă mulțumesc pentru osteneală, i-am spus apoi. Nu zic că nu aveți dreptate, dar eu unul n-am observat încă prejudecăți la nimeni. Aș vrea să mă conving personal.

– Foarte bine. Îți mai spun doar că vei avea mult de suferit.

– Poate că aveți dreptate, am repetat, simțindu-mă oarecum flatat că se ruga atâta de mine.

De fapt, țineam să ajung cu orice preț la Hopkins. Văzând că nu are succes, interlocutorul meu schimbă tactica:

– Uite, Ben, noi avem mare nevoie de cineva cu talentul tău. Gândește-te la tot binele pe care l-ai putea face alor tăi.

– Apreciez foarte mult oferta și interesul dvs.

Și nu mințeam. Aș fi vrut foarte mult să-i spun că nu voiam să-i ajut numai pe negri, ci pe oameni în general.

– Dați-mi timp de un an de zile, am continuat eu. Dacă nu voi reuși, după cum spuneți, mă voi gândi mai serios la oferta dvs.

Din fericire, n-a fost nevoie s-o fac niciodată.

N-aș fi putut spune ce mă așteptam să găsesc la Johns Hopkins, dar ceea ce am găsit a fost exact contrariul a ceea ce mi se

prevestise. După câteva săptămâni, nu-mi mai vedeam capul de treburi. Nu-mi ajungea timpul pentru câți pacienți aveam.

După întoarcerea din Australia, în anul 1984, am observat că toți mă considerau un medic competent. Motivul principal, pentru care Îi mulțumesc lui Dumnezeu, este că m-a binecuvântat cu multă experiență în anul acela petrecut în Australia.

Câteva luni mai târziu, șeful secției de neurochirurgie infantilă a fost numit șef la chirurgia Universității Brown. Eu mă ocupam deja de majoritatea cazurilor de pediatrie. Dr. Long a propus comisiei de medici să mă numească șef al secției de neurochirurgie infantilă. Argumentul său era că, deși aveam numai 33 de ani, aveam o experiență remarcabilă și o îndemânare inegalabilă.

– Sunt convins că va face față, le-a spus, după cum avea să-mi povestească mai târziu.

Culmea e că nici un membru al comisiei acelei „instituții rasiste" nu s-a împotrivit. Când dr. Long mi-a făcut cunoscută numirea, am fost peste măsură de fericit. Am simțit o recunoștință profundă față de Dumnezeu și m-am umilit în fața Lui.

În zilele care au urmat n-am făcut altceva decât să repet: „Să fie oare adevărat?" Eram ca un copil care își vedea un vis împlinit. Iată-mă deci șef al secției de neurochirurgie infantilă din Johns Hopkins! Și n-am decât 33 de ani. Cine s-ar fi gândit?

Multora nu le venea să creadă. Unii părinți făceau eforturi imense să-și aducă copiii la secția noastră. Nu o dată mi s-a întâmplat ca, intrând într-un salon, părinții să mă întrebe:

– Nu mai vine odată doctorul Carson?

– Eu sunt doctorul Carson, le răspundeam zâmbind.

Mă amuza să-i văd cum încercau să-și stăpânească surpriza. Nu știu dacă aceasta se datora faptului că eram negru sau faptului că eram atât de tânăr. Era probabil o combinație a celor două.

Imediat ce depășeam faza formalităților, mă așezam lângă ei și începeam să discutăm despre problema copilului. La încheierea discuției toți erau convinși că îmi cunoșteam meseria.

Odată am fost întrebat de bunica unei fetițe pe care trebuia să o operez:

– Doctore Carson, ați mai operat așa ceva până acum?

– Încă nu, i-am răspuns eu cu o față serioasă, dar de citit pot citi destul de bine și iau cărțile de medicină în sala de operație.

A început să râdă, dându-și seama de naivitatea întrebării.

– Dacă mă gândesc bine, cred că am făcut în jur de... o mie de astfel de operații. Cam trei sute pe săptămână, am continuat zâmbind, pentru că nu voiam să o fac să se simtă prost.

Nu mă simțeam deloc jignit. Știam că își iubea nepoata și că voia să o știe în siguranță. În formă brută, gândurile ei ar suna cam așa: „Arăți de parcă nici n-ai fi început medicina”.

Cu timpul, m-am obișnuit cu acest tip de conversație și am ajuns să prevăd reacțiile. Mi se pare totuși curios că de multe ori negrii, și în special cei mai în vârstă, mă priveau cu mai multă suspiciune decât albii. Cei mai mulți pur și simplu nu puteau crede că eram șeful secției de neurochirurgie, iar cei care credeau, erau ferm convinși că nu obținusem postul pe merit. Mă priveau suspicioși, întrebându-se dacă nu cumva numirea mea se voia a fi o expresie a integrării negrilor. „În acest caz”, își spuneau, „individul nu prea are habar de medicină”. Erau suficiente însă câteva minute de discuție pentru ca zâmbetul să le reapară pe fețe, ca dovadă că le câștigasem încrederea.

De multe ori, era mai ușor să lucrez cu pacienți albi, chiar cu cei mai vădiți bigoți. Îi vedeam reflectând îndelung, pentru ca în final să concluzioneze: „Individul trebuie să fie ceva deosebit ca să stea unde stă”.

Astăzi nu mai sunt pus în astfel de situații, pentru că majoritatea pacienților știu exact cum arăt, înainte de a veni la clinică. Și, pentru că am ajuns atât de cunoscut, mulți vin și spun:

– Nu vreau să fiu operat decât de doctorul Carson.

Prin urmare, operațiile îmi sunt programate cu luni de zile înainte. Desigur că sunt nevoit să refuz unele cazuri. Mi-ar fi imposibil să fac toate operațiile care mi se cer, de aceea mă văd nevoit să mai

spun și „nu” din când în când. În altă ordine de idei, consider că e foarte nimerit să predau cazuri și altor chirurgi, care se arată interesați. Nici eu n-aș fi câștigat îndemânarea de acum dacă nu s-ar fi găsit alții care să-mi cedeze din cazurile lor.

După un an de la promovare, m-am văzut confruntat cu una dintre cele mai dificile operații din viața mea. Numele fetiței era Maranda. Nici nu-mi închipuiam pe atunci cât de mult avea să-mi influențeze această fetiță cariera și cât de puternic avea să fie impactul operației asupra atitudinii medicilor față de o tehnică medicală mult controversată.

CAPITOLUL 14

Maranda

– Sunteți singurul spital care ne-a mai dat puțină speranță, spuse Terry Francisco, străduindu-se să-și stăpânească tremurul din voce. Toate spitalele la care am fost până acum ne-au spus că nu se mai poate face nimic pentru fetița noastră. Ajutați-ne! Vă rugăm din suflet!

Ultimii trei ani fuseseră îngrozitori pentru acest cuplu. Pe măsură ce treceau lunile, îngrijorarea se transforma în disperare. Văzându-și copilul la un pas de moarte, doamna Francisco îl sună disperată pe dr. John Freeman la Johns Hopkins.

Am întâlnit-o pentru prima dată pe Maranda în anul 1985. Nici nu-mi închipuiam pe atunci cât de mult avea să-mi influențeze această fetiță, cu păr șaten, cariera mea de medic. Aceasta a însemnat pentru mine prima operație de hemisferectomie[1].

---

[1] Procedeul chirurgical cunoscut sub numele de „hemisferectomie" a fost introdus de dr. Walter Dandy, unul dintre primii neurochirurgi ai Spitalului Johns Hopkins, în urmă cu 50 de ani. În neurochirurgie sunt trei nume celebre: Harvey Cushing, Walter Dandy și A. Earl Walker. Unul după altul s-au perindat pe scena spitalului Hopkins începând din anul 1800.

Dandy a fost primul care a încercat o hemisferectomie, dar pacientul i-a murit pe masa de operație. Prin anii '30-'40, încercările s-au înmulțit, dar efectele secundare și mortalitatea ridicată a operației au scos-o din categoria metodelor acceptate. A fost reluată prin anii '60 pentru a trata atacurile care însoțeau așa-numita „hemiplegie infantilă". După introducerea electroencefalogramei (EEG), chirurgii mai experimentați au apelat din nou la hemisferectomie.

Dereglarea activității electrice a creierului putea fi localizată acum la nivelul unei regiuni bine delimitate a creierului. În ciuda eșecurilor de până atunci,

La numai 18 luni, Maranda avusese primul atac generalizat, o convulsie caracteristică epilepsiei. După ce două săptămâni mai târziu s-a declanșat al doilea atac, medicul de familie i-a prescris un tratament antispastic. La patru ani, atacurile apăreau tot mai des, afectând doar partea dreaptă a corpului. Aceste atacuri își aveau originea în emisfera stângă a creierului și afectau jumătatea dreaptă a corpului. Maranda nu era în stare să vorbească mai devreme de două ore după atac. Când am cunoscut-o, avea în jur de o sută de atacuri pe zi, la intervale de trei minute. Nu se putea folosi de jumătatea dreaptă a corpului. Atacurile începeau cu un tremur ușor în colțul drept al gurii, după care toată partea dreaptă a feței se schimonosea; urma un tremur al mâinii drepte și al piciorului și culmina într-o convulsie puternică a întregii jumătăți drepte a corpului.

– Nici nu poate mânca, ne spunea mama.

Din cauza atacurilor, risca să se înece. Fuseseră nevoiți să o alimenteze printr-o sondă nazală.

Maranda nu mai putea nici să vorbească, nici să meargă, nici să mănânce, ca să nu mai vorbim de învățat. Lua tot timpul medicamente. Pentru ca să-l citez pe Don Colburn de la Washington Post,

---

chirurgii sperau într-o reușită. Au urmat cel puțin trei sute de operații, dar mortalitatea și morbiditatea s-au dovedit din nou foarte ridicate. În multe cazuri, pacienții pierdeau tot sângele și mureau pe masa de operație. Alții rămâneau cu hidrocefalie sau cu o mulțime de alte efecte secundare și fie mureau ulterior, fie își pierdeau controlul asupra funcțiilor organismului.

Prin anii ’40, un medic din Montreal, pe nume Theodore Rasmussen, a descoperit lucruri interesante despre boala de care suferea Maranda. El a ajuns la concluzia că boala afecta o jumătate a creierului, iar efectele se repercutau asupra celeilalte jumătăți a corpului (jumătatea stângă a corpului este controlată în cea mai mare proporție de jumătatea dreaptă a creierului și invers).

Nu se știe nici în ziua de astăzi care sunt motivele pentru care inflamația se limitează la o singură jumătate și nu se extinde în tot creierul. Rasmussen, care crezuse mult timp în eficacitatea hemisferectomiei, a continuat să o practice când toți ceilalți au renunțat la ea.

Ca posibile cauze ale bolii, specialiștii sugerează traume cerebrale, anomalii congenitale, tumori sau un eventual virus.

„Maranda trăia în scurtele intervale dintre două atacuri”. Numai somnul îi aducea puțină liniște.

Când situația s-a agravat, părinții au început să ia toți specialiștii la rând; de fiecare dată, diagnosticul era altul. Mulți au etichetat-o pe Maranda drept retardată mintal din cauza epilepsiei. Părinții intrau în fiecare clinică plini de speranță și plecau dezamăgiți. Încercaseră tot felul de medicamente și regimuri; la sfatul unui medic, i-au dat chiar și câte două cești de cafea tare pe zi.

– Până acum am încercat treizeci și cinci de feluri de medicamente, ne spunea Terry. De multe ori, nici nu mă mai recunoștea sub influența lor puternică.

Luis și Terry Francisco nu au renunțat, în ciuda tuturor impedimentelor. Întrebau în stânga și-n dreapta și citeau tot ce le cădea în mână. Era vorba de singurul lor copil. Luis era manager într-un magazin universal, dar venitul său mediu nu era un motiv să renunțe la luptă.

– Dacă există în lumea asta un loc unde Maranda poate fi vindecată, îl vom găsi, spunea el.

În iarna anului 1984, au aflat în sfârșit numele bolii. După ce se consultase în prealabil cu un medic pediatru, doctorul Thomas Reilley de la Centrul de Epilepsie Infantilă al Spitalului de Pediatrie din Denver a stabilit diagnosticul de *encefalită de tip Rasmussen* – o boală foarte rară care începea cu o inflamație a meningelui și avea o evoluție lentă, dar susținută. Reilley știa că, dacă diagnosticul era corect, nu mai era nici un minut de pierdut. Prognosticul era clar: hemiplegie, retardare mintală și, în final, moartea. Chirurgia era singura șansă pentru Maranda. Medicii de la spitalul din Denver i-au provocat o comă cu ajutorul barbituricelor, în speranța că oprind activitatea creierului vor înceta și atacurile. Imediat ce a ieșit din comă, a apărut și primul atac. Cel puțin acum se știa că atacurile nu se datorau unei dereglări a biocurenților, ci unei degenerări progresive – o dovadă în plus că diagnosticul fusese corect.

Reilley îi aranjă Marandei o examinare la Spitalul Universitar din Los Angeles, care era cel mai apropiat și avea o experiență

în diagnosticarea epilepsiei de tip Rasmussen. O biopsie craniană a certificat diagnosticul. Familia Francisco a primit cea mai grea lovitură.

– Cazul e inoperabil, i-au înștiințat medicii. Nu se poate face nimic.

Probabil că acesta ar fi fost sfârșitul poveștii, dacă părinții Marandei ar fi renunțat. Terry se agăța însă de fiecare crâmpei de speranță. Dacă auzea de vreun specialist, nu ezita să ia imediat legătura cu el. Dacă acesta nu o putea ajuta, nu uita să-l întrebe:

– Nu ne puteți îndruma la altcineva?

În final, ajunsese la dr. John Freeman, pediatrul-șef de la secția de neurochirurgie din Johns Hopkins, care era vestit pentru tratamentul atacurilor. Terry îi descrise la telefon toate simptomele și, ca răspuns, i-a fost dat să audă cele mai încurajatoare cuvinte din ultimele luni:

– Se pare că Maranda e o candidată la hemisferectomie.

– Adevărat? Credeți că ne puteți ajuta? întrebă Terry, ferindu-se să folosească cuvântul „vindecare” de teamă să nu sufere o nouă dezamăgire.

– Cred cel puțin că există o șansă, spuse el. Trimiteți-mi rezultatele examinărilor, filmele de la tomografia computerizată și tot ce mai aveți.

John Freeman lucrase în Spitalul Universitar din Standfort înainte ca hemisferectomia să „cadă în dizgrație”. Deși nu operase personal, asistase la două astfel de operații și era ferm convins de utilitatea metodei.

Mama Marandei copie toate rezultatele și le puse la poștă în aceeași zi. Dar se temea să-și facă speranțe prea mari.

John Freeman a studiat atent materialul, după care a venit la mine și, întinzându-mi filmele, mi-a spus:

– Ben, uită-te și tu peste ele.

Mă lăsă să le parcurg, apoi continuă:

– M-am gândit la un procedeu numit „hemisferectomie”. Nu cred că ai auzit...

– De auzit am auzit, cum să nu, dar personal n-am avut nici un caz.

Dădusem nu de mult peste un articol într-o revistă, dar tonul nu era deloc optimist.

– Cred că o hemisferectomie ar putea salva copilul, spuse Freeman.

– Chiar atâta încredere aveți în această metodă?

– Da.

Privirile ni se încrucișară.

– Crezi că ai putea-o face? mă întrebă.

Văzând că șovăiam, a început să-mi prezinte motivele logice care îi dădeau siguranța că această metodă chirurgicală putea reuși fără efecte secundare.

– Sună rezonabil, i-am spus, însuflețit la gândul unei noi aventuri.

Nu aveam desigur de gând să mă avânt pe un teren necunoscut și nici John nu aștepta așa ceva de la mine.

– Dă-mi puțin timp să studiez problema și-ți voi da un răspuns concret.

Eram nerăbdător s-o întâlnesc pe Maranda și m-am bucurat când părinții au adus-o la Hopkins pentru examinări. Văzând-o cât era de drăguță, am simțit o greutate pe inimă la gândul suferințelor prin care trebuia să treacă. Avea patru ani și locuia în Denver. Obișnuia să spună:

– Eu vin din Denverado.

După examinări amănunțite, discuții interminabile cu John Freeman și alții, eram în cele din urmă hotărât să le dau acordul meu. Tatăl Marandei fusese nevoit să se întoarcă în Denver pentru a nu-și pierde serviciul, așa că am luat-o deoparte pe Terry și i-am spus:

– M-am gândit să fac o hemisferectomie, dar aș vrea să știți că n-am mai făcut așa ceva până acum. Aș vrea să înțelegeți...

– Orice, doctore Carson. Faceți orice credeți de cuviință, că până acum nimeni nu ne-a putut ajuta.

– E o operație foarte periculoasă. Maranda poate muri sub ochii noștri.

Țineam să o fac conștientă de aspectul negativ.

– Poate rămâne cu handicapuri, am continuat. Creierul îi poate fi serios afectat.

Mă străduiam să-mi păstrez tonul vocii calm, să n-o sperii prea tare. Privirile ni se întâlniră.

– Ce se va întâmpla cu Maranda dacă nu acceptăm?

– Boala se va înrăutăți. Mă tem că în cele din urmă va muri.

– Înseamnă că nu prea avem de ales. Dacă există o speranță, fie ea cât de mică...

Expresia feței trăda lupta prin care trecea pentru a lua o hotărâre.

– Operați-o!

O dată hotărârea luată, Terry și Luis au început să-i explice Marandei ce însemna operația. Terry a luat o păpușă și i-a arătat cum aveam să o tai trăgând linii pe capul păpușii.

– Cred că te vei alege cu o frizură cam scurtă, îi spuse ea.

Marandei îi surâdea ideea.

Asigurată că fiica ei înțelegea ce presupune o astfel de operație, atât cât putea la cei patru ani ai săi, Terry continuă:

– Și ce ți-ai dori cel mai mult după operație?

Ochii căprui ai Marandei priviră neclintit pentru o clipă fața mamei:

– Să nu mai vină atacurile.

Cu lacrimi în ochi, Terry își strânse fetița la piept. Parcă nu mai voia să-i dea drumul.

– Asta vrem și noi, draga mea.

În noaptea dinaintea operației am trecut prin camera de joacă a secției de pediatrie. Luis și Terry Francisco ședeau pe marginea gropii cu jucării, un loc preferat al copiilor. O girafă pe rotile stătea în mijlocul camerei. Peste tot erau numai mașinuțe și camioane împrăștiate. De-a lungul unui perete, cineva aliniase animale de pluș. Terry mă întâmpină bucuroasă. Eram uimit de calmul ei și de licărirea din privire. Naturalețea ei îmi spunea că era împăcată și pregătită pentru orice. Maranda se juca în apropiere.

Cu toate că îi avertizasem cu privire la eventualele complicații când își dăduseră consimțământul, voiam să mă asigur încă o dată că fusesem bine înțeles. M-am așezat lângă ei și am început să le explic pas cu pas fiecare fază a operației.

– Sunt sigur că ați fost deja puși în temă cu toate, am început. Operația va dura în jur de cinci ore. Dacă se pornește o hemoragie, Maranda riscă să moară sub ochii noștri. În plus, există o mulțime de pericole: să rămână paralizată, să nu mai poată vorbi, să sufere dereglări ale sistemului nervos etc. Pe de altă parte, dacă totul decurge bine, poate scăpa de atacuri.

– Înțelegem și vă mulțumim pentru explicație, spuse Terry.

– De un lucru sunt însă sigur, am adăugat. Aș vrea să înțelegeți că, dacă nu intervin în vreun fel, starea ei se va agrava într-atât, încât va trebui să o internați. În cele din urmă va muri.

Dădu din cap, prea mișcată ca să poată vorbi. Mi-am dat seama că înțelesese ce voiam să-i spun.

– Riscul unei nereușite e foarte mare, am continuat. Leziunea se găsește pe emisfera stângă (cu excepția stângacilor, emisfera stângă răspunde de vorbire și de mișcările jumătății drepte a corpului). Aș vrea să vă atrag atenția, le-am spus, făcând o pauză mai lungă pentru a mă asigura că eram ascultat, că riscul cel mai mare este ca Maranda să nu mai poată vorbi sau să rămână paralizată pe jumătatea dreaptă a corpului, aceasta în caz că va supraviețui operației. Vreau să fiți conștienți de riscul pe care vi-l asumați.

– Doctore Carson, suntem pe deplin conștienți, a spus Luis. Fie ce-o fi. E singura noastră șansă.

În timp ce mă ridicam să plec, am mai adăugat:

– Și încă ceva: aș vrea să vă cer un lucru, un lucru pe care-l cer tuturor pacienților mei.

– Cu plăcere, spuse Terry.

– Cereți-ne orice, adăugă și Luis.

– Rugați-vă! Ajută foarte mult.

– Ah, da, cum să nu, zâmbi Terry.

E un lucru pe care-l cer tuturor părinților, în primul rând pentru că sunt convins de necesitatea lui. Până acum, n-am fost refuzat niciodată. Dacă îmi lipsește timpul să port discuții religioase cu pacienții, îmi place să le reamintesc cel puțin de prezența iubitoare a lui Dumnezeu. Cred că acest puțin pe care îl fac este suficient.

Trebuie să mărturisesc că, în drum spre casă, eram speriat gândindu-mă la operație și la posibilitatea unui eșec. Doctorul Long îmi spuse că avusese un astfel de caz, așa că am parcurs împreună încă o dată toată procedura. Abia mai târziu mi-am dat seama că uitasem să-l întreb dacă operația îi reușise sau nu (!).

Puteau apărea o groază de complicații, dar, cu ani în urmă, ajunsesem la convingerea că Dumnezeu nu m-ar fi pus într-o situație din care să nu pot ieși, așa că nu aveam de gând să-mi pierd acum timpul agitându-mă fără rost. Eram de părere că nu aveam nimic de pierdut dacă interveneam într-un caz în care oricum moartea amenința la orizont. Dacă nu interveneam cu o hemisferectomie, moartea ar fi fost rezultatul final. Așa, îi dădeam fetiței măcar o șansă.

În cele din urmă, am spus: „Doamne, dacă Maranda moare, moare, dar știm că am făcut tot ce am putut”. Gândul acesta m-a liniștit și am putut adormi.

CAPITOLUL 15

Agonie și extaz

Era o muncă de pionierat. Un singur lucru ne mai lipsea: succesul. Cazurile de recuperare completă erau atât de rare, încât hemisferectomia nu se înscria pe lista metodelor chirurgicale acceptate.

Eram hotărât să fac tot ce îmi stătea în putință pentru a reuși. Două lucruri îmi erau clare în minte: dacă nu operam, Maranda murea. În ce mă privea, mă pregătisem până în cel mai mic amănunt, iar restul îl încredințasem în mâna lui Dumnezeu. Apelasem la dr. Neville Knuckey, pe care îl cunoscusem în Australia, rugându-l să mă asiste la operație. Era un medic foarte capabil și tocmai venise la Hopkins într-un schimb de experiență.

Am întâmpinat greutăți chiar de la începutul operației, așa că cele cinci ore ajunseră zece. Aveam mereu nevoie de sânge pentru transfuzie. Creierul Marandei era foarte inflamat; sângera de îndată ce-l atingeam. Operația n-a constituit un record doar din punct de vedere al timpului, ci și al gradului de dificultate.

Începutul n-a fost greu deloc: o tăietură minusculă în pielea capului. Chirurgul asistent aspira sângele în timp ce eu cauterizam vasele de sânge. Pentru a ține tăietura deschisă, am fixat-o cu clame de oțel.

În mica sală de operație era liniște și răcoare... Am tăiat mai departe. Tubul aspira din nou sângele, vasele erau cauterizate. Am făcut șase găuri în craniu, fiecare de mărimea unui nasture. Găurile formau un semicerc care pornea din fața urechii stângi, se arcuia pe tâmplă și se termina în spatele urechii. Umpluserăm fiecare gaură cu ceară purificată pentru a amortiza vibrațiile produse de

fierăstrăul pneumatic. Cu acest fierăstrău am unit găurile și am ridicat jumătatea dreaptă a craniului, descoperind suprafața creierului.

Creierul era inflamat și neobișnuit de greu, fapt care sporea dificultatea operației. Anestezistul injectă o substanță antiinflamatoare, iar Neville introduse un cateter subțire în interiorul creierului pentru a drena excesul de secreții.

De opt ore tăiam cu o atenție încordată. Instrumentele minuscule se mișcau cu o precizie microscopică între țesut și vase, speriate să nu atingă cumva părțile fragile ale creierului. Arterele mari de la baza creierului sângerau năvalnic, în timp ce eu mă chinuiam să găsesc linia care despărțea țesutul de vase. Nu era deloc ușor să detașezi creierul de arterele prin care pulsa viața în trupușorul acela firav.

Maranda a pierdut mai bine de cinci litri de sânge în timpul operației, ceea ce înseamnă că a primit prin transfuzii un volum de sânge dublu față de cel normal.

În tot acest timp, asistentele îi țineau la curent pe părinți cu mersul operației. Îi vedeam parcă așteptând și întrebându-se îngrijorați de ce dura atât. Gândurile mi s-au îndreptat către Dumnezeu și I-am mulțumit pentru înțelepciune și pentru favoarea pe care mi-o făcea călăuzindu-mi mâinile.

Într-un târziu, am terminat. Craniul a fost pus la loc și fixat cu suturi solide. În sfârșit, puteam să ne relaxăm. După ce asistenta mi-a luat și ultimul instrument din mână, mi-am permis luxul de a-mi mișca umerii și a-mi roti capul. Știam cu toții că îndepărtarea emisferei reușise. Atinsesem imposibilul. „Dar ce va urma?”, m-am întrebat. Nu știam dacă pusesem capăt atacurilor. Nu știam dacă Maranda va mai putea merge și vorbi. Nu ne rămânea decât să așteptăm. M-am retras un pas înapoi împreună cu Neville, în timp ce asistentele îndepărtau câmpul operator steril și anestezistul scotea cablurile din monitorul pe care erau afișate funcțiile vitale ale Marandei. A fost îndepărtată și masca de oxigen și Maranda a început să respire singură.

O priveam atent, încercând să surprind o mișcare. Nu se întâmpla însă nimic. Se mișcase puțin în sala de operație, dar nu a răspuns când asistenta i-a strigat numele. Ochii i-au rămas închiși. „E prea devreme”, mă gândeam, aruncându-i o privire lui Neville. „Se trezește ea.” N-aveam însă nici o asigurare.

Soții Francisco petrecuseră mai mult de zece ore în sala de așteptare destinată aparținătorilor. Au refuzat invitațiile asistentelor de a ieși la aer și nu s-au mișcat din loc, rugându-se și sperând. Camera, decorată în culori calde, degaja o atmosferă intimă, dar cât de intimă poate fi o sală de așteptare a unui spital? Asistentele mi-au povestit mai târziu că, pe măsură ce orele dimineții treceau și se făcea amiază, cei doi deveneau tot mai tăcuți. Doar îngrijorarea de pe fețele lor mai vorbea.

Am însoțit targa pe care Maranda era scoasă din sala de operație. Părea atât de mică și neajutorată sub cearșaful verde! Asistentul o transporta la secția de terapie intensivă pentru copii. Sticla de perfuzie atârna deasupra patului. Pleoapele îi erau congestionate în urma anesteziei îndelungate, diferențele de tensiune i-au dereglat sistemul limfatic producând inflamații. Fața îi arăta grotesc.

Părinții, atenți la orice zgomot, au auzit imediat pe coridor scârțâitul căruciorului pe care era targa și într-o clipă au fost lângă noi.

– Așteptați! spuse Terry cu un glas stins.

Era palidă și ochii aveau contururi roșii. Se aplecă deasupra tărgii și își sărută fetița. Pleoapele Marandei tremurară ușor.

– Mami și tati, vă iubesc!

Terry izbucni în lacrimi de bucurie, iar Luis își acoperi fața cu mâinile.

– A vorbit! țipă o asistentă. A vorbit!

Stăteam și eu uluit și fericit, martor la acest eveniment istoric care depășea toate așteptările. I-am mulțumit în tăcere lui Dumnezeu.

Când am realizat însemnătatea reacțiilor Marandei, am simțit că mi se taie respirația. Deschisese ochii, își recunoscuse părinții, vorbea, auzea, răspundea, gândea.

Scosesem o jumătate din creier, jumătatea în care se afla și centrul vorbirii, și iată că Maranda vorbea. Era puțin agitată pentru că targa nu era prea comodă; întinse piciorul drept, mișcă mâna dreaptă.

Vestea s-a răspândit cu repeziciune și toți, de la paznici și brancardieri până la medici, au alergat să vadă cu ochii lor minunea.

– Incredibil!

– Nu-i minunat?!

– Slavă Domnului! am auzit o voce.

* * *

Reușita operației era de o importanță copleșitoare pentru Maranda și părinții ei, dar nu mă gândisem că putea prezenta vreun interes pentru cineva din afară. O priveam în primul rând ca pe o urgență, și abia apoi ca pe o muncă de pionierat. Dacă eu nu reușeam, s-ar fi găsit altcineva să o facă. Pentru presă era însă un subiect de senzație. Reporterii au început să dea năvală. Don Colburn de la *Washington Post* mi-a luat un interviu pe baza căruia a scris un articol impresionant (și ca acuitate, și ca lungime), în care descria amănunțit operația și familia Marandei. Emisiunea *Evening Magazine* a transmis un documentar din două părți despre hemisferectomie.

Maranda a contractat o infecție, dar antibioticele i-au venit repede de hac. Starea ei se îmbunătățea văzând cu ochii. În sfârșit, își văzuse dorința împlinită: nu mai avea atacuri. Singurele impedimente erau o lipsă de coordonare a mișcărilor de finețe ale mâinii drepte și o ușoară șchiopătare, defect pe care îl avea și înainte de operație. Acum ia ore de dans.

Maranda a apărut la emisiunea lui Phil Donahue. Eu refuzasem invitația din mai multe motive. În primul rând, pentru mine contează foarte mult impresia pe care o fac asupra celorlalți. Nu eram deloc tentat de ideea să devin o personalitate a lumii mediatizate sau să

trec drept o celebritate. În al doilea rând, îmi dădeam seama de influența subtilă pe care o putea exercita toată această pompă asupra caracterului. Pericolul este că, dacă ți se tot repetă cât de așa și pe dincolo ești, începi să crezi, chiar dacă lupți din toate puterile să reziști ispitei. În al treilea rând, nu-mi luasem încă toate examenele orale pentru diploma de neurochirurg. La examenele orale, candidații se prezintă în fața unei comisii de neurochirurgi, care o zi întreagă îi întreabă tot ce se poate întreba. Intuiția îmi spunea că un candidat care face vâlvă la televizor nu putea fi prea bine văzut. Trăgând linie și adunând, am constatat că aveam mai mult de pierdut, decât de câștigat dacă apăream la emisiune. În al patrulea rând, nu voiam să stârnesc invidia nimănui. Nu țineam cu tot dinadinsul să aud replici de genul:

– A, cutărescu. Îl știm. Se crede cel mai grozav doctor din lume.

Au mai pățit-o și alții.

Am discutat problema cu John Freeman, pentru că și el era implicat. John e mai în vârstă decât mine și are deja titlul de profesor. E un om căruia îi port un respect profund.

– John, i-am spus, pe tine nu te afectează cu nimic comentariile altora, pentru că ai deja o reputație. De ce n-ai merge tu în locul meu?

Nu s-a arătat prea încântat, dar mi-a înțeles motivele.

– E-n regulă, Ben, mi-a spus.

A apărut la *Phil Donahue Show* și a explicat tehnica hemisferectomiei.

Acesta a fost primul și ultimul meu contact cu acest gen de reporteri. De fiecare dată când primesc astfel de invitații, mă gândesc de zece ori înainte de a răspunde. Prima întrebare pe care le-o pun este: „Care este scopul interviului?” Dacă scopul e să-mi facă mie reclamă sau să le ofere telespectatorilor un divertisment, le spun clar că nu mă interesează.

* * *

Maranda trăiește fără jumătatea stângă a creierului, și aceasta datorită unui fenomen pe care noi îl numim *plasticitate*. Cele două jumătăți ale creierului nu sunt atât de strict delimitate pe cât se credea. E drept că fiecare are funcții diferite – una este responsabilă de vorbire, iar cealaltă de simțul artistic – dar în creierul copiilor există multe interferențe. Plasticitatea presupune ca unele funcții îndeplinite de un anumit grup de celule din creier să fie preluate de un alt grup. Mecanismul rămâne încă un mister.

Teoria mea, susținută și de alți specialiști în domeniu, este că la naștere celulele nu au o funcție specifică. Îmi place să spun că „n-au crescut încă”. Dacă li se întâmplă ceva celor specializate, cele nespecializate au capacitatea de a le înlocui și de a le prelua funcția. Pe măsură ce organismul se maturizează, aceste „celule joker” se specializează rând pe rând, astfel încât există tot mai puține celule în stare să preia funcțiile altora.

La vârsta de 10-12 ani, procesul de specializare este aproape complet încheiat, iar celulele nu mai au posibilitatea să-și schimbe funcția. Din acest motiv, „celulele joker” sunt întâlnite numai la copii.

Vârsta nu este însă factorul decisiv. Eu iau în considerație și momentul izbucnirii bolii. Am operat și o fată de 21 de ani, pe nume Christina Hutchins. În cazul ei, atacurile începuseră la vârsta de șapte ani și progresaseră foarte lent. Presupunerea mea, adeverită ulterior, a fost că, din moment ce degradarea creierului ei începuse la vârsta de șapte ani, s-a produs o transferare a funcțiilor în porțiunile neafectate. Am operat-o pe Christina ignorând vârsta. Astăzi are o medie de 9,50 la învățătură.

Douăzeci și unu dintre cei douăzeci și doi de pacienți cu hemisferectomie au fost de sex feminin. Până acum n-am găsit nici o explicație. Teoretic, femeile nu sunt mai predispuse decât bărbații la tumori cerebrale. Cred că nu e decât pură întâmplare și probabil că timpul va echilibra raportul. Asistenta mea, Carol James, mă cicălește de multe ori spunându-mi:

– Asta pentru că femeilor nu le trebuie decât jumătate de creier ca să gândească la fel ca bărbații.

* * *

95% dintre copiii cărora le-am făcut hemisferectomie au scăpat de atacuri. La restul, atacurile apar doar ocazional. Aproape toți s-au dezvoltat intelectual după operație, pentru că nu mai erau bombardați în mod constant de atacuri și nu mai trebuiau să ia medicamente în cantități industriale. Îmi permit să spun că 100% dintre părinți se declară mulțumiți. Acest fapt contează foarte mult pentru noi.

Hemisferectomia devine tot mai populară. La sfârșitul anului 1988, chirurgii de la Clinica Universitară din Los Angeles operaseră deja șase cazuri. Din câte știu, eu dețin recordul în domeniu. (Doctorul Rasmussen e încă în viață, dar și-a întrerupt de mult activitatea.)

Unul dintre motivele pentru care rata de succes e atât de ridicată la Hopkins este că în secția noastră de neurologie și neurochirurgie infantilă domnește buna înțelegere. Spre deosebire de cei din Australia, noi nu cultivăm nici un „star" în mijlocul nostru. În anul petrecut în Australia am observat că unii specialiști nu se arătau deloc încântați de succesele altora, ceea ce făcea ca subalternii să nu se înghesuie să fie remarcați.

Și pentru secția noastră de terapie intensivă n-am decât cuvinte de laudă. Spiritul de colaborare a molipsit până și personalul administrativ. Lucrăm cu toții cot la cot pentru a alina suferințele altora și ne spunem unul altuia toate păsurile. Ben Carson nu e decât un membru al acestei echipe.

* * *

Un singur pacient mi-a murit dintre toți cei cărora le-am făcut hemisferectomie. De atunci, am mai făcut cel puțin treizeci de

operații. Cea mai tânără pacientă a avut trei luni. Operația ar fi fost o simplă rutină dacă nu intervenea o hemoragie, datorată lipsei de trombocite, care să afecteze jumătatea sănătoasă a creierului. O dată ce situația a fost pusă sub control, fata a început să-și revină și nu a mai avut atacuri.

Cazul lui Jennifer a fost o experiență dureroasă. Am operat-o pentru prima dată la vârsta de cinci luni. Sărmana mamă era disperată. Primele atacuri au apărut la câteva zile după naștere. Din rezultatele de la EEG, tomografia computerizată și RMN, am constatat că cea mai mare parte a activității anormale părea să-și aibă originea în partea posterioară a emisferei drepte. După un studiu atent, am hotărât să îndepărtez doar acea porțiune.

Operația promitea să aibă succes. Jennifer și-a revenit repede: reacționa la auzul vocilor noastre, a început să se miște și frecvența atacurilor a scăzut simțitor. Din păcate, doar pentru o vreme, pentru că atacurile au revenit după un timp.

În data de 12 iulie 1987 i-am scos și restul emisferei drepte. Operația a decurs fără incidente și nu a durat decât opt ore, dar, probabil, pentru că Jennifer avea doar unsprezece luni, m-a epuizat complet. Am părăsit sala de operație extenuat, lucru care mi se întâmplă foarte rar.

Am urcat în mașină și am plecat spre casă. Drumul durează în jur de treizeci și cinci de minute. Mai aveam trei kilometri până acasă, când pagerul începu să sune. Eram sigur că se întâmplase ceva cu Jennifer. „O, nu", am oftat, „nu copilul acesta!" Când am ajuns acasă, m-am repezit la telefon și am sunat la spital. Sora șefă mă înștiință:

– Imediat după ce ați plecat a făcut stop cardiac. Acum o reanimează.

I-am explicat repede lui Candy despre ce e vorba și am sărit în mașină, făcând drumul până la spital în numai douăzeci de minute.

Se străduiau încă s-o readucă la viață când am ajuns eu. M-am alăturat echipei. „Doamne, Te rog mult, n-o lăsa să moară!" repetam mereu.

După o jumătate de oră mi-am ridicat ochii spre sora șefă pe fața căreia am citit aceleași temeri: „Nu se mai întoarce”.

Mi-a trebuit o voință de fier să nu izbucnesc în lacrimi la gândul pierderii acestui copil. M-am grăbit înspre camera în care așteptau părinții. Mă priveau cu teamă. „Îmi pare rău!” au fost singurele cuvinte pe care am putut să le spun. Pentru prima dată în viața mea, am plâns în public. Îmi părea așa de rău de părinți și de pierderea pe care o sufereau! În aceste unsprezece luni de când se născuse fetița, au acoperit toată gama de sentimente, începând de la încredere și speranță și terminând cu îngrijorare, disperare și durere.

– A fost un copil curajos, mă auzeam spunându-le. Nu înțeleg de ce n-a reușit.

Echipa noastră lucrase ireproșabil.

Durerea întipărită pe fețele părinților era mai mult decât puteam îndura. Jennifer era singurul lor copil. Mama avea ea însăși probleme serioase cu sănătatea și făcuse un tratament la Centrul Curativ din Bethesda. Văzând-o cum se zbătea între propriile probleme și cele ale fetiței, mă întrebam: „Nu seamănă oare cu istoria lui Iov din Biblie?”

Părinții plângeau. Ne consolam reciproc. Dr. Patty Vining, unul dintre neurologii care mă asistaseră la operație, intră în cameră. Era la fel de dărâmată ca și mine. Încercam totuși să mângâiem familia îndurerată. Nu-mi amintesc să fi simțit până atunci atât de intens durerea unei pierderi. Parcă mi-ar fi murit toți cei dragi și aș fi rămas singur.

Deși erau copleșiți de durere, cei doi soți au dat dovadă de multă înțelegere. Le-am admirat curajul cu care au înfruntat moartea unicului lor copil. Au fost deplin conștienți de riscul pe care și-l asumaseră. Erau oameni foarte inteligenți și puneau o mulțime de întrebări. Ceruseră chiar să vadă rezultatul examinărilor. De câte ori îi întâlneam, îmi spuneau că îmi erau foarte recunoscători pentru faptul că făcusem tot posibilul să le salvez fetița.

N-am aflat nici în ziua de astăzi care a fost cauza morții lui Jennifer. La autopsie n-am descoperit nimic.

* * *

Deși am continuat să „funcționez”, în zilele care au urmat, simțeam că plutesc pe undeva între durere și disperare. Și astăzi ochii mi se umplu de lacrimi când îmi aduc aminte de Jennifer.

Cel mai greu lucru în meseria mea de chirurg este să le dau părinților o veste rea. De când sunt eu însumi tată, îmi vine și mai greu, pentru că acum știu ce înseamnă să-ți fie copilul bolnav. Știu ce aș simți dacă aș afla că unul dintre băieții mei ar avea o tumoare: aș simți că mă scufund într-un ocean fără margini, strigând, implorând să mi se arunce un colac de salvare. Dincolo de rațiune se află o teamă, o teamă imensă. Am surprins-o la mulți dintre părinții care veneau cu copiii la Hopkins.

În cazul lui Jennifer, nu cred că sunt complet împăcat cu mine însumi. Fiecare deces îmi lasă o cicatrice în suflet, așa cum fiecare deces în familie lasă urme adânci, care nu se șterg niciodată.

Numai gândul că mai erau mulți oameni care aveau nevoie de ajutorul meu a reușit să mă smulgă din această depresie.

Mă simt responsabil pentru fiecare rezultat al operațiilor. Atunci mi-am dat seama pentru prima dată de acest lucru și cred că fiecare medic pe care îl interesează cât de cât starea pacientului său simte această responsabilitate.

Îmi spuneam de multe ori: „Poate nu se întâmpla dacă nu operam sau poate că ar fi fost mai bine s-o opereze altcineva...” E foarte greu să reacționezi lucid în astfel de situații. Totuși, dacă privesc în urmă la activitatea noastră din Johns Hopkins, îmi dau seama câți morți ar fi existat dacă nu interveneam noi.

Unii reușesc să se împace mai ușor cu eșecurile decât alții. Poate că motivul principal pentru care îmi vine atât de greu să accept un eșec este că am luptat întotdeauna să fiu cel mai bun și să fac totul la modul absolut. De multe ori i-am spus lui Candy:

– Cred că Dumnezeu știe asta și nu lasă să mi se întâmple prea des.

Deși cazul lui Jennifer m-a marcat profund și n-aș fi vrut să mai trec niciodată printr-o astfel de experiență, nu m-am putut ține la distanță de pacienții mei. Lucrez cu oameni, operez oameni, ființe create de Dumnezeu, oameni care au nevoie de ajutor. Nu-mi închipui cum aș putea opera pe creierul unei fetițe, avându-i viața în mâini, fără să mă implic. Mă simt atașat mai ales de copiii care n-au avut posibilitatea să-și trăiască viața din plin.

CAPITOLUL 16

Micuța Beth

Când Beth Usher a căzut din leagăn, în anul 1985, nimeni nu i-a luat în serios cucuiul, dar, la scurt timp după aceea, cucuiul cu pricina i-a declanșat prima criză – cel puțin așa susțineau părinții. Până în acel moment, Beth, în vârstă de șase ani, fusese perfect sănătoasă.

Părinții n-au știut până atunci ce însemna un atac. Speriați, au alergat la medici, care i-au sfătuit să nu-și facă probleme pentru că Beth nu arăta ca un copil bolnav.

– Se mai întâmplă uneori să apară astfel de atacuri după lovituri la cap, dar nu trebuie să vă alarmați.

Dar atacurile n-au încetat. După o lună a apărut al doilea. Părinții au început să se agite. Medicul de familie a pus-o sub tratament și i-a liniștit: totul avea să fie în regulă. Peste trei zile a urmat însă o a treia criză. Medicamentele nu aveau nici un efect. În ciuda tratamentului, atacurile se întețeau.

Tatăl, Brian Usher, era locțiitorul antrenorului echipei de fotbal a Universității din Conneticut, iar mama, Kathy Usher, se ocupa cu strângerea de fonduri pentru departamentul de atletism în cadrul unui club. Au pornit amândoi în căutare de informații; se consultau cu diferiți specialiști în speranța că vor găsi un antidot pentru atacuri. În ciuda eforturilor lor, crizele apăreau tot mai des.

Kathy Usher continua să caute cu încăpățânare. Într-o bibliotecă, a dat peste un articol în care se descriau hemisferectomiile făcute la Hopkins. În aceeași zi a sunat la dr. Freeman:

– Aș vrea să aflu mai multe lucruri despre hemisferectomie, dacă se poate.

După câteva minute, dr. Freeman era la curent cu toată povestea fetiței. John a fixat data examinării pe 6 iulie. Am examinat-o împreună și am revăzut istoricul bolii. Beth se simțea încă destul de bine. Nu avea decât în jur de zece atacuri pe săptămână. Era o fetiță tare scumpă și plină de viață.

Conform obiceiului, le-am spus părinților la ce să se aștepte în cel mai rău caz, convins fiind că, dacă erau bine informați, puteau lua o hotărâre mai înțeleaptă. După ce a ascultat cu atenție, Kathy Usher a dat din cap, spunând:

– Cum să-i facem așa ceva lui Beth? Acum parcă-i merge mai bine.

Și John și eu am înțeles foarte bine refuzul lor și nu le-am forțat hotărârea – și așa foarte dificilă.

Te cutremurai numai la gândul că un copil fără griji și probleme trebuia să suporte o asemenea operație radicală. Beth se simțea perfect sănătoasă, și aceasta făcea ca situația ei să fie și mai neobișnuită. E mai ușor de luat o hotărâre când copilul e la un pas de moarte. În astfel de momente, părinții spun de obicei:

– Va muri. Dacă nu facem nimic, va muri cu siguranță. Să-i dăm cel puțin o șansă.

Cu Beth era însă altceva.

– Nu e chiar atât de rău. Mai bine renunțăm, hotărâră părinții.

Familia se întoarse în Conneticut cu un amestec de speranță, nehotărâre și teamă. Săptămâna trecea și atacurile lui Beth deveneau tot mai dese. Ajunsese să nu-și mai poată controla o jumătate a corpului.

În octombrie 1986, părinții au adus-o din nou la Hopkins pentru examinări. Era greu de imaginat cât de mult avansase boala în cele trei luni; nu mai înțelegeam ce spunea. Voiam să aflăm, printre altele, dacă centrul vorbirii fusese mutat pe emisfera sănătoasă.

I-am narcotizat jumătatea bolnavă, dar, din păcate, narcoza a cuprins creierul întreg, așa că n-am putut afla dacă după operație va putea vorbi sau nu.

După întrevederea din iulie, atât eu, cât și John eram ferm convinși că hemisferectomia era singura șansă pentru Beth.

Văzând că boala evolua, părinții au început să se gândească tot mai serios la operație. Ajunși în această fază, am considerat că era cazul să-i zorim. Unul dintre noi le-a spus chiar:

– Cu cât mai repede, cu atât mai bine pentru Beth.

Săracii părinți nu mai știau ce să facă. Îi înțelegeam; acum o aveau pe Beth cel puțin în viață, deși nu știau pentru cât timp. Dacă operația nu reușea, putea sfârși în comă, paralizie sau chiar moarte.

– Întoarceți-vă acasă și mai gândiți-vă, le-am sugerat. Trebuie să fiți convinși de ce faceți.

– Se apropie Sărbătoarea Recoltei, interveni John. Stați cu ea, luați-o de Crăciun acasă, dar, adăugă el rugător, nu lăsați lucrurile să continue tot așa.

Clasa lui Beth pregătise o scenetă pentru Crăciun. Rolul însemna foarte mult pentru Beth: făcuse repetiții după repetiții și acum se vedea în sfârșit pe scenă. În mijlocul piesei însă au cuprins-o convulsiile. Era prea mult. În aceeași zi părinții s-au hotărât să accepte operația.

În anul 1987, către sfârșitul lunii ianuarie, au adus-o din nou la Hopkins. Simțeam încă tensiunea din vocea lor. Hotărârea era însă luată. Am parcurs împreună cu ei toate etapele operației. Le-am explicat din nou toate riscurile și, privindu-le fețele, mi-am dat seama ce luptă teribilă se dădea în sufletul lor.

– Am fost nevoiți să ne hotărâm, ne-a spus Brian Usher. Știm că e singura speranță.

Prin urmare, am fixat data operației. Beth a fost transportată în cărucior și pregătită pentru operație. Părinții așteptau, sperând și rugându-se.

Operația în sine a decurs fără complicații, dar după operație Beth a rămas într-o stare de letargie și n-a mai putut fi trezită. Nu știam ce să mai cred. I-am făcut în aceeași noapte o tomografie computerizată. Filmul arăta că trunchiul cerebral era inflamat, lucru deloc neobișnuit în cazul unor astfel de operații. I-am asigurat pe părinți că totul era în regulă.

– Se va trezi peste câteva zile, când inflamația va ceda.

Pe fețele lor citeam însă neîncrederea. Nu-i puteam condamna că luau cuvintele mele drept vorbe goale, de rutină. Dacă m-ar fi cunoscut mai bine, ar fi știut că nu-mi place să ascund adevărul. Credeam sincer că Beth avea să-și revină.

Kathy și Brian au început să arunce unul asupra altuia vina de a fi acceptat operația. Ajunseseră la faza presupunerilor de genul: „Dacă nu era...” și-și făceau reproșuri până și din cauza accidentului: „Dacă eram lângă ea...”, „Dacă nu-i dădeam voie la leagăn”, „Dacă nu eram de acord cu operația... cel puțin o mai aveam lângă noi încă un an sau doi. Așa, n-o s-o mai vedem niciodată...”

Au stat ore în șir lângă pătuțul ei la terapie intensivă, neluându-și ochii de la fața ei, urmărind mișcările pieptului și țăcănitul regulat al instalației de oxigen.

– Beth, draga noastră Beth...

Într-un târziu, au plecat, aruncând o ultimă privire tristă spre fetiță.

Mă simțeam nenorocit. Nu-mi reproșaseră nimic, nici nu acuzaseră pe nimeni, dar, după ani și ani de experiență, am ajuns să intuiesc emoțiile nerostite. Mă durea teribil pentru Beth și nu puteam face nimic decât să aștept. John îmi împărtășea optimismul. Încercam amândoi să-i încurajăm pe părinți spunându-le: „Își revine! Am mai avut cazuri în care trunchiul cerebral s-a inflamat din cauza traumei. Uneori zac săptămâni întregi și chiar luni în comă, dar își revin.”

Ar fi vrut să mă poată crede. Îi vedeam cum se agățau de fiecare cuvânt cu care îi încurajam, dar ceva îmi spunea că nu mă credeau.

Deși eram noi înșine convinși de asigurările pe care le dădeam părinților, nici John, nici eu nu puteam ști dacă Beth avea să se trezească sau dacă avea să ne scape printre degete. Nu mai fuseserăm puși într-o astfel de situație până atunci. Nu aveam altă explicație decât că trunchiul cerebral era traumatizat. Situația nu era atât de gravă, încât să nu-și mai poată reveni, dar zilele se scurgeau și Beth rămânea nemișcată.

Au trecut două săptămâni. O examinam în fiecare zi. Îmi venea tot mai greu să dau ochii cu părinții. Mă priveau disperați, neîndrăznind să-și mai facă iluzii. De fiecare dată, trebuia să le spun: „Nici o schimbare, deocamdată”. Credeam în acel „deocamdată”, în ciuda tuturor aparențelor.

Întreg personalul era de partea noastră. Asistentele ne încurajau când pe noi, când pe părinți. Când am început să dau semne de îngrijorare, mai mulți medici și asistente s-au grăbit să mă încurajeze spunându-mi că totul avea să se termine cu bine. Contează foarte mult să te simți încurajat. Ceilalți au intuit din tăcerea mea ce mă preocupa. A fost o perioadă grea pentru toți, inclusiv pentru Beth.

Încetul cu încetul a început să-și revină, dar coma persista. Am transferat-o într-o secție normală.

Soții Usher își petreceau fiecare minut liber lângă Beth. Îi vorbeau tot timpul și îi puneau casete video cu programul ei favorit, „Vecinii domnului Rogers”. Fred Rogers a venit personal s-o vadă când a auzit despre cazul ei; i-a luat mânuța și i-a vorbit, dar... nici o mișcare.

Într-o noapte, tatăl stătea întins în salon pe un pat de campanie. Somnul nu i se lipea nicidecum de pleoape. Era ora două noaptea.

– Tati, mă mănâncă nasul.

– Ce?! strigă el.

Dintr-o săritură a fost lângă pat.

– Mă mănâncă nasul.

– Beth vorbește! Vorbește!

Brian Usher fugi pe coridor, uitând că n-avea pe el decât lenjeria. Dar cui îi mai păsa acum?

– O mănâncă nasul! îi strigă el asistentei.

Toți s-au năpustit după el în salon. Beth stătea liniștită, cu un surâs pe buze:

– Mă mănâncă. Tare.

Au fost primele cuvinte. Și-a revenit văzând cu ochii.

* * *

Fiecare hemisferectomie are povestea ei. Mă gândesc de exemplu la Denise Baca, o fetiță de 13 ani din New Mexico. Au adus-o la noi în „status epilepticus”, o stare convulsivă permanentă care dura de două luni și nu-i mai permitea nici să respire fără aparat. I se făcuse traheotomie, pentru că nu-și mai putea controla respirația. Jumătate de corp îi era paralizată și nu mai vorbea de câteva luni.

Cu câțiva ani înainte fusese un copil perfect sănătos. Părinții consultaseră toate clinicile din New Mexico și din împrejurimi. Toți specialiștii au ajuns la concluzia că focarul primar era situat în zona Broca și în centrul motor de pe scoarța cerebrală – cele două secțiuni vitale din emisfera dominantă.

„Nu putem face nimic pentru dvs.”, erau cuvintele pe care părinții le-au auzit în cele din urmă.

Poate că acestea ar fi fost ultimele cuvinte dacă un prieten de familie nu ar fi citit un articol despre Maranda Francisco. Acesta îi sună imediat pe părinți; mama sună la rândul ei la Johns Hopkins.

– Aduceți-o aici să vedem despre ce este vorba, a venit răspunsul.

Nu era deloc un lucru ușor să o transporte din New Mexico în Baltimore, pentru că Denise depindea de instalația de oxigen care necesita un sistem de transport special. A ajuns totuși cu bine la Hopkins.

După ce am examinat-o, părerile s-au împărțit; unii erau pentru hemisferectomie, alții o considerau o încercare nebunească. Aveau și motive: în primul rând, vârsta. În al doilea rând, faptul că atacurile veneau din regiuni care făceau operația foarte dificilă, dacă nu chiar imposibilă. În al treilea rând, organismul îi era slăbit din cauza atacurilor; avea și apă la plămâni. Un neurolog din opoziție ne „profetiză”:

– Vă moare pe masa de operație. Nu din cauza hemisferectomiei, ci a stării generale.

Cuvintele lui porneau dintr-o îngrijorare sinceră. Dr. Freeman, Viring și eu eram însă de cu totul altă părere. Noi trei eram singurii care ne ocupam de hemisferectomii, așa că îmi permit să spun că

aveam ceva experiență și eram mai bine puși în temă decât alții. Până la urmă, eram cei mai în măsură să-i apreciem șansele de reușită. Fără operație, ar fi murit negreșit; așa, era încă un candidat viabil la hemisferectomie și, la urma urmei, noi trei hotăram dacă era cazul să fie operată sau nu.

Am ținut mai multe conferințe în care ne-am susținut punctul de vedere, aducând dovada cazurilor anterioare. La aceste conferințe n-am invitat numai medici din cercul nostru, ci și pe alții, din afară, care manifestau interes pentru cazul Denisei, și le-am prezentat din nou toate argumentele.

Din cauza acestor controverse am fost nevoiți să amânăm operația. În mod normal, am fi trecut imediat la acțiune, dar opoziția de care ne-am izbit în acest caz ne-a făcut atenți și prevăzători; nu trebuia s-o ignorăm, dar ultimul cuvânt ne aparținea.

Criticul nostru a mers până acolo încât a scris o scrisoare șefului secției de neurochirurgie și le-a trimis copii șefului de la chirurgie, directorului spitalului și altor persoane cu greutate. În scrisoare afirma că Johns Hopkins n-ar fi trebuit să accepte sub nici o formă operația și își enumera cu meticulozitate motivele.

Poate că așa trebuia să se întâmple. În astfel de situații, e foarte greu să-ți stăpânești sentimentele. Eram convins că respectivul avea intenții bune prin faptul că nu voia ca spitalul nostru să fie implicat în cine știe ce fapte de eroism. Alții însă n-au reușit să treacă cu vederea antipatiile personale și au privit toată disputa ca pe un „atac la persoană".

În ciuda contraargumetelor cu care eram asaltați, am rămas toți trei la convingerea că singura șansă pentru Denise era operația. Nu ne fusese interzisă de colegii de la etajele superioare. Motivul pentru care am ezitat a fost că nu voiam să ne implicăm personal pentru că, dacă o făceam, controversa avea să afecteze moralul întregului personal al spitalului.

M-am rugat mai multe zile, cerându-I lui Dumnezeu să intervină. Mă rugam în mașină, în timpul vizitelor și seara, pe genunchi, lângă pat. Nu întrevedeam însă nici o rezolvare.

Și iată că totul s-a rezolvat de la sine. „Adversarul” nostru a plecat la o conferință peste ocean. Acum era momentul!

I-am explicat și domnului Baca, așa cum le explicasem și celorlalți:

– Dacă nu facem nimic, va muri sub ochii noștri. Dacă intervenim, avem cel puțin o șansă.

– Să-i dăm această șansă, spuse mama curajoasă.

Părinții erau tot timpul la spital. Îi înțelegeam foarte bine. Starea lui Denise se înrăutățea văzând cu ochii. Începuse numărătoarea inversă...

După operație, Denise a zăcut câteva zile în comă, dar, după ce s-a trezit, am constatat că atacurile dispăruseră. La externare începuse deja să vorbească. Câteva săptămâni mai târziu mergea la școală și făcea progrese uimitoare.

* * *

Nu am resentimente față de colegul care a stârnit controversa. El era efectiv convins că operația era nelalocul ei; în plus, avea tot dreptul să ridice obiecții. Credea că în acest fel apără interesele pacienților și ale instituției.

Cât despre mine, am rămas cu două lecții din povestea lui Denise: în primul rând, că Dumnezeu nu permite să fiu într-o situație din care să nu pot ieși, iar în al doilea rând, că atunci când ești conștient de posibilitățile și de limitele tale și îți cunoști meseria, nici o critică nu te poate afecta, indiferent de reputația, popularitatea, puterea și părerea criticilor.

Nu bănuiam atunci câte operații controversate îmi rezervau lunile următoare...

CAPITOLUL 17

Trei copii deosebiți

Medicul stinse lanterna și se ridică de pe patul lui Bo-Bo Valentine.

– Nu credeți că ar fi timpul să lăsăm copilul ăsta în pace? mă întrebă, arătând cu capul spre fetița de patru ani.

Era luni dimineața. Îmi făceam vizita obișnuită. Când am ajuns la Bo-Bo, șeful secției mi-a explicat:

– Singurul semn de viață e reacția pupilelor la lumină.

Din examinarea fundului de ochi am stabilit că era vorba de presiune intracraniană. I-au provocat comă barbiturică și au creat hiperventilație pentru ca presiunea să scadă. Nu se vedea însă nici un rezultat.

Micuța Bo-Bo se număra printre nefericitele victime ale accidentelor de mașină. Fusese lovită de un camion. Sâmbătă și duminică zăcuse inconștientă la secția de terapie intensivă, cu un monitor introdus în craniu pentru a-i măsura presiunea. Pe măsură ce presiunea creștea, micuța pierdea și puținele funcții pe care le mai avea: mișcarea și reacția la stimuli.

Înainte de a-i răspunde medicului, m-am aplecat asupra lui Bo-Bo și i-am ridicat pleoapele. Pupilele erau fixe și dilatate.

– Parcă mi-ați spus adineauri că pupilele mai reacționează, am spus întorcându-mă îngrozit spre medic.

– Bineînțeles, ripostă el. Chiar înainte de a intra dvs. în salon am verificat reflexul.

– Așadar, chiar acum s-a întâmplat? Pupilele sunt dilatate. Urgență de gradul patru! am strigat, păstrându-mi totuși calmul. Trebuie să facem ceva. Chiar acum!

M-am întors spre asistenta din spatele meu:

– Spuneți la sala de operație că suntem pe drum.

– Urgență de gradul patru! țipă și ea, luând-o la fugă pe coridor.

Urgențele de acest fel îi mobilizează pe toți. Echipa sălii de operație lucrează tăcut și repede. Nimeni nu strigă și nimeni n-are timp de explicații.

Doi medici au înșfăcat patul lui Bo-Bo și au ieșit cu el în goană pe coridor. Din fericire, operația programată pentru ora aceea nu începuse încă. În drum spre sala de operație m-am abătut în cabinetul unui neurochirurg mai vârstnic decât mine, care avea experiență în accidente traumatice. În timp ce personalul făcea pregătirile de rigoare, i-am explicat ce se întâmplase.

– Auzi, nu te băga, a fost răspunsul lui, în timp ce se ridica să plece. Îți pierzi timpul.

Am rămas mut. Nu mă așteptam la o astfel de reacție din partea lui. N-am stat prea mult pe gânduri, pentru că timpul nu-mi permitea. Bo-Bo era încă în viață. Aveam o șansă – mică, ce-i drept –, dar nu trebuia să-i dau cu piciorul.

Bo-Bo a fost așezată pe materialul moale de pe masa de operație și învelită cu un cearșaf de verde-deschis. În câteva minute era gata de operație. Am început prin a-i tăia cutia craniană și a-i îndepărta partea din față, după care a urmat secționarea învelișului exterior, dura mater. Între cele două emisfere cerebrale se găsește coasea, o regiune pe care, secționând-o, puteam obține o echilibrare a presiunii în emisfere. Folosind dura mater de la un donator, i-am acoperit creierul, dându-i astfel posibilitatea să se inflameze și să se retragă fără să afecteze organele învecinate. Am cusut-o și i-am închis craniul la loc. Operația a durat exact două ore.

În următoarele ore, Bo-Bo rămase în comă. Mi se rupea inima la vederea părinților care așteptau neliniștiți în jurul patului. Știam foarte bine prin ce treceau. Mai dureros era că nu le puteam promite nimic.

Într-o dimineață, am observat o ușoară reacție a pupilelor și mi-am spus: „Poate, poate”. După două zile, Bo-Bo a început să

miște. Își întindea din când în când piciorușele sau se răsucea în pat ca și cum și-ar fi căutat o poziție mai comodă. Într-o săptămână era mult mai activă și reacționa la atingere. Când nu mai exista nici o îndoială cu privire la recuperarea ei, i-am cusut la loc porțiunea de craniu pe care o îndepărtasem.

După șase săptămâni, Bo-Bo era din nou fetița de patru ani, isteață și plină de energie.

Am fost încă o dată fericit că n-am ascultat de „sfaturile” criticilor.

* * *

De atunci n-am mai avut decât un singur caz de craniotomie, și anume în vara anului 1988. Charles (nume fictiv), un băiețel de zece ani, fusese lovit rău de o mașină. Când asistenta a anunțat că pupilele lui Charles erau fixe și dilatate, am știut cu toții că nu mai era nici un minut de pierdut. Clinica era arhiplină în acea zi. L-am trimis pe medicul de serviciu să-i spună mamei că trebuia să-l operăm de urgență pe Charles și să-i îndepărtăm o porțiune din craniu, într-un un ultim efort de a-i salva viața.

– Nu știm dacă vom reuși, îi spuse asistenta mamei, dar doctorul Carson crede că merită să încercăm.

Sărmana mamă nu se aștepta la așa ceva.

– Nu, nu, nici să nu vă gândiți! Lăsați copilul să moară în liniște. Nu vă pot permite să faceți experimente pe copilul meu!

– Dar așa am avea cel puțin o șansă...

– O șansă? Eu vreau mai mult decât o șansă. Lăsați-l în pace!

Reacția ei nu era condamnabilă. Cu trei zile înainte, îi spusesem că starea băiatului se înrăutățise atât de mult, încât nu mai puteam garanta că avea să-și mai revină, și iată că acum individul ăsta din fața ei o zorea să-și dea consimțământul pentru o operație care din start nu promitea nimic.

M-am dus să-i vorbesc personal. Mi-am luat timp să-i explic pe îndelete că n-aveam de gând să-i tăiem copilul în bucăți.

– Dați-mi voie să vă relatez un caz pe care l-am avut nu de mult. O fetiță tare dulce. O chema Bo-Bo.

Când am terminat povestea, am adăugat:

– Uitați care e problema: nu știu dacă operația va reuși sau nu, dar nu văd de ce am renunța când mai avem o scânteie de speranță, fie ea cât de mică. În cel mai rău caz, Charles va muri, lucru care se va întâmpla oricum.

Când a înțeles cum stăteau lucrurile, mi-a spus:

– Vreți să spuneți că Charles ar mai avea totuși o șansă?

– Dacă îl operăm, cu siguranță.

– Atunci, bineînțeles că sunt de acord, spuse ea. Mă temeam numai că îl tăiați degeaba.

M-am abținut să-i mai explic că așa ceva nu ne stă în fire, în schimb i-am repetat că era singura șansă. Își dădu imediat consimțământul în scris, iar eu m-am repezit cu băiatul în sala de operație.

Ca și în cazul lui Bo-Bo, trebuia să îndepărtez o parte a creierului și să secționez coasea dintre cele două emisfere, să acopăr creierul cu o dura mater donată și să cos la loc craniul.

Așa cum mă așteptam, Charles a rămas timp de o săptămână în comă. Auzeam ici-colo vociferări de genul: „E o cauză pierdută. Jocul s-a terminat."

La vizita săptămânală, s-a ridicat problema lui Charles. Eu n-am putut participa, pentru că mă aflam în operație, în schimb le-am cerut colegilor să-mi povestească ce s-a discutat.

– Ce părere aveți? îl întrebă un medic pe un intern.

– Mi se pare că de data aceasta a cam întrecut măsura.

– Curată nebunie! izbucni altul, dând glas năduful tuturor.

Unul dintre neurochirurgii de față, care era familiarizat cu astfel de cazuri, spuse:

– Mă și miram să se termine cu bine.

Un altul adăugă:

– Băiatul nu și-a revenit încă și nici nu cred că-și va mai reveni vreodată. După părerea mea, operația a fost cu totul nelalocul ei.

Mă întreb cât de viteji ar fi fost dacă aș fi fost și eu de față. Cele șapte zile de comă pledau totuși în favoarea lor. Ceva îmi spunea că băiatul acesta mai avea o șansă. Să fi fost doar încăpățânarea? În orice caz, eram hotărât să nu renunț.

În cea de-a opta zi, o asistentă observă un tremur ușor al pleoapelor. Povestea lui Bo-Bo se repeta. La scurt timp după aceea a început să vorbească, iar o lună mai târziu l-am trimis la recuperare. De atunci a făcut progrese uimitoare. Sunt sigur că își va reveni în timp.

Spre deosebire însă de Bo-Bo, Charles nu a scăpat complet de atacuri; accidentul fusese mai grav și, în plus, Charles era și cu câțiva ani mai mare.

După șase luni de la operație, Charles era activ, mergea, vorbea și avea o personalitate dinamică. Mai presus de toate însă, mama e vădit recunoscătoare că fiul ei se află încă în viață.

* * *

Un alt nume pe care nu-l voi uita niciodată e Danielle. Când am văzut-o pentru prima dată, avea cinci ani. Se născuse cu o tumoare care crescuse cu timpul, ajungând de mărimea capului. Prietenii „binevoitori” o sfătuiau pe mamă să o abandoneze într-un spital.

– Nu! se apăra ea. E copilul meu, eu l-am născut. E carne din carnea mea.

Îngrijirea cerea un efort supraomenesc: de trei ori pe zi trebuia să-i schimbe hainele pentru ca tumoarea care supura să nu se infecteze.

Mama lui Danielle mă sună la birou; citise într-un articol din *Ladies Home Journal* că aș fi operat cazuri de care nimeni nu voia să se atingă. Dr. Carol James, asistenta mea, mi-a întins receptorul spunând:

– Cred că te-ar interesa.

După ce am ascultat povestea, i-am dat dreptate.

– Spune-i mamei să-mi trimită filmele și rezultatele de la analize.

În mai puțin de o săptămână știam tot istoricul bolii. Mi-am dat seama că situația lui Danielle era fără ieșire: tumoarea deformase creierul și se extinsese făcând imposibilă refacerea tegumentelor. Trebuia să existe totuși o modalitate să scoatem tumoarea și să închidem craniul la loc.

Am luat legătura cu Craig Dufresne de la chirurgie plastică și cu dr. Peter Philips, un neuro-oncolog pediatru, specializat în tratamentul copiilor cu tumori cerebrale. În cele din urmă, am descoperit o metodă. Ulterior, dr. Dufresne avea să înlocuiască pielea capului cu fâșii luate de pe spate. După ce pielea astfel transplantată se vindeca, dr. Philips și Lewis i-au prescris chemoterapie pentru a distruge celulele tumorale rămase.

Operația a durat nouăsprezece ore, lucru care nu ne-a surprins pe nici unul. Tot ce conta acum erau însă rezultatele: reușiserăm să scoatem tumoarea și să transplantăm pielea.

Am lucrat cot la cot cu dr. Dufresne. Eu am avut nevoie de aproape jumătate din timp pentru a îndepărta tumoarea; în cele nouă ore rămase, dr. Dufresne a acoperit craniul cu fâșii de piele și mușchi. Pe la jumătatea operației, i-am spus:

– Sper că nu ne sancționează...

La care el a dat din cap în semn că nu. Simțeam că era la fel de optimist ca și mine.

Operația a reușit. Conform prevederilor noastre, după câteva săptămâni, Danielle se afla din nou pe masa de operație, de această dată pentru a-i îndepărta pielea transplantată, astfel încât sângele să-și reia cursul normal în locul operației.

Danielle a început să se simtă mai bine și să se comporte ca orice copil normal. Părinții erau în culmea fericirii. Fiecare mișcare, care altora li se pare un lucru de la sine înțeles, era pentru ei o adevărată minune: o mânuță întinsă, un zâmbet.

Apoi totul a luat-o razna: respirația, stomacul, rinichii. Nu bănuiam că aveau vreo legătură cu tumoarea. Întreg personalul secției de terapie intensivă, de la medici până la asistente, se

străduia să țină în funcțiune plămânii și rinichii lui Danielle. Ne-am unit și noi eforturile cu ale lor. Am făcut tot ce era omenește posibil, dar Danielle a murit. La autopsie am descoperit în tot corpul metastaze. Operasem prea târziu. Dacă venea cu o lună mai devreme, poate că mai avea șanse.

Părinții și bunicii fetiței, care veniseră din Michigan să fie lângă ea la operație, s-au dovedit foarte înțelegători în lungile luni de așteptare. Le-am admirat maturitatea de gândire cu care au întâmpinat moartea lui Danielle.

– Ținem să vă spunem că suntem întru totul de acord cu ceea ce faceți aici, la Hopkins, au spus părinții.

– Vă suntem recunoscători, a încuviințat bunica, pentru că ați avut bunăvoința să operați un caz pe care toți l-au considerat imposibil.

Cuvintele mamei mi-au rămas întipărite în memorie. Cu o voce înăbușită de durere, mi-a spus:

– Știu că sunteți un om al lui Dumnezeu și că El ține toate lucrurile în mâna Lui. Știm că ați făcut tot ce v-a stat în putință pentru a ne salva fetița. Vă suntem recunoscători, chiar dacă lucrurile nu s-au terminat cum ne-am fi dorit.

Am relatat această întâmplare ca să știți că nu toate cazurile au un sfârșit fericit. Cred că degetele de la mâini nu mi-ar ajunge pentru a număra nereușitele.

CAPITOLUL 18

Minunea

Când am intrat în salonul lui Craig Warnick, am dat peste 25-30 de persoane care se rugau. S-au înțeles să se roage fiecare pe rând cât timp avea să dureze operația. Am rămas literalmente uimit. Nu numărul lor mă uimea, ci scopul pentru care se adunaseră. M-am alăturat pentru câteva minute rugăciunilor lor. Când am dat să plec, Susan, soția lui Craig, m-a însoțit până la ușă. Mi-a zâmbit cu căldură și mi-a spus:

– Nu uitați ce v-a spus mama dvs.

– Nu. Nu voi uita, i-am răspuns.

Cuvintele mamei îmi erau prea vii în minte ca să le pot uita. Le-am amintit odată de fața cu Susan: „Bennie, dacă Îi ceri ceva lui Dumnezeu și crezi în inima ta că îți va da, poți fi sigur că vei primi ce ai cerut”.

– Meditați și dvs. la aceste cuvinte, am îndemnat-o la rândul meu pe Susan.

– Eu cred în ele, mi-a spus. Cred din toată inima.

Chiar dacă n-ar fi spus-o, o citeam pe fața ei.

Străbătând coridorul, mă gândeam la Craig și Susan și la toată nenorocirea de care avuseseră – și mai aveau – parte.

Susan Warnick e o asistentă excelentă; lucrează la noi, în secția de neurochirurgie infantilă. Soțul ei suferă de o boală numită Von Hippel-Lindau (VHL), care se manifestă prin tumori localizate pe creier și retină și are un caracter ereditar. Tatăl lui Craig avusese în numai câțiva ani patru tumori.

Pentru Craig, calvarul începuse în anul 1974, când i se descoperise prima tumoare. Pe atunci nu se știau prea multe lucruri despre

VHL. Chirurgii i-au extirpat tumoarea fără să bănuiască ce avea să urmeze.

Toate aceste suferințe din ultimii treisprezece ani mi-au revenit în minte în timp ce mergeam pe coridor. Gândul meu se îndreptă apoi spre Susan. O admiram pentru abnegația de care dădea dovadă. Dumnezeu îi dăduse lui Craig partenerul ideal.

Susan mi-a spus odată că amândoi au știut de la început că iubirea lor era ceva special, un dar ceresc. S-au cunoscut în liceu, când ea avea paisprezece ani, iar el era cu doi ani mai mare. Nici unul nu s-a gândit vreodată să-și caute alt prieten. S-au botezat amândoi încă din timpul liceului și sunt și astăzi membri activi în biserica din care fac parte.

La vârsta de douăzeci și doi de ani, Craig a aflat, în sfârșit, numele bolii. I s-a spus că probabilitatea să apară și alte tumori era foarte mare. Craig avea deja la dosar o operație la plămâni, una la glandele suprarenale și două rezecții ale tumorilor de pe creier și de pe retină.

În ciuda solicitării fizice, Craig continuă să frecventeze colegiul în intervalele dintre operații. După prima operație rămăsese cu dificultăți la înghițire și probleme de echilibru, sechele care nu au dispărut niciodată în întregime.

În anul 1978, Craig a început să se plângă de dureri de cap și vărsături, simptome care au persistat cu o regularitate alarmantă. Înainte de a face vreo examinare, știau, atât el, cât și Susan, că era vorba de o nouă tumoare. Doctorul care îl trata nu a observat nimic și le-a risipit temerile. În schimb, rezultatele examinărilor le-a confirmat. Craig s-a pregătit pentru a doua intervenție.

În noaptea dinaintea operației, neurochirurgul i-a spus mamei lui Craig:

– Doamnă, nu știu dacă voi reuși să scot tumoarea fără să fac din fiul dvs. un invalid.

Deși voiau să fie pregătiți pentru tot ce era mai rău, cuvintele acestea i-au făcut să se simtă lipsiți de orice speranță. Ultimul lucru pe care doctorul i-l spuse lui Susan în noaptea din 19 aprilie 1978 a fost:

– După operație, îl găsiți la secția de terapie intensivă. Clar?

Dând să plece, adăugă:

– Sperăm...

Pentru Susan, acesta a fost unul dintre puținele momente în care a pus la îndoială recuperarea lui Craig.

Craig a supraviețuit operației, dar, la lista lungă de complicații, s-au adăugat printre altele vederea dublă și imposibilitatea de a înghiți. Și cu menținerea echilibrului avea probleme; nu mai putea nici să stea în șezut. Starea fizică era mizerabilă, iar cea psihică, la pământ. Era pe punctul de a renunța la luptă, dar, Susan nu voia să se dea bătută.

– Te faci bine, îi spunea mereu.

Câteva luni mai târziu, Craig s-a internat la Centrul de Recuperare „Samariteanul milos”. Numai faptul că a fost primit acolo e o minune. În cei doi ani care au urmat a beneficiat de cel mai bun tratament posibil și a făcut progrese uimitoare.

„Îți mulțumim, Doamne!”, se rugau împreună cu familiile după fiecare pas înainte. Craig și Susan nu se mulțumeau însă numai cu atât. În rugăciunile lor zilnice, implorau vindecarea.

Zilele petrecute la centrul de recuperare n-au fost deloc ușoare pentru Craig. Tânărul viguros de altădată era acum, cu 37 de kilograme mai slab, numai piele și oase. Făcea progrese, dar drumul care îi stătea înainte era încă lung. Mesele lui durau mai bine de o oră. Nu mai putea merge, dar nu renunța la colegiu; căruciorul nu era un impediment.

De fiecare dată când mă gândesc la credința lor, și în special la cea a lui Susan, stau și mă minunez.

– Va merge singur, le spunea ea tuturor. Cât de curând.

După doi ani de recuperare intensă, Craig a făcut primii pași... alături de Susan, spre altar. S-au căsătorit pe data de 7 iunie 1980. În ziarul local din Baltimore a apărut un articol despre povestea de dragoste care a smuls un tânăr din ghearele morții.

Craig se avântă cu însuflețire în cursurile de la colegiu și absolvi în ianuarie 1981. Își găsi curând un post în cadrul administrației federale, post care fusese special proiectat pentru handicapați.

Veștile bune nu se țin lanț, din păcate. Către sfârșitul anului au apărut tumori în glandele care secretă adrenalina. Glandele i-au fost scoase, ceea ce însemna că va fi dependent de medicamente până la sfârșitul vieții.

La scurt timp după acest incident, Susan îl întâlni pe dr. Miller, un oftalmolog din Hopkins, care îi spuse:

– Acum știți cel puțin numele bolii: Hippel-Lindau. Așa se numea cel care a descoperit-o.

Și îi înmână un articol despre boală. În timp ce citea, dr. Miller îi mai spuse că rata îmbolnăvirilor este de 1 la 50.000. Tumorile apar de regulă în plămâni, rinichi, inimă, splină, ficat, glandele producătoare de adrenalină și pancreas. Susan își dădu seama ce însemnau toate acestea pentru Craig. Își ridică privirea de pe foaie și privi spre dr. Miller. Amândoi aveau lacrimi în ochi. Mai târziu, Susan mărturisea:

– Lacrimile lui m-au mângâiat mai mult decât toate cuvintele. Am fost surprinsă să descopăr că există medici care manifestă atâta compasiune față de pacienți. Lacrimile acelea m-au făcut să simt că era cineva care mă înțelegea și suferea alături de mine.

Susan știa acum la ce să se aștepte în viitor. „O boală incurabilă, așadar", spuse mai mult pentru sine. „Va trebui să o ducem toată viața cu noi, să fim mereu în așteptarea unei noi operații." Ochii i se împăienjeniră din nou. Dr. Miller dădu din cap, în timp ce spunea cu o voce guturală:

– Acum știți cel puțin cu ce aveți de-a face.

Susan hotărî că pentru Craig era mai bine să nu afle deocamdată nimic. Lipsa unei perspective l-ar fi descurajat complet în starea în care se afla. Ea își continuă în schimb cercetările. În următoarele optsprezece luni scrise scrisori tuturor medicilor care îi puteau da informații. Acum afirmă că are cea mai voluminoasă bibliotecă de specialitate din lume. O cred. A dat telefoane în toată America interesându-se de locurile în care se făceau cercetări asupra acestei boli. A devenit o adevărată expertă în VHL și ține încă pasul cu ultimele descoperiri.

VHL este asociată cu un fel de orbire. Fiind o boală congenitală, este contractată de 50% dintre copiii care au avut părinți bolnavi. Sora lui Craig, care are acum patruzeci de ani, a avut prima tumoare la vârsta de doisprezece ani. Din fericire, se pare că a fost și ultima.

Când Susan i-a spus adevărul, în cele din urmă, Craig a răspuns simplu:

– Bănuiam că trebuie să fie ceva serios. Tumorile apăreau mereu.

Amintindu-și cât de mult a ajutat-o compasiunea dr. Miller, Susan a ajuns la concluzia că o asistentă poate face foarte mult pentru pacienți prin simplul fapt că se arată preocupată de starea lor. S-a hotărât deci să devină asistentă.

În anul 1984, după ce a terminat cursurile, a primit post la secția de neurologie infantilă din Hopkins, post pe care și l-a păstrat până astăzi. Nu am fost surprins să descopăr în ea o asistentă excelentă.

În anul 1986, în luna septembrie, Susan a observat simptomele unei noi tumori. În acest moment, mi-am făcut eu apariția. Susan m-a rugat să mă ocup de Craig.

La tomografia computerizată am vizualizat trei tumori. Le-am scos fără complicații.

Dereglările endocrinologice necesitau mai multe săptămâni pentru a se normaliza. Nu a trecut mult și a apărut o altă tumoare, de data aceasta în centrul creierului, formată în jurul unui chist.

La operație am fost asistat de un medic-șef foarte capabil, pe nume Art Wong. Am luptat amândoi să secționăm corpus callosum care unește cele două emisfere și să pătrundem în centrul creierului pentru a scoate tumoarea.

Operația a decurs fără complicații. Rugăciunile continuau, făcând abstracție de statistici. Craig își revenea – încet, dar sigur.

În anul 1988 a venit temuta veste: Craig avea o tumoare pe trunchiul cerebral, un loc considerat inaccesibil. Trebuia totuși făcut ceva. Craig și Susan mi-au solicitat ajutorul.

– Îmi pare rău, le-am spus. Îmi este imposibil să-i fac loc în programul de operații.

Susan știa foarte bine că eram îngropat până la gât în operații. Nu-mi venea deloc ușor să spun „nu”.

– V-aș sfătui să apelați la un neurochirurg specializat în probleme vasculare, le-am spus.

– Eu aș vrea totuși să te ocupi tu, spuse Craig cu voce slabă.

– Dacă se poate, continuă Susan. Știm cât de ocupat ești și înțelegem, dar...

După o discuție îndelungată, în care mi-am pus la lucru toată puterea de convingere, Craig s-a hotărât să aleagă un alt chirurg. Acesta intenționa să aplice o metodă nouă, așa-numitul *cuțit gamma*, dar, după ce a vorbit cu suedezul care lansase metoda, a decis că nu era alegerea ideală pentru cazul lui Craig.

Între timp, starea lui Craig se înrăutățea. Nu mai putea înghiți deloc, fața îi era insensibilă și avea dureri de cap îngrozitoare. S-a internat de urgență la 19 iunie 1988.

Susan m-a sunat acasă. Ascultând-o, mi-am dat seama că nu puteam sta cu mâinile în sân. Trebuia făcut ceva. Tăceam, încercând să nu dau ascultare sentimentelor. În cele din urmă, mi-am spus: „O.K. Voi tăia pe altcineva din program”.

L-am programat pentru ziua următoare la ora 18. Nu cred că am văzut vreodată doi oameni mai fericiți decât Craig și Susan la auzul veștii. Parcă numai gândul că operam eu le dădea o pace interioară.

– Totul se află în mâinile lui Dumnezeu, le-am spus.

– Da, dar noi credem că Dumnezeu se folosește de mâinile tale, îmi dădu Craig replica.

Deși acceptasem să fac operația în ciuda faptului că tumoarea se găsea într-un loc considerat inaccesibil, am ținut să le reamintesc:

– Nu vă pot promite nimic până nu văd despre ce e vorba. Dacă e trunchiul cerebral în joc...

M-am oprit, nevoind să le spun direct că nu puteam face nimic.

– Înțelegem, spuse Craig, iar Susan aprobă.

– Dar, am adăugat, tot ce nu se află pe trunchi poate fi scos.

– Totul se va termina cu bine, spuse Susan cu convingere.

Într-un fel, era ciudat să mă văd încurajat de soția unui pacient.

Acceptasem operația fără să am nici cea mai vagă idee ce metodă să aplic. M-am consultat și cu alți medici, dar nici unul nu mă putea sfătui în acest caz. „Voi deschide craniul și voi vedea despre ce e vorba”, mi-am spus în cele din urmă. Nu le promisesem nimic, dar nu păreau să aibă nevoie de asigurări suplimentare. Erau mai încrezători chiar decât mine.

Și așa am ajuns la după-amiaza dinaintea operației, când i-am găsit rugându-se în salon.

A fost o operație dificilă. A trebuit să mă folosesc de un microscop pentru a distinge tumoarea dintre multitudinea de vase care o înconjurau. Am studiat trunchiul cerebral și dintr-un unghi, și din altul, dar, în afara faptului că era inflamat, n-am observat nimic. „Dar tumoarea trebuia să fie pe trunchi”, îmi spuneam. L-am înțepat în mai multe locuri. Datorită mulțimii de structuri și fibre vitale care fac ca cea mai ușoară iritare să aibă urmări drastice, trunchiul cerebral era considerat o zonă inaccesibilă. Presupuneam că tumoarea avea un chist în mijloc; dacă presupunerile se adevereau, puteam drena chistul obținând o scădere a presiunii intracraniene. N-am dat de nici un chist, în schimb am provocat o hemoragie îngrozitoare. Eram fericit dacă reușeam să repar totul, să nu fie mai rău decât fusese.

În jurul orei două noaptea, după opt ore de operație, am reușit să-l închid și să-l trimit la terapie intensivă. Trecuse prin atâtea, încât trebuie să fi fost complet epuizat.

Când am intrat a doua zi în salon, am rămas perplex. Parcă nici n-ar fi fost operat: zâmbea, se mișca, și făcea chiar glume. După ce mi-am revenit, le-am spus că fusesem sigur că tumoarea se afla pe punte, o regiune a trunchiului cerebral.

– Aveam de gând să deschid puntea, le-am spus, dar n-am putut-o face aseară, pentru că operam deja de opt ore și eram obosit. Vreau să-mi știu toate capacitățile în stare de funcționare când mă

aventurez pe un astfel de teren neexplorat. Nu e o operație pe care să o faci la miezul nopții.

– Atunci fă-o acum, îmi spuse Craig.

– Nu prea avem de ales, nu? întrebă Susan.

– Riscul ca Craig să moară pe masa de operație este de 50%, le-am răspuns.

Nu era deloc ușor, dar era necesar să le spun.

– Dacă scapă cu viață, am continuat, mai există pericolul să rămână paralizat sau cu alte afecțiuni ale sistemului nervos.

– Înțelegem, a spus Susan. Vrem totuși să continui. Noi ne rugăm pentru o minune și credem că Dumnezeu o va face prin tine.

– N-avem nimic de pierdut, adăugă Craig. Dacă e să mor, mor și așa.

Am programat operația câteva zile mai târziu. Știam că Susan și Craig erau foarte credincioși. Acum o dovedeau mai mult decât oricând. Nu încetau să repete:

– Vrem o minune și credem că o vom primi de la Dumnezeu.

Un asistent împinse căruciorul lui Craig în sala de operație și pregătirile au început. Craig stătea cu fața în jos pe masa de operație, cu capul fixat într-o ramă, pentru a evita mișcările. Medicii i-au ras încă o dată capul. O asistentă îl acoperi cu un cearșaf și operația începu.

– Voi face o mică deschizătură în trunchi, am murmurat pentru ceilalți.

Am deschis trunchiul cerebral cu un instrument electric special, care favoriza coagularea. Asistentul aspira cu un tub sângele care continua să curgă. „Și acum?”, m-am întrebat. „Doamne, ajută-mă să văd ce am de făcut!”, mă rugam în tăcere.

Obișnuiesc să mă rog întotdeauna înainte de operații. De data aceasta însă, m-am rugat tot timpul: „Doamne, acum totul depinde de Tine. Fă ceva!” Adevărul e că n-aveam nici cea mai vagă idee despre ce trebuia să fac.

M-am oprit și am privit în gol, în timp ce-I spuneam lui Dumnezeu: „Craig va muri sub ochii mei dacă nu-mi arăți ce să fac”. După câteva secunde știam răspunsul. Să fi fost intuiția?

– Laserul, vă rog.

Părea cel mai logic lucru din lume. Folosindu-mă de laser, am încercat să fac o mică deschizătură în trunchi. Am reușit să pătrund mai în profunzime. Am dat de ceva tare. „E tumoarea”, mi-am spus. Am tras cu grijă, dar nu se mișca. Am ezitat. Nu voiam să fiu prea brutal, dar nici nu puteam lărgi orificiul, pentru că lucram chiar pe trunchi. Anesteziștii nu-și luau ochii de pe monitoarele care arătau activitatea creierului.

– Potențialul bioelectric a încetat, a venit temuta veste.

Este ca și atunci când observi la EKG că inima încetează să mai bată. Era semn că o parte a creierului încetase să funcționeze. Din fericire, cealaltă parte a trunchiului cerebral rămăsese intactă.

– Nu putem renunța, de vreme ce am ajuns până aici, am spus, nevoind să mă gândesc cât de grave puteau fi urmările.

„Doamne, acum nu mai pot da înapoi. Condu-mi Tu mâinile!”, mă rugam.

Degetele trăgeau, mișcau și răsuceau până ce tumoarea începu să cedeze. Am tras încă o dată atent și, cu un „plop”, ghemotocul ieși. Trunchiul își reveni imediat la mărimea normală. Tumoarea era scoasă, dar complicațiile rămâneau. Încercam să nu mă gândesc la ce avea să se întâmple. Chiar dacă Craig supraviețuia – lucru prea puțin probabil – rămânea un invalid.

Operația a mai durat patru ore. Am închis totul la loc, dar mă simțeam teribil de nenorocit.

– Am făcut tot ce am putut, am spus cu voce tare.

Cuvintele nu m-au făcut însă să mă simt cu nimic mai bine.

* * *

În continuare, o voi lăsa pe Susan să vă povestească ce s-a mai întâmplat. A înregistrat pe o casetă povestea lui Craig și experiența prin care a trecut ea după prima operație din anul 1988.

SUSAN WARNICK:

O mulțime de prieteni și rude au venit la mine în noaptea operației. Eram bucuroasă să văd că nu eram singură. În momentele de liniște, citeam din Biblie. Mă străduiam să alung îndoielile, dar simțeam cum mă încolțeau din toate părțile. Nu-mi dau seama de ce mă simțeam atât de deprimată. Avusesem atâta încredere în Dumnezeu și fusesem atât de sigură că va face o minune!... Când Craig dădea semne de descurajare, eram imediat lângă el și-l îmbărbătam. Îi spuneam că viețile noastre se aflau în mâna lui Dumnezeu. Fusesem atât de tare, și acum...

Nimic nu m-a putut smulge din acea depresie. Îmi amintesc că le spuneam celor din sala de așteptare:

– Nu m-am simțit niciodată așa. Parcă aș fi învinsă. Poate că Dumnezeu vrea să mă facă să înțeleg că totul are o măsură. Poate... poate e mai bine dacă se termină așa.

Desigur că toți încercau să mă mângâie, dar nu puteam decât să aștept îngrijorată.

La un moment dat, l-am văzut pe dr. Carson intrând. A început să ne explice ceva despre localizarea tumorii, despre afectarea creierului și ne-a spus ceva de genul:

– Era foarte probabil să se întâmple. Îi dau cu indulgență maximum câteva luni de trăit.

Despre dr. Carson se spune că nu-și dezvăluie niciodată sentimentele și nu-și pierde cumpătul când stă de vorbă cu pacienții. Are o voce caldă, prietenoasă, și uneori vorbește atât de încet, încât trebuie să fii foarte atent ca să poți auzi ce spune. Îmi simțeam fiecare fibră a corpului încordată în timp ce-l ascultam pronunțând sentința de moarte a lui Craig. N-am plâns, dar am început să tremur din tot corpul. Îmi dădeam seama, dar nu mă puteam controla. Craig moare! Aceste două cuvinte mă obsedau.

Doctorul Carson îmi spusese de la început că va încerca să scoată tumoarea dacă eram de acord, dar că era foarte probabil ca Craig să rămână pe jumătate paralizat sau să moară.

Pentru câteva minute nu am văzut nimic în fața ochilor. Craig să moară?

Dr. Carson stătea în fața mea încercând să mă consoleze. După ce timp de paisprezece ani cercetasem totul despre VHL și mă temusem de o tumoare pe puntea centrală, iată că inevitabilul se produsese. Craig... Craig al meu avea să moară. Îl pierdeam!

– Tumoarea a fost chiar în centrul punții, continuă dr. Carson.

În acel moment, am ridicat ochii și l-am văzut în fața mea pe omul Benjamin Carson. Era obosit, îi vedeam cearcănele din jurul ochilor. „De obicei, nu arată așa”, mi-am spus. S-a întâmplat ceva cu el. Mi-am dat brusc seama: doctorul Carson era descurajat. Învins.

Mi-am dat seama că fusesem atât de preocupată de propria durere, încât nu mă gândisem la ce se petrecea în sufletul doctorului Carson. Aveam în fața mea un om care nu mai reușea să-și ascundă emoțiile. Mă gândeam: „Omul acesta scoate jumătăți de creier și face operații pe care nimeni nu s-ar încumeta să le facă”. Acum citeam pe fața lui tristețe. Tristețe și disperare. Pentru un moment am uitat de mine și de Craig. Îmi părea tare rău de el. Era la capătul puterilor.

După ce a terminat de vorbit, s-a întors și a plecat. Privindu-l cum se îndepărta, îmi repetam: „Îmi pare așa de rău de el!” Am alergat și l-am ajuns din urmă pe coridor.

– Ben, i-am spus, nu trebuie să-ți faci reproșuri.

L-am strâns în brațe, apoi m-am întors în salon. Cu o zi înainte fusese externat un pacient și asistenta mi-a dat voie să dorm în salonul liber. Stăteam întinsă pe pat, cu ochii pironiți în tavan. Eram furioasă. Ah, cât de furioasă eram! Nu-mi amintesc să fi simțit vreodată o emoție atât de puternică.

„Doamne”, am murmurat în întuneric, „am trecut prin atâtea... Aceasta e cea mai mare nenorocire din viața mea. Doamne, sunt furioasă pe Tine. Dacă tot aveai de gând să mi-l iei, de ce n-ai făcut-o atunci, în 1981 sau după prima operație? Dacă ești atât de iubitor, cum poți lăsa un om să treacă prin atâtea pentru ca la urmă să moară?” Totul mi se părea fără sens. „Vrei să fiu văduvă la 30 de ani. Nu vom avea niciodată un copil împreună.” Mă gândeam

la alte femei care rămăseseră fără soţi. „Cel puţin ele au copiii. Eu n-am pe nimeni.” Mă simţeam atât de nenorocită, încât aş fi vrut să mor în momentul acela.

După câteva minute m-am dus la baie. Am tresărit la vederea feţei străine care mă privea din oglindă. M-am întors în pat simţindu-mă mai nenorocită ca niciodată. Mi se părea că toată viaţa mea fusese o greşeală. „Absurd. Toate strădaniile, toată grija... Pentru nimic? Ce voi face fără Craig? Cum poţi aştepta de la mine să-mi continui viaţa fără el?”

Am dat frâu liber durerii. L-am acuzat pe Dumnezeu pentru că voia să mi-l ia pe Craig după ce mă lăsase să fac din el centrul vieţii mele. Extenuată, am încetat să mai vorbesc în cele din urmă. Într-un moment de linişte, Dumnezeu mi-a spus ceva. N-am auzit nici o voce, dar cuvintele erau foarte clare: „Craig nu e al tău, ca să Mi-l ceri. Nu-ţi aparţine ţie, Susan. E al Meu.”

Mi-am dat seama cât de prostesc mă purtasem. Craig şi eu ne predasem inimile lui Hristos încă din liceu. Aparţineam amândoi lui Dumnezeu, aşa că nu eram îndreptăţită să îl cer pentru mine.

Cu câteva zile înainte, ascultasem o emisiune la radio, în care un pastor relata istoria lui Avraam. Avraam trebuia să-l jertfească pe Isaac, pe care îl iubea cel mai mult (vezi Geneza 22). Mi-am spus: „Craig e un Isaac al meu. Doamne, vreau să Ţi-l ofer, la fel ca Avraam.”

Am simţit o pace interioară şi am adormit.

* * *

BEN CARSON:

În după-amiaza care a urmat celei de-a doua operaţii, am intrat în salonul lui Craig. Am crezut că nu văd bine: Craig şedea în pat. L-am privit câteva momente cu ochii mari, după care, pentru a-mi ascunde surprinderea, i-am spus:

– Mişcă braţul drept.

L-a mişcat.

– Acum pe stângul.

Din nou mișcări normale. Picioarele, la fel. Totul era perfect normal. Nu găseam nici o explicație. La înghițire avea încă greutăți, dar în rest totul părea O.K.

– Cred că Dumnezeu are un amestec în treaba asta, am spus.

– Cred că Dumnezeu are un amestec în toate, răspunse el.

În dimineața următoare, i-am scos tubul de oxigen.

– Mă goliți de tot? râse Craig.

Făcea haz de cele întâmplate.

– Craig, îți dai seama că a fost o minune?

– Da!

Toată fața îi radia.

După vreo șase luni de la această întâmplare, îmi petreceam seara în familie când m-am auzit chemat la telefon. Era Susan. Recunoscându-mi vocea, nu-și mai pierdu timpul cu prezentările, ci strigă pur și simplu:

– Doctore Carson! N-o să vă vină să credeți! Craig a mâncat o farfurie întreagă de spaghete și chiftele. O farfurie î n t r e a g ă! Poate înghiți!

Am mai stat puțin de vorbă și mă simțeam foarte bine la gândul că devenisem o parte din viața lor. Mi-am dat seama cât de nepăsători trecem pe lângă niște lucruri care ni se par de la sine înțelese, ca înghițitul, de exemplu. Oamenii ca Susan și Craig au învățat să le aprecieze.

* * *

Craig își va reveni cu timpul la starea dinaintea operației, cu alte cuvinte va fi din nou activ. Sistemul nervos îi fusese puțin dereglat de când l-am cunoscut. Mai are și acum tremurături ușoare și dificultăți la înghițire, cu siguranță datorită celei de-a doua operații în care aproape că și-a pierdut viața. Din nefericire, vor mai putea apărea tumori, dar e foarte improbabil să fie localizate la nivelul trunchiului cerebral.

La ora actuală, Craig se pregătește să-și ia licența în teologie.

CAPITOLUL 19

Separarea gemenilor

– Îmi pusesem în gând să-i omor și apoi să mă sinucid, povestea Theresa Binder.

În anul 1987, când se afla în a opta lună de sarcină, aflase că avea gemeni siamezi.[1]

– O, Doamne, țipa. Nu se poate! Ce gemeni? E un monstru bolnav și oribil.

În următoarele trei zile n-a făcut decât să plângă și să se gândească cum să scape de sarcină. „Somnifere!”, a fost primul gând. O cutie întreagă și termina cu toate.

– Simțeam că nu mai pot trăi și credeam că e mai bine așa și pentru ei, și pentru mine.

Dar nu a putut înghiți tabletele. Gândurile atingeau limitele absurdului. În disperarea ei, se agăța de orice ar fi putut-o smulge din acest coșmar – să fugă, să se arunce de pe fereastră...

– Numai să mor o dată, se auzea spunând.

---

[1] Gemenii siamezi reprezintă una dintre 70.000-100.000 de nașteri, iar cei cu capetele lipite, una dinte 2-2,5 milioane. Numele de **siamezi** vine de la Siam, locul nașterii lui Chang și Greg (1811-1879) pe care P.T. Barnum i-a expus în multe locuri din America și Europa.

Majoritatea gemenilor siamezi mor la naștere sau la scurt timp după aceea. Din câte se știe, până în prezent s-au făcut în jur de cincizeci de operații, dintre care, în cel mult zece cazuri, ambii nou-născuți au rămas în viață. Reușita depinde nu numai de îndemânarea chirurgilor, ci și de felul țesutului pe care cei doi îl împart. Niciodată nu se mai făcuseră operații pe gemeni născuți cu capetele lipite. Cele mai fericite cazuri au fost operația la șold sau piept, dar de fiecare dată riscul era foarte mare. Șansa de a supraviețui era în general de 50%.

Până într-o dimineață, când și-a dat brusc seama că nu era drept să se sinucidă. Moartea ei atrăgea după sine moartea altor două ființe care aveau dreptul la viață.

Theresa se resemnă. Era pregătită să înfrunte soarta și să accepte rezultatele, oricare ar fi fost ele.

Și cât de fericiți fuseseră ei, cu numai câteva luni înainte, la gândul unui copil! Soțul Theresei avea treizeci și șase de ani. În primele luni de sarcină, au aflat că aveau gemeni.

– Eram atât de fericită, își amintește Theresa, încât I-am mulțumit lui Dumnezeu pentru acest dar îndoit.

Cei doi soți din Ulm au cumpărat câte două rânduri de hăinuțe, un cărucior dublu, un pătuț dublu și... au început să aștepte.

Patrick și Benjamin s-au născut prin cezariană la 2 februarie 1987. Cântăreau împreună 4,025 kg. Capetele le erau lipite la spate unul de altul. Au fost duși la spitalul de copii imediat după naștere și Theresa nu i-a văzut decât după trei zile. Când i-au adus, Josef stătea în apropiere s-o prindă în caz de nevoie. Theresa se uită la cei doi bebeluși din fața ei: doi băieței – copiii ei – și inima i se înmuie. Au podidit-o lacrimile. Își îmbrățișă soțul și copiii.

– Sunteți ai noștri și vă iubim, spuse.

Dragostea de mamă n-a părăsit-o nici o clipă pe Theresa, dimpotrivă, cu cât situația devenea mai disperată, cu atât grija ei pentru copii creștea.

Tinerii părinți au trebuit să învețe să-i țină în brațe pe cei doi, pentru că fețele lor erau îndreptate în direcții opuse, Theresa trebuia să-i sprijine de o pernă când îi alăpta și să țină în fiecare mână câte o sticlă.

Deși nu împărțeau nici un organ vital, cei doi aveau în comun o secțiune a craniului, pielea și o venă importantă care face legătura între creier și inimă.

După cinci săptămâni de la naștere, cei doi soți și-au luat copiii acasă.

– Dragostea noastră nu a încetat nici o clipă, povestea Josef. Erau copiii noștri.

Având capetele lipite, băieții n-au putut învăța să se miște ca ceilalți copii. Totuși, încă de la început, se comportau ca două entități separate: de multe ori unul dormea în timp ce celălalt plângea.

Soții Binder trăiau cu speranța că bebelușii lor blonzi și bucălați aveau să fie despărțiți într-o zi. În starea în care se aflau, erau condamnați să stea toată viața întinși în pat, cu fața în sus – o perspectivă tristă pentru doi copii.

– Am trăit cu o speranță care mi-a dat puterea să merg mai departe, îmi spunea Theresa cu ocazia primei noastre întrevederi, speranța că voi găsi într-o zi medicii care să facă această minune.

Seară de seară, Theresa adormea visând că-și îmbrățișa copiii, că se juca cu ei, după care îi punea cu grijă în două cărucioare. Petrecuse multe nopți cu fața scăldată în lacrimi, întrebându-se dacă putea avea loc o asemenea minune. Nu se mai întâlniseră cazuri în care doi gemeni siamezi lipiți la capete să fie separați cu succes.[1]

– N-am renunțat la speranță. Nu puteam. Erau copiii mei. Ei erau cel mai important lucru din viața mea, spunea ea. Eram hotărâtă să merg până la capăt pentru a le da o șansă de a începe o viață normală.

Pediatrii din Germania ne-au contactat la Hopkins, întrebând dacă echipa de la chirurgie infantilă putea concepe un plan pentru a separa gemenii. Așa am intrat eu în joc.

Operația mă tenta, să fiu sincer. Ar fi fost cea mai riscantă și mai aventuroasă dintre câte făcusem, iar pe de altă parte, dacă reușeam, le ofeream gemenilor singura șansă de a începe o viață normală. Desigur că nu depindea numai de mine. Eram o echipă întreagă. Doctorul Mark Rogers, șeful secției de terapie intensivă

---

[1] În data de 16 martie 1982, Alex Haller și echipa lui de douăzeci și unu de membri din Johns Hopkins le-au operat cu succes pe gemenele lui Carol și Charles Seluaggio din Salisbury, Massachussetts. Operația a durat zece ore. Emily și Francesca erau lipite între piept și abdomenul superior, având în comun cordonul ombilical, pielea, mușchii și cartilagiile costale. Obstrucțiile intestinale le-au făcut cele mai mari greutăți.

pentru copii din Johns Hopkins, era coordonatorul. Am strâns șapte anesteziști pediatri, cinci neurochirurgi, doi specialiști în chirurgie cardiacă, cinci de chirurgie plastică și, lucru la fel de important, zeci de asistente și tehnicieni. În total eram șaptezeci. Timp de cinci luni urma să ne pregătim intens pentru această operație unică.

Craig Dufresne, Mark Rogers, David Nichols și eu ne-am deplasat în Germania. În cele cinci zile pe care aveam să le petrecem acolo, Dufresne intenționa să introducă pungi de silicon sub pielea capului în locul în care cei doi erau lipiți, pentru ca aceasta să se întindă, astfel încât în momentul operației să poată acoperi plăgile operatorii.

Separarea era partea care îmi revenea mie. Ulterior, Donlin Long urma să se ocupe de unul, iar eu de celălalt. Pentru ca șansele de reușită să fie maxime, eram asistați de cea mai calificată echipă de medici din Johns Hopkins: Bruce Reitz, șeful secției de chirurgie cardiacă, Craig Dufresne, profesor-asistent la chirurgie plastică, David Nichols, anestezist pediatru și Donlin Long, șeful secției de neurochirurgie. Mark Rogers era coordonatorul și purtătorul nostru de cuvânt.

M-am deplasat în Germania, pentru că nu văzusem decât radiografiile gemenilor și trebuia să constat personal în ce condiție se afla sistemul nervos.

Cu două săptămâni înaintea plecării, au pătruns în locuința noastră niște hoți și ne-au furat printre altele și seiful, pe care nu l-au putut deschide. Era cam de mărimea unei cutii de pantofi și țineam în el toate actele importante, printre care și pașapoartele.

Mă gândeam eu că nu va fi ușor să fac rost în două săptămâni de alt pașaport, dar nu credeam că e imposibil. Am sunat la serviciul de pașapoarte, de unde mi s-a spus politicos:

– Ne pare rău, domnule dr. Carson, dar nu se poate într-un timp așa de scurt.

Am sunat la poliție.

– Ce șanse am să-mi recuperez actele, în primul rând pașaportul?

– N-aveți nici o șansă, a venit răspunsul. Astfel de obiecte nu se mai găsesc niciodată. Fie ajung la gunoi, fie sunt arse, dar de găsit nu se mai găsesc.

După ce am pus receptorul jos, m-am rugat: „Doamne, trebuie să-mi faci rost cumva de un paşaport dacă vrei să iau parte la operaţie!” Am încercat apoi să nu mă mai gândesc la paşaport. Nu mi-a fost prea greu, pentru că avem oricum o mulţime de lucruri pe cap.

După două zile, primesc un telefon. Era poliţistul:

– Vă vine să credeţi că v-am găsit documentele?

– A, da, îmi vine să cred, cum să nu?

Uimit de răspunsul meu, îmi mai spuse că un detectiv răscolea un container căutând ceva, când a dat peste o pungă cu o foaie pe care era scris numele meu. A scotocit mai departe şi a găsit şi celelalte documente.

Datorită lucrurilor găsite, au demascat o întreagă bandă de hoţi în zona cuprinsă între Baltimore şi Washington D.C. şi ne-au înapoiat şi aparatura care ni se furase din casă.

Echipa noastră şi-a petrecut următoarele cinci luni făcând planuri şi analizând fiecare complicaţie care putea apărea în cursul operaţiei. Am mers până acolo, încât am racordat toată aparatura sălii de operaţie la un acumulator de curent, pentru ca să fim asiguraţi în caz că se întrerupea curentul. Aveam câte un exemplar dublu din toate aparatele: două monitoare cu care supravegheau funcţiile vitale în timpul operaţiei, două aparate pentru respiraţie artificială şi mese alăturate care se detaşau după ce gemenii aveau să fie separaţi.

La sfârşitul celor cinci luni, totul era atât de organizat, încât aveam uneori impresia că pregătim o operaţiune militară, nu o operaţie. Am stabilit până şi locul pe care trebuia să-l ocupe fiecare membru al echipei. Am redactat un pliant de zece pagini în care am descris fiecare pas al operaţiei.

Am făcut cinci „repetiţii generale”, fiecare de câte trei ore, la care ne-am folosit de păpuşi şi am analizat totul din nou, toate aspectele.

Am spus de la bun început că nu vom opera înainte de a ne asigura că avem suficiente şanse de reuşită. Nici eu şi nici doctorul

Long nu puteam şti dacă unele porţiuni critice ale ţesutului cerebral, ca de exemplu centrul văzului, erau separate sau nu. Din fericire, singurul organ pe care cei doi îl aveau în comun era sinusul sagital superior, un sistem de drenaj de o importanţă vitală.

Operaţia gemenilor a început la ora 7:15, pe data de 5 septembrie 1987. Am ales această zi pentru că la sfârşit de săptămână spitalul era mai puţin aglomerat şi aveam mai mult personal la dispoziţie.

Mark Rogers i-a sfătuit pe părinţi să rămână în camera de la hotel, să se mai relaxeze cât timp avea să dureze operaţia. Bineînţeles că nu s-au putut „relaxa”. Nici unul dintre ei nu s-a mişcat nici un minut de lângă telefon. În timpul celor douăzeci şi două de ore, doctorii i-au ţinut la curent cu mersul operaţiei.

Chirurgii Ritz şi Cameron au introdus după anestezie catetere (subţiri cât firul de păr) în vasele de sânge principale pentru a urmări toate schimbările pe monitor. Capetele erau poziţionate în aşa fel încât să evite alunecarea sau presiunea prea mare. Am tăiat pielea capului şi am îndepărtat ţesutul osificat care unea cele două capete. L-am păstrat pentru a-l folosi mai târziu la „reconstituire”.

Următorul pas a fost să deschidem dura mater, lucru deloc uşor, pentru că trebuia să fim foarte atenţi la circumvoluţiunile durei şi la ramificaţiile arteriale anormale care se formaseră între creierul unuia şi al celuilalt.

Înainte de a trece la secţionarea sinusurilor venoase, trebuia să întrerupem toate legăturile care existau între creierii gemenilor. Pentru aceasta, am izolat porţiunea superioară şi pe cea inferioară ceva mai jos de locul de confluenţă al sinusurilor. Din nefericire, locul era hipertrofiat şi a început să sângereze îngrozitor. Am reuşit să oprim hemoragia acoperind locul cu fibre musculare. Situaţia ne-a constrâns să trecem mai repede decât plănuisem la următoarea etapă, şi anume la hipotermie. La sesiunile de repetiţii, stabilisem că aveam nevoie de trei până la cinci minute pentru a separa şi a reface imediat structurile vasculare ale celor doi. Fiecare era conectat la un aparat „inimă-plămân” care pompa şi răcea sângele la 20 de grade Celsius. Temperatura scăzută reducea metabolismul aproape la zero, permiţându-ne să oprim bătăile inimii şi circulaţia sângelui pentru

aproximativ o oră, fără să apară afecțiuni ale creierului. Circuitul sangvin trebuia întrerupt cât timp lucram la refacerea venelor. Gemenii se aflau într-o stare asemănătoare morții clinice.

Dacă circulația sângelui în creier nu se reinstala după cel mult o oră, apăreau defecte ireparabile în țesuturile creierului care aveau nevoie de anumite substanțe din sânge. Cu alte cuvinte, după instalarea hipotermiei trebuia să acționăm repede. (Această tehnică poate fi aplicată numai la copiii sub 18 luni, la care creierul se află încă în formare și este destul de flexibil pentru a-și reveni după un astfel de șoc.)

Au trecut douăzeci de minute de la instalarea hipotermiei. Era ora 23:30. Ne apropiam de momentul culminant. Craniile erau deschise, iar eu mă pregăteam să secționez vena subțire și albastră care unea capetele și transporta sângele de la creier la inimă. Era ultima legătură dintre cei doi. Am secționat-o, după care am despărțit cele două mese și doctorul Long l-a luat în primire pe unul dintre băieți. Patrick și Benjamin erau, pentru prima oară în viața lor, liberi.

Libertatea nu era însă totul. Mai aveau de trecut un obstacol mortal. Înainte de a relua circulația sângelui, trebuia să refac împreună cu doctorul Long două vene noi din fosta venă comună folosind secțiunile de pericard pe care le extrăsesem înainte.

Cineva a pornit ceasul de pe perete. Aveam o oră la dispoziție. Le-am avertizat pe asistente:

– Vă rog să nu-mi spuneți cât e ceasul sau câte minute au mai rămas.

Nu voiam să știu, pentru că era un stres inutil. N-aveam nevoie să aud: „Mai veți șaptesprezece minute” și așa mai departe. Lucram cât de repede puteam. Le-am făcut instructajul:

– Când a trecut ora, dați drumul pompelor. Dacă se scurge tot sângele, asta e. Am făcut tot ce am putut.

Nu voiam să provocăm afecțiuni creierului. Din fericire, și Long, și eu eram obișnuiți să lucrăm sub presiunea timpului.

Aveam un sentiment ciudat: corpurile erau atât de reci, încât aveam impresia că lucrez pe cadavre. Pentru un moment, m-am întrebat dacă aveau să mai miște vreodată.

* * *

Conform planurilor noastre, secționarea sinusurilor trebuia să dureze între trei și cinci minute. În celelalte cincizeci și cinci de minute rămase urma să refacem sinusurile înainte de a relua circulația.

„O, nu!”, am murmurat, respirând apăsat. Întâmpinam deja greutăți. Aveam nevoie de mai mult timp decât plănuisem pentru a reface la geamănul meu punctul de confluență al sinusurilor. Pentru un neurochirurg, aceasta e zona cea mai de temut, pentru că sângele circulă cu o asemenea viteză, încât în câteva minute s-ar putea scurge în întregime printr-un orificiu de mărimea unui creion.

În loc de trei minute, am avut nevoie de douăzeci pentru a separa vasele. Ne mai rămâneau patruzeci pentru a termina treaba. Din fericire, specialiștii în chirurgie cardiacă au observat atent configurația sinusurilor în timp ce le secționam și au tăiat fâșii de mărimi exacte din pericard. Deși tăiate „după ochi”, fâșiile se potriveau perfect.

Cred că trecuseră patruzeci și cinci de minute când mi-am dat seama că timpul se apropia de încheiere. Nu era nevoie să mă uit la ceas; simțeam tensiunea celor din jur, de parcă i-aș fi auzit spunându-și: „Oare termină la timp?”

Long termină primul. Eu am terminat cu câteva secunde înainte ca sângele să-și reia cursul. Reușisem!

Urmă un moment de tăcere. Se auzea doar zgomotul ritmic făcut de inima-plămân artificială.

– S-a făcut! am auzit o voce în spatele meu.

Am dat afirmativ din cap, după care am oftat adânc, dându-mi seama că-mi ținusem respirația în ultimele clipe de încordare. Tensiunea se citea pe fețele tuturor.

După ce am pus inimile în funcțiune, ne-am izbit de al doilea obstacol major: sângele se scurgea sălbatic prin toate vasele mici care fuseseră atinse în timpul operației. În ultimele trei ore, am încercat toate metodele posibile pentru a opri hemoragia. La un moment dat simțeam că nu vom reuși. Litru după litru, sângele se scurgea din trupurile gemenilor, iar rezervele scădeau văzând cu ochii.

Hemoragia nu ne-a luat prin surprindere, pentru că fuseserăm nevoiți să diluăm sângele cu o substanță anticoagulantă înainte de a-i racorda pe cei doi la inima-plămân artificială. Era deci cât se poate de normal ca, în momentul în care am repus inimile în funcțiune, sângele să curgă nestăvilit din plaga operatorie. Creierele traumatizate au început să se inflameze îngrijorător – avantajul era că inflamația astupa unele vase – dar nu voiam să mai întrerupem încă o dată circulația.

Și iată că a venit și temutul moment în care ni s-a spus că sângele fusese epuizat în întregime. Rogers sună la centrul unde se păstra sângele colectat pentru transfuzii.

– Ne pare rău, dar nu avem prea mult sânge la dispoziție, răspunse vocea de la celălalt capăt al firului. Am căutat în tot orașul.

– Donez eu dacă e nevoie, s-a oferit cineva când Rogers a venit cu vestea.

Alți șase i s-au alăturat. Gest nobil, dar nu tocmai practic. Punctul de colectare a sângelui din Hopkins sună în cele din urmă la Crucea Roșie americană care a trimis zece unități, exact cantitatea de care aveam nevoie.

La sfârșitul operației, am numărat unitățile consumate: erau șaizeci – un volum care îl depășea de câteva ori pe cel normal. Plăgile operatorii măsurau mai mult de patruzeci de centimetri în diametru.

În tot acest timp, cineva îi ținea la curent pe părinți cu mersul operației. Bineînțeles că nu mai rezistaseră să stea la hotel și veniseră în sala de așteptare.

Câteva asistente ne aprovizionau cu mâncare în rarele pauze pe care ni le permiteam. Plănuisem să aplicăm o „creație" a lui

Dufresne care consta într-o plasă de titan amestecată cu o pastă de oase sfărâmate luate din porțiunea comună a craniilor. Oasele craniului aveau să crească în jurul plasei, și aceasta nu mai trebuia îndepărtată.

În primul rând trebuia să închidem craniile înainte ca inflamația să facă acest lucru imposibil. Le-am provocat gemenilor o comă barbiturică pentru a reduce metabolismul creierului, după care Long și eu ne-am retras, iar Dufresne și echipa lui de chirurgie plastică, au intrat în acțiune, cosând de zor pielea capului la loc. Pe unul l-au cusut complet, iar la celălalt au mai rămas doar câteva porțiuni neacoperite. Dufresne a fost nevoit să-și amâne pe altă dată aplicarea plasei de titaniu.[1]

Pielea nu a fost suficientă pentru a acoperi amândouă capetele; pe Benjamin l-am cusut provizoriu cu o plasă chirurgicală. Dufresne voia să finiseze cusăturile la o altă operație, dacă gemenii aveau să-și revină... Dacă...

[1] Benjamin și Patrick au mai trecut de douăzeci și două de ori prin sala de operație până când pielea capului le-a fost cusută în întregime. Dufresne a făcut majoritatea operațiilor.

CAPITOLUL 20

Continuarea poveștii

... Dacă aveau să-și mai revină. Era întrebarea care ne preocupa în fiecare minut al operației. Dacă... „O, Doamne”, mă rugam în tăcere, „ajută-i să trăiască. Ajută-i să reziste!”

Chiar dacă supraviețuiau operației, nu puteam face nici o apreciere mai devreme de câteva săptămâni. Știam că așteptarea avea să devină de nesuportat. Trăiam cu frica de a nu surprinde semnele unei traume cerebrale. Pentru a permite destinderea creierului, am provocat o comă artificială cu fenobarbital. Fenobarbitalul reduce drastic metabolismul cerebral. Îi supravegheam la monitoare; creierii se inflamaseră îngrijorător, dar faptul acesta nu ne-a luat prin surprindere. Țineam indirect inflamația sub observație, urmărind schimbările survenite în ritmul cardiac și tensiunea arterială și vizualizând tridimensional creierul prin tomografia computerizată.

Operația s-a încheiat la ora 5:15, după douăzeci și două de ore tensionate. Când echipa noastră a părăsit sala de operație în ropotul de aplauze al celor care așteptau afară, Rogers s-a dus direct la Theresa Binder și, cu fața luminată de un zâmbet, a întrebat-o:

– Pe care vreți să-l vedeți întâi?

Theresa a încercat să răspundă, dar au podidit-o lacrimile.

* * *

De îndată ce am trecut la punerea în aplicare a planului operației, serviciul relațiilor publice din Johns Hopkins a anunțat presa. Era vorba de un eveniment istoric. Nu știam că sala de operație și

coridoarele erau ticsite de reporteri care ar fi fost în stare să intre și în sala de operație dacă nu i-ar fi oprit cei de la serviciul de securitate al spitalului. Câteva posturi locale de radio țineau publicul la curent cu fiecare fază a operației, fapt care făcea ca, în mod inevitabil, mii de oameni să devină indirect implicați în acest eveniment din lumea chirurgicală. Mai târziu am aflat că mulți dintre cei care au urmărit știrile și-au întrerupt activitatea din timpul zilei și s-au rugat pentru noi.

Abia după ce am părăsit sala de operație ne-am dat seama cât eram de obosiți. Eu unul simțeam că mă prăbușesc. Nici nu mai putea fi vorba să răspund la întrebări, așa că Rogers a fost nevoit să amâne conferința de presă pentru după-amiază.

În momentul în care am pășit în sala de conferințe, am fost literalmente copleșit de amploarea pe care o luase operația: sala era ticsită de reporteri, camere de filmat și microfoane. Mi se pare ciudat că de multe ori nu-ți dai seama de importanța unui lucru pe care îl faci. Singura mea preocupare în acea după-amiază erau Patrick și Benjamin; nu-mi trecuse nici un moment prin minte că această operație „memorabilă” avea să stârnească atâta vâlvă în mass-media și cred că nici unul dintre noi nu era pregătit să facă față miilor de întrebări cu care ne asaltau reporterii. Trebuie să fi oferit un spectacol jalnic cu halatele noastre șifonate și cu fețele trase de oboseală. Eram însă fericiți. Făcusem primul pas. Primul, dar și cel mai greu.

– Reușita acestei operații nu constă numai în separarea gemenilor, a declarat Mark Rogers la deschiderea conferinței, ci în faptul că ne-a dăruit doi copii sănătoși.

Ascultându-l pe Mark, mă gândeam cât de recunoscător trebuia să fiu pentru faptul că făcusem parte din această echipă. Timp de cinci luni am fost unul pentru toți și toți pentru unul. Personalul de la terapie intensivă și medicii consultanți de la Centrul de copii au fost formidabili; după ce am terminat noi ce aveam de făcut, le-am predat ștafeta, iar ei, fără să pretindă nici o recompensă, și-au dat toată silința să contribuie la reușita operației.

Nu m-am putut abține să nu adaug câteva cuvinte la cele spuse de Rogers:

– Având în vedere gradul de dificultate al operației, am fost surprins să constat cât de bine funcționam ca echipă. Încurajându-ne unii pe alții, putem atinge performanțe mult mai înalte decât ne închipuim.

Mark Rogers și eu răspundeam la majoritatea întrebărilor. La un moment dat, s-a pus întrebarea: „Ce șanse de supraviețuire au gemenii?”, la care eu am răspuns: „50%”.

– Noi am analizat toate aspectele, am spus, și, în mod normal, ar trebui să reușească, dar, așa cum se întâmplă atunci când faci un lucru pentru prima oară, nu e exclus să apară o complicație la care nu te-ai gândit.

Un reporter a pus o altă întrebare-capcană:

– Vor vedea amândoi?

– Nu putem ști deocamdată.

– De ce?

– În primul rând, pentru simplul motiv că sunt puțin cam tineri ca să ne-o spună singuri (râsete), iar în al doilea rând, pentru că sistemul lor nervos a fost atât de mult afectat, încât va dura puțin timp până când ne vom putea pronunța cu privire la funcția lor vizuală. La ora actuală, nu pot vedea sau urmări cu privirea obiectele.

(În ziua următoare, toate ziarele aveau un subiect de senzație: „Gemeni orbi în urma operației”. Bineînțeles că nici n-am pomenit de așa ceva. Tot ce am spus a fost că nu știam încă.)

– Vor supraviețui? Vor fi normali? întrebările ne asaltau din toate părțile.

– Acum totul depinde de Dumnezeu, am spus.

Nu aveam alt răspuns.

În ciuda pesimismului cu care așteptam rezultatul operației, trebuie să mărturisesc că mă simțeam mândru pentru meritul de a fi lucrat cot la cot cu cele mai marcante personalități din lumea medicală. Colaborarea noastră nu se încheia neapărat o dată cu operația. Săptămânile care au urmat operației au dovedit încă o

dată spiritul nostru de unitate, pentru că perioada postoperatorie n-a fost mai puțin spectaculoasă decât operația. Părea că toți – începând de la sanitari și terminând cu asistentele – se implicaseră personal în acest „eveniment”. Eram o echipă, o echipă excelentă.

Patrick și Benjamin Binder au rămas în comă zece zile. Cu alte cuvinte, timp de o săptămână și jumătate n-am putut afla nimic. Se vor mai trezi? Vor fi normali? Handicapați? Așteptam și ne întrebam. Ne îngrijoram și ne rugam.

N-am făcut un lucru neobișnuit provocându-le coma și nu era pentru prima dată când făceam asta. Copiii cu traumatisme craniene severe aveau nevoie de o perioadă în care să stea în comă pentru ca presiunea intracraniană să revină la valoarea normală.

Supravegheam fără întrerupere funcțiile vitale ale gemenilor și palpam fâșiile de piele pentru a vedea cât erau de întinse. Inițial, au fost foarte întinse, dar încetul cu încetul au început să se înmoaie, semn că inflamația ceda. În momentul în care concentrația barbituricelor scădea și surprindeam vreo mișcare, strigam:

– Uite, mișcă!

Ne agățam de fiecare crâmpei de speranță.

„Dumnezeu va avea grijă”, îmi spuneam. „Așa cum a avut și până acum.”

În săptămânile care au urmat, așteptam din clipă în clipă ca cineva să vină și să îmi spună: „Doctore Carson, veniți repede! Unul dintre gemeni a făcut stop cardiac! E la reanimare!” Nici acasă nu aveam liniște. Așteptam să sune telefonul și să aud temuta veste. Nu că n-aș fi avut încredere în Dumnezeu sau în echipa noastră, dar navigam în ape necunoscute și oricând puteau apărea complicații la care nu mă gândisem. Din fericire, vestea rea întârzia să vină.

La mijlocul celei de-a doua săptămâni, am hotărât că era timpul să suspendăm coma.

– Mișcă! am strigat. Uite, și-a mișcat piciorul! Uite!

– Mișcă! am mai auzit o voce în spatele meu.

– Să vedeți că scapă amândoi!

Nu se poate descrie în cuvinte cât de fericiți eram cu toții. Eram ca niște părinți care nu se mai satură să exploreze fiecare părticică a nou-născutului lor. Fiecare mișcare, începând de la un căscat și terminând cu îndoirea degetelor de la picioare, era un motiv de sărbătoare pentru tot spitalul.

A urmat mult așteptatul moment care ne-a mișcat pe toți până la lacrimi. De îndată ce efectul fenobarbitalului s-a atenuat, amândoi au deschis ochii și au început să se uite în jur.

– Uite, văd amândoi! Se uită la mine! Uite, uite, vede când îmi mișc mâna!

Cineva care nu cunoștea istoria celor cinci luni de pregătire, muncă, îngrijorări și temeri ne-ar fi luat drept nebuni.

În zilele care au urmat, mă surprindeam de multe ori întrebându-mă: „Oare chiar e adevărat? Așa să fie?” Nu m-aș fi așteptat să trăiască nici 24 de ore, și iată că făceau progrese în fiecare zi. „Doamne, Îți mulțumesc, Îți mulțumesc din suflet!”, repetam la nesfârșit. „Știu că numai mâna Ta a fost la lucru.”

Complicațiile postoperatorii au fost minime. La terapie intensivă erau supravegheați de anesteziștii pediatri care făcuseră parte din echipa operatorie, așa că puteam spune că beneficiau de asistență de prima mână.

Întrebarea care se punea era: Ce se întâmplase oare cu sistemul nervos? Mai puteau învăța oare să meargă? Mai erau normali?

Cu fiecare săptămână care trecea, Patrick și Benjamin deveneau tot mai activi și receptivi la ceea ce se petrecea în jurul lor. Patrick ajunsese să se joace cu jucării, să se rostogolească de pe-o parte pe alta și să-și folosească destul de bine picioarele.

Într-o zi însă, cu aproximativ trei săptămâni înainte de data externării, a aspirat mâncare în plămâni. O soră l-a găsit în pat cu stop respirator. L-au reanimat de urgență, dar nu se putea ști cât timp zăcuse fără respirație. Era cianotic. N-a mai fost același după acest incident. Nu puteam ști în ce măsură îi fusese afectat creierul, pentru că, în mod normal, acesta nu poate rezista decât câteva secunde fără oxigen.

În momentul externării își revenise deja destul de bine și făcea progrese. Nici Benjamin nu se lăsa mai prejos, deși avusese reacții mai lente la început. Ajunsese în stadiul în care fusese Patrick înainte de stopul respirator.

Din păcate, nu vă pot spune mai multe despre evoluția lui Patrick și Benjamin după ieșirea din spital, pentru că părinții au încheiat un contract cu revista *Bunte*. Vă pot spune însă cu certitudine că, pe data de 2 februarie 1982, doi băieți drăgălași și viguroși își sărbătoreau cea de-a doua aniversare.

CAPITOLUL 21

În viața de familie

Vocea agitată a lui Candy m-a trezit dintr-un somn adânc pe la ora două noaptea:

– Ben, Ben, scoală-te!

Mi-am afundat capul și mai tare în pernă. Avusesem o zi grea. Împreună cu biserica, organizasem un concurs de alergare pe distanța de 1,5 sau 10 km, pe care l-am numit „Healthy Choices" (Alegeri sănătoase). Eu trebuia să fac examenul obiectiv la fața locului, în timp ce specialiștii îi sfătuiau pe concurenți cum să-și îmbunătățească stilul de viață și tehnica de alergare.

Candy era în ultima lună de sarcină.

– Am dureri, mă anunță.

Am făcut un efort supraomenesc să deschid ochii.

– La ce intervale?

– La două minute.

Impulsul ajunse cu întârziere la creier.

– Îmbracă-te! i-am spus sărind din pat.

Drumul până la Hopkins dura o jumătate de oră. La prima naștere, travaliul durase opt ore. Speram ca de data aceasta să scăpăm mai ușor.

– Durerile au început abia acum câteva minute, spuse Candy, în timp ce cobora din pat.

Se opri în mijlocul camerei.

– Ben, acum sunt mai dese.

Vocea îi suna atât de natural, de parcă anunța starea vremii.

Nu-mi amintesc ce i-am răspuns. Eram preocupat să mă îmbrac.

– Cred că iese copilul, am auzit-o spunând. Acum!

– Ești sigură?

Dintr-o săritură am fost lângă ea. Am apucat-o de umeri și am ajutat-o să se întindă în pat. Capul copilului apăruse deja. Nu eram agitat și nici ea nu-și pierduse cumpătul. Parcă ar fi născut în fiecare lună câte un copil.

După câteva minute țineam în mână copilul.

– E băiat, am spus. Mai avem un băiat.

Candy încercă să zâmbească, dar contracțiile continuau. Urma placenta. Am strigat-o pe mama, care stătea la noi în acest timp:

– Mamă, adu prosoape! Sună la 911!

Cred că vocea mea suna ca la urgențele de gradul IV.

– Dați-mi ceva. Cu ce să prind cordonul ombilical?

Nu știam pe ce să pun mâna mai repede. Fără să-mi răspundă, Candy s-a dat jos din pat și a mers pe picioarele ei până la baie, de unde s-a întors cu un ac mare de siguranță. Am prins cordonul. După câteva minute, a sosit și Salvarea și i-a dus pe Candy și pe copil la spital. I-am pus copilului numele Benjamin Carson.

Prietenii m-au întrebat mai târziu:

– Cât ai cerut pentru asistență la naștere?

* * *

„Sunt mult prea ocupat”, îmi spuneam pentru a nu știu câta oară. „Așa nu mai merge”. Trebuia să fac ceva.

Ca majoritatea celor de la Hopkins, eram confruntat cu o dilemă serioasă. Cariera de neurochirurg într-un spital universitar cerea un sacrificiu mult mai mare decât munca într-un cabinet particular. „Cum să-mi fac timp și pentru familie?”, mă întrebam de multe ori.

Din nefericire, neurochirurgia este un domeniu foarte imprevizibil. Oricând pot apărea probleme, multe dintre ele foarte complexe, necesitând o investiție enormă de timp. Deși mă dedicasem doar practicii clinice, timpul nu-mi ajungea niciodată.

Dacă mai adăugam și cercetările de laborator, care erau de asemenea necesare, scriptele, pregătirea discursurilor, implicarea în proiectele academice și, în ultimul timp mai ales, prezentarea unor discursuri menite să-i motiveze pe tineri, îmi dădeam seama că nu-mi rămânea nici o oră liberă pentru familie. Vreau să spun că, dacă nu eram atent, unele aspecte ale vieții aveau de suferit.

Am stat mai multe zile cu programul în față, analizând punct cu punct, să văd ce puteam elimina. Nu era nimic care să nu-mi placă, dar nici n-aș fi putut face totul. Am hotărât că prioritatea numărul unu era familia. Cel mai important lucru era să fiu un soț și un tată bun. Sfârșitul de săptămână îi revenea așadar familiei. În al doilea rând, nu voiam să-mi neglijez activitatea propriu-zisă de neurochirurg. Trebuia să fac tot posibilul pentru ca pacienții mei să beneficieze de o asistență de cea mai înaltă calitate. În al treilea rând, voiam să fiu un model pentru tineri.

Deși eram convins că făcusem alegerea ideală, realizarea ei nu a fost deloc ușoară. Îmi venea destul de greu să renunț la unele lucruri care îmi făceau plăcere, de exemplu să public articole, în reviste medicale în care să împărtășesc descoperirile mele și să trezesc interesul pentru o cercetare mai profundă, sau să țin discursuri publice. Desigur că toate acestea mi-ar fi facilitat avansarea în grade academice, dar aceasta se întâmplă oricum, poate nu cu aceeași repeziciune.

Un lucru la fel de important era biserica. Acum sunt prezbiter și director al departamentului „Sănătate și temperanță” în biserica din Specerville. Cu alte cuvinte, prezint programe speciale și coordonez activitățile medicale. De asemenea, sponsorizăm maratoane, în cadrul cărora eu mă ocup de examinarea medicală. Biserica noastră pune un mare accent pe sănătate. Tuturor le recomand revistele *Vibrant Life* și *Health*.

La Școala de Sabat, am o grupă cu care studiez aspectele creștinismului și importanța lui pentru zilele noastre.

Primul pas în direcția eliberării de obligații l-am întreprins în anul 1985. Eram atât de aglomerați la clinică, încât am fost nevoiți

să mai angajăm un neurochirurg pediatru. Pentru mine a fost o ușurare considerabilă, iar pentru Hopkins, o întreprindere singulară, pentru că, de la înființarea clinicii – în urmă cu un secol – secția de neurochirurgie infantilă a fost condusă doar de câte un șef. Acum e vorba să mai angajeze unul, pentru că avem foarte multe cazuri.

În ciuda surplusului de personal, problema mea n-a fost rezolvată. În anul 1988, am ajuns la concluzia că, indiferent cât de repede și de eficient aș fi lucrat, nu puteam să termin tot ce aveam de făcut, chiar dacă aș fi stat la spital până la miezul nopții. Am luat o hotărâre de care, cu ajutorul lui Dumnezeu, am reușit să mă țin: să părăsesc spitalul la ora 19:00 sau cel târziu la ora 20:00. Îi puteam vedea pe copii cel puțin înainte de a merge la culcare.

– Nu pot termina totul, i-am spus lui Candy care era cu totul de partea mea. E imposibil. Mereu se mai găsește ceva de făcut, așa că mai bine las lucrul neterminat la șapte decât la unsprezece.

M-am ținut de program. La ora 19:30 îmi termin lucrul la spital și după douăsprezece ore îl reiau. E mult să lucrezi 11-12 ore, dar 14-17 ore depășea limitele rezonabilului.

Invitațiile la conferințe implică printre altele călătorii lungi. Întotdeauna îmi iau familia cu mine. Mai greu va fi după ce vor începe copiii școala. De fiecare dată când sunt invitat să țin discursuri, întreb dacă mi se poate oferi transport și cazare pentru toată familia.

Mama va veni în curând să locuiască la noi, ceea ce înseamnă că eu și Candy vom aveam mai mult timp pentru noi doi. Consider că e foarte important să fim împreună. Fără sprijinul ei n-aș fi ajuns ceea ce sunt.

* * *

Încă înainte de a ne căsători, am avertizat-o pe Candy că nu mă va vedea prea des pe acasă.

– Te iubesc, dar voi fi foarte ocupat după ce voi ajunge doctor. Voi avea foarte puțin timp liber. Dacă poți trece peste acest amănunt, ne căsătorim, dacă nu, cred că ar fi o greșeală.

– Nu e nici o problemă, mi-a spus ea.

Eram oare egoist? Îmi întuneca oare idealismul devotamentul față de această fată care avea să devină soția mea? La ambele întrebări se poate răspunde afirmativ, însă nu se poate spune că nu eram conștient de starea lucrurilor.

Candy s-a descurcat foarte bine. Mulțumită sprijinului pe care îl primesc din partea ei, pot înfrunta mai ușor greutățile.

Ca intern și ca stagiar, lucram în jur de o sută până la o sută douăzeci de ore pe săptămână. Candy nu mă vedea prea des. O sunam și, dacă avea timp, venea și-mi aducea de mâncare. Petreceam astfel câteva minute împreună.

În acea perioadă, Candy s-a hotărât să-și continue studiile:

– Ben, mi-a spus, oricum sunt singură. De ce să nu fac ceva util în timpul acesta?

Candy are un spirit foarte creativ și îl exploatează la maximum. A înfiripat un cor într-o biserică și o mică orchestră în alta. În Australia a făcut același lucru.

În prezent avem trei copii. Rhoeyce, născut la 21 decembrie 1986, a întregit familia. Eu am crescut fără tată și n-aș vrea ca și copiii mei să treacă prin aceeași experiență tristă. E mult mai important să mă cunoască decât să mă vadă la televizor sau în reviste. Soția și copiii sunt cei mai importanți din viața mea.

CAPITOLUL 22

THINK BIG

Candy și cu mine nutrim de mult timp un vis: să vedem înființat pe plan național un fond de burse pentru tinerii dotați intelectual, care nu au însă posibilitatea materială să studieze; să le asigurăm studiul în orice domeniu și în orice instituție. Majoritatea burselor filantropice se dau pe criterii politice. Depinde cât de influenți sunt cei care trag sforile.

De asemenea, visăm să înființăm o bursă care să promoveze talentul, să descoperim adevăratele valori și să le dăm o șansă de succes. Mi-aș dori foarte mult să mă aflu într-o poziție de unde să pot face ceva pentru a realiza acest vis.

Eu practic sistemul THINK BIG.[1]

– Care e cheia succesului tău? m-a întrebat odată un tânăr negru.

Nu era pentru prima dată când mi se punea această întrebare. De atâtea ori a trebuit să răspund, încât am alcătuit un acrostih.

– THINK BIG, i-am răspuns.

Să vă explic mai pe larg ce înseamnă THINK BIG.

T = TALENT

Recunoaște și acceptă talentele cu care te-a înzestrat Dumnezeu. Toți avem talente. Cultivă aceste talente și pune-le la lucru în cariera pe care ți-o alegi.

Vei avea un avantaj încă din start, dacă-ți amintești de T de la talent.

T, de asemenea = TIME (TIMP)

---

[1] Joc de cuvinte. Think (engl) = a se gândi, a chibzui, a socoti; big = mare, important, măreț, generos. Titlul următoarei cărți a lui Ben Carson, *Think Big* a fost tradus *Gândește cutezător*. (N.R.)

Învață să apreciezi timpul. Dacă știi să te organizezi, oamenii se pot bizui pe tine. Astfel, dai dovadă că ești demn de încrederea lor. Învață să nu-ți irosești timpul. Timpul înseamnă bani și efort. Unii au darul de a și-l organiza foarte eficient, alții trebuie să învețe. Nu e greu, ascultați-mă pe mine.

H = HOPE (SPERANȚĂ)

Nu umbla de colo-colo cu fața trasă, așteptând mereu să se întâmple cine știe ce catastrofă. Gândește-te la lucrurile bune care îți stau în față și nu le lăsa să treacă pe lângă tine neobservate.

H, de asemenea = HONESTY (ONESTITATE)

Dacă faci un lucru necinstit, va urma inevitabil un al doilea lucru necinstit pe care vei fi nevoit să-l faci pentru a-l acoperi pe primul și îți vei complica inutil viața. La fel e și cu minciunile. Dacă ești însă cinstit, nu va trebui să-ți încarci memoria cu toate minciunile pe care le-ai spus. Cel mai simplu lucru este să spui adevărul.

I = INSIGHT (PERSPICACITATE)

Ascultă-i atent pe oamenii care au fost deja în locul în care vrei să mergi. Învață din greșelile lor în loc să le repeți. Citește cărți bune, de exemplu Biblia, pentru că îți deschid perspective noi de înțelegere.

N = NICE (AMABILITATE)

Fii amabil cu oamenii, fără deosebire. Dacă te porți frumos cu ei și ei se vor purta la fel. Ce te costă să fii politicos?

K = KNOWLEDGE (ȘTIINȚĂ, CUNOȘTINȚĂ, CUNOAȘTERE)

Știința este cheia unei vieți independente, este cheia tuturor visurilor, speranțelor și aspirațiilor. Dacă deții multe cunoștințe, sau, mai exact spus, dacă deții mai multe cunoștințe decât alții într-un anumit domeniu, îți semnezi singur recomandarea pentru succes.

B = BOOKS (CĂRȚI)

Țin să subliniez faptul că o lectură atractivă este mult mai eficientă decât audierea unor discursuri sau vizionarea la televizor.

Când citești, mintea lucrează, îmbinând literele în cuvinte și asociind cuvintele cu idei.

Un cititor pasionat se aseamănă într-o oarecare măsură cu un campion la ridicarea greutăților. Nici un campion nu se așteaptă să ridice din prima zi o greutate de 200 de kilograme; își antrenează mușchii începând cu greutăți mici și trecând treptat la greutăți mai mari. La fel e și cu intelectul: ni-l dezvoltăm citind, gândind, folosindu-ne imaginația.

I = IN-DEPTH LEARNING (ÎNVĂȚARE APROFUNDATĂ)

Tocilarii nu mai știu nimic după două săptămâni de la examen. Pentru cei care învață însă sistematic, și nu doar superficial, cunoștințele devin o parte din propria ființă. Ajung să se înțeleagă mai bine pe ei înșiși; fiecare cunoștință nouă vine să îmbogățească tezaurul.

G = GOD (DUMNEZEU)

Nu te considera niciodată prea mare pentru Dumnezeu. Nu-L scoate din viața ta!

Obișnuiesc să-mi închei discursurile spunându-le tinerilor următoarele cuvinte: „Dacă vă veți aminti aceste lucruri, dacă veți aplica regula THINK BIG, nimeni și nimic nu vă va putea împiedica să aveți succes în orice veți întreprinde”.

Preocuparea mea pentru tineri, și în special pentru cei dezavantajați social, a început în vara în care am recrutat candidați pentru colegiul Universității Yale. Când am văzut cât de mulți erau cei care nu atinseseră un punctaj satisfăcător la testul de opțiuni, m-am simțit profund îndurerat, pentru că știam din proprie experiență că notele nu reflectă întotdeauna realitatea. Am întâlnit mulți tineri cu o inteligență sclipitoare, dar care, dintr-un motiv sau altul, nu aveau note mari la examen.

– Ceva nu funcționează cum trebuie în societatea noastră, i-am spus nu o dată lui Candy. Sistemul acesta îi împiedică, pur și simplu, pe tineri să se afirme. Cei mai puțin favorizați de soartă ar avea niște realizări incredibile dacă li s-ar oferi sprijinul de care au nevoie.

Am luat față de mine însumi angajamentul să-i încurajez pe tineri de câte ori se ivește prilejul. De când am devenit mai cunoscut, subiectul favorit al discursurilor mele publice este să-i învăț pe copii să-și pună ținte înalte și să le atingă. Sunt atât de solicitat, încât nu pot răspunde la toate invitațiile care mi se fac. Încerc să-i ajut cât pot pe tineri, fără să-mi neglijez familia.

Problema tineretului american este una dinte preocupările mele primordiale. Sunt foarte revoltat de accentul pe care televiziunea americană îl pune pe sport. Mult prea mulți tineri își irosesc energia și timpul pe terenurile de baschet, baseball sau fotbal, visând să ajungă un Michael Jordan, o Reggie Jackson sau un O.J. Simpson și să câștige un milion de dolari pe an. Ei nu-și dau seama câți dintre cei care nutresc astfel de visuri ajung să și le vadă împlinite. Cei mai mulți sfârșesc în mizerie și deznădejde.

Dacă nu e sport, e muzică. Sunt atâtea formații, și multe dintre ele într-adevăr bune, care sacrifică totul pentru a lua parte la o competiție, negândindu-se că doar una din zece mii câștigă. În loc de a-și investi tot timpul și energia în sport sau muzică, tinerii aceștia inteligenți și talentați ar trebui să-și petreacă timpul citind, cultivându-se și asigurându-și o carieră pentru mai târziu.

Nu pot decât să condamn televiziunea pentru vina de a propaga astfel de visuri grandomane. Îmi iau timp să stau de vorbă cu astfel de tineri și încerc să-i determin să-și dea seama că au datoria morală, față de mediul din care au provenit, de a-și da toată silința pentru a deveni ceva în viață. Îi îndemn să-i observe atent pe cei care s-au realizat în viață, iar celor realizați le spun:

– Duceți-i pe copii în casele voastre, arătați-le mașina, faceți-i să înțeleagă că o duceți bine. Explicați-le că există și alte căi de a te realiza în viață, în afară de muzică și sport.

Mulți tineri sunt foarte naivi. De multe ori i-am auzit spunând: „Eu mă fac doctor” sau „avocat” sau „director la o firmă” fără să aibă nici cea mai mică idee despre ce presupunea aceasta.

Le vorbesc și părinților, și învățătorilor, și tuturor celor implicați în educație și îi rog să țină cont de nevoile tinerilor. Trebuie să li se

spună ce schimbări să facă în viața lor. Au nevoie de ajutor. Fără ajutor, nu vor reuși niciodată să se îndrepte. Să vă dau un exemplu: în luna mai a anului 1988, ziarul local din Detroit publica un reportaj despre mine, în suplimentul de duminică. Am primit o scrisoare de la cineva care citise articolul. Respectivul lucra într-un birou de asistență socială și avea un băiat de 13 ani care voia să îmbrățișeze aceeași carieră. Totul ar fi fost cum nu se poate mai bine dacă nu intervenea imprevizibilul: tatăl a rămas peste noapte fără slujbă. Cei doi au ajuns să trăiască de pe o zi pe alta. Era atât de deprimat, încât se gândea la sinucidere. Din întâmplare, a dat peste articolul de care am amintit, după care mi-a scris:

„Povestea vieții dvs. mi-a schimbat cu totul viața și mi-a dat o rază de speranță. Exemplul dvs. m-a îndemnat să-mi adun forțele și să iau totul de la capăt. Acum am o nouă slujbă și lucrurile par să se îndrepte. Articolul acela mi-a schimbat viața."

Am primit o mulțime de scrisori de la studenți care nu se descurcau la școală, dar, văzându-mă la televizor și citind despre mine, au găsit motivația și puterea necesare pentru a-și îndoi eforturile. Lucrul acesta înseamnă că sunt pe cale să se dedice cu totul țintei pe care și-au pus-o.

O mamă care rămăsese singură cu copiii mi-a scris că unul voia să se facă pompier, iar celălalt medic. Citiseră toți trei povestea mea. Viața mea și felul în care mama mă ajutase să mă schimb au determinat-o efectiv să se întoarcă la școală. În momentul în care îmi scria fusese admisă la drept. Și copiii își îmbunătățiseră situația școlară și se descurcau acum foarte bine. Scrisorile de acest fel mă fac foarte fericit.

Într-un gimnaziu din suburbiile orașului Baltimore am înființat un club pe care l-am numit „Ben Carson". Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un student pentru a deveni membru sunt să nu vizioneze mai mult de trei programe la televizor și să nu citească mai puțin de două cărți pe săptămână. Când am vizitat școala, mi s-a pregătit o surpriză unică: membrii clubului, care se interesaseră dinainte de mine, au organizat un concurs. Cine răspundea la mai

multe întrebări în legătură cu viața mea, câștiga. La vizita mea, cei șase câștigători au venit pe scenă și mi-au pus tot felul de întrebări. Eram uimit să descopăr cât de multe lucruri știau despre mine. I-am mulțumit lui Dumnezeu și m-am smerit văzând că reușisem să-i influențez prin exemplul vieții mele.

Nu mă pot obișnui cu gândul că vizitez anumite locuri și sunt întâmpinat de oameni dornici să mă vadă. Nu înțeleg încă pe deplin motivele, dar îmi dau seama că în ochii negrilor reprezint un caz fără precedent: un om din mijlocul lor, care s-a realizat pe plan medical, nu prin muzică sau sport.

Nu sunt un caz singular, sunt unul dintre cele câteva care există. Am, de exemplu, un prieten de culoare, pe nume Fred Wilson, care e inginer în Detroit. Firma Ford l-a clasificat printre primii opt ingineri din lume. Este de o inteligență sclipitoare și a muncit din greu, dar puțini au auzit de el. Când apar în public, îmi place să gândesc că îi reprezint pe toți aceia care au demonstrat că a fi membrul unei minorități rasiale nu înseamnă în mod automat a fi inferior.

Le-am vorbit multor studenți despre Ford Wilson și despre alți negri care au reușit performanțe remarcabile fără să facă vâlvă și să atragă atenția mass-media asupra lor. Faptul că eu am ajuns cunoscut se datorează poziției pe care o ocup la Hopkins; presa e imediat cu ochii pe tine dacă faci ceva mai deosebit și vestea se răspândește cu repeziciune. Cunosc mulți oameni care au realizat lucruri incredibile, dar, pentru simplul motiv că activează în domenii mai puțin spectaculoase, nu sunt cunoscuți decât în cercuri mai restrânse.

Unul dintre scopurile pe care le urmăresc este să mă asigur că tinerii au auzit despre acești oameni supradotați și au descoperit în ei niște modele, pentru că în acest caz își pot pune ținte mai înalte.

Un alt lucru pe care îl urmăresc este să-i încurajez să se cunoască pe ei înșiși și să descopere talentele cu care au fost înzestrați de Dumnezeu. Toți avem talente. Succesul în viață depinde de felul în care descoperim și folosim această „materie primă”.

Sunt un neurochirurg bun. Nu e o laudă, ci un fel de a spune că am descoperit capacitatea înnăscută pe care mi-a dat-o Dumnezeu. Pășind cu siguranță și punându-mi la lucru mâinile înzestrate, am ajuns să mă perfecționez tot mai mult.

N-aș vrea să rămână nimeni cu impresia că, o dată ce se conformează principiului THINK BIG și își exploatează talentele, toate piedicile vor dispărea. Toți avem probleme, dar totul depinde de felul în care le privim. Dacă le vedem ca pe niște bariere, vom renunța ușor. „Nu putem reuși”, ne văicărim. „Nu putem merge mai departe. Ele ne împiedică să reușim.” Dacă le vedem doar ca pe niște obstacole, ne putem închipui că trecem peste ele. Oamenii realizați nu au mai puține probleme decât alții, ci au convingerea că nimic nu-i poate împiedica să continue.

Indiferent de domeniul ales, în momentul în care am înțeles că fiecare obstacol nu face decât să ne pregătească pentru următorul, putem fi siguri că ne aflăm pe drumul care duce la succes.

Tipografia „Viață și Sănătate”
Str. Valeriu Braniște 29, sector 3, București
Tel. 021.323.00.20